SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Darbe çocuklarının sesleri yükseliyor

■ Haberi 7. sayfada

■ Yazısı 24. sayfada

'Birlik'te geleceği göreceksin...

▼ BSP ile Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi temsilcilerinin ikinci toplantısı da olumlu sonuçlandı. Solda büyük birliğe doğru adımlar hızlanıyor...

■ **Haberi 12 ve 13. sayfalarda**

Ortak basın açıklamasının tam metni

■ **12. sayfada**

Önemli bir eşik

Masis Kürkçügil'in yazısı

■ **13. sayfada**

Sezai Sarıoğlu'nun toplantıdan izlenimleri

■ **14. sayfada**

Aydınların destek bildirisi

■ **14. sayfada**

Tebliğler

■ **20 ve 21. sayfalarda**

Sakın şaşırma!

İmzalar atıldı, grevler bitti, ama ...

İşçi kolay lokma olmadı!

■ HABERİ 5. SAYFADA

SKP "Temas grubu" oluşturdu

PKK ve KDP'ye barış çağrısı

■ HABERİ 4. SAYFADA

Geçmiş zaman olur ki...

Gülcemal Vapuru Aydınlık'ta

■ YAZISI 17. SAYFADA

No passaran

Ufuk URAS

5. sayfada

Büyük basına yansımayan Türkiye ve sosyalistler

İlkay ALPTEKİN DEMİR

6. sayfada

● TARİH: 28 EKİM 1995 ● SAYI: 37 ● FİYATI: 50.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Hayır! NATO Genel Sekreteri Zülfü olmalı!

Dünya çapındaki kültür elçimiz Zülfü Livaneli, CHP'nin başına geçme serüveninden sonra, şu sıralar NATO işleriyle ilgileniyor. "Dünya Değişirken" köşesinde, dünyayı gerçekten de değiştireceğine inandığı bir değişiklik hakkında şunları yazmış: "İki akşam yemeğinde yanyana oturduğumuz ve saatler boyu sohbet ettiğimiz Rund Lubbers 12 yıl boyunca Hollanda'yı yönetmişti ve inanılmaz bir entelektüel performans sergiliyordu. (...) Bu önemli kültür adamı politikacıyı (...) Issık Göl Forumu'na kazanma fikri doğdu." Lubbers'i "kazanmak" için Livaneli kolları sıvıyor. Bir koşu Aytmatov'un ve Gorbaçov'un yanına varıyor.

Derken, bir de ne duysun: Lubbers NATO Genel Sekreterliği için en güçlü aday değil miymiş? Livaneli heyecan içinde "kazanmak" istediği zat hakkında yazıyor: "Böyle barış yanlısı bir entelektüelin NATO'nun patronu olmasına çok sevinirim. Çünkü San Fransisco'da anlattıklarını uygulayabilecek bir karar mekanizmasının başına geçmiş olur."

Hoppala! Doğrusu barış yolunda düşündüklerini uygulayabilmek için bu Lubbers efendi bir başka yer bulamamış da, NATO'yu mu bulmuş? NATO'nun başına geçip, barış diyarına doğru yelken açmak ünlü baterist Ringo Star'ın savaş baltasıyla davul çalmasına benzer. Zülfü, barışı gökte ararken, yerde bulmanın sevinci içinde... "Lubbers gelecek, savaş bitecek" der gibi.. Anlaşılan müzik üstadımız Zülfü Livaneli NATO ile NOTA'yı birbirine karıştırmış... NATO askeri bir pakt... Bunun "patronu" şeklen Benelüks uyruklu biri olsa da, gerçek "patron" Pentagon'da ikamet etmektedir. "Soğuk Savaş"tan beri bu NATO denilen savaş aygıtı, dünyanın dört bir tarafında Amerikan ve Batılı emperyalist devletlerin çıkarları adına tozu dumana katmaktadır. Bu da doğaldır... Çünkü NATO'nun ağzında barış savaşın İngilizcesi, daha doğrusu Amerikancasıdır. NATO'da Lubbers'in Flamancası geçmez.

Her neyse malumu yeniden duyurmaya gerek yok.

Lubbers'i pek tanımadığımız için, biz "Zülfü Livaneli'nin NATO Genel Sekreterliği'ne getirilmesini sevinçle karşılardık." Böyle barış yanlısı bir Türk entelektüelinin NATO'nun patronu olması Türklük alemini hop oturtur, hop kaldırırdı. Zülfü milli gururumuz olur ve NATO'nun başında "değişen dünya"da söylediklerini birer birer uygular ve hepimiz barış ve kardeşlik içinde yaşar giderdik.

İlahi Zülfü, bırakalım NATO'yu, Birleşmiş Milletler'in bile tepeden tırnağa silahlanıp, Basra'da, Balkanlar'da, Somali'de ve başka yerlerde savaş örgütü haline geldiği, doğrudan doğruya Amerikan, Alman, Fransız ve İngiliz çıkarlarının bekçisi rolüne soyunduğu şu "yeni dünya düzeni"nde, NATO'yu "barış" niyetlerini uygulamaya elverişli bir karar mekanizması olarak görmek için, insanın Issık Göl Forumu'nda Gorbaçov'la halvet olması mı gerekiyor nedir!?.. Ne demiş büyüklerimiz, "körle yatan şaşı kalkar."

Meclis'te PKK yok, ama failler var

SÖZ dergisi bundan aylar önce, TBMM Faili Meçhul Siyasi Cinayetleri Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan ünlü raporu ele geçirmiş ve geniş bir haberini vermişti. Ardından BSP İstanbul İl Yönetimi bu raporu aynen basmış ve raporla ilgili bir afişle de İstanbul'u donatmak istemiş, ancak afişler valilikçe yasalara aykırı olarak yasaklanmıştı.

Faili meçhul cinayetler süredursun, geçtiğimiz hafta içinde bu rapor nihayet yeniden ele alındı. Gelgelelim, cinayetleri ortaya çıkartmak amacıyla değil. Faili gizlemek amacıyla...

Dört DYP'li koalisyon üyesi raporda yer alan "devlet içinde" bu cinayetlere karışmış olanlarla ilgili bölümlerin çıkartılması için ayaklandı.

Gerekçeleri ne? İsmail Köse, Melih Pabuççuoğlu, Nevzat Ercan, Osman Seyfi, JİTEM (jandarmaya istihbarat örgütü) ve öteki güvenlik kuruluşlarının bu cinayetlerde payının olup olmadığını tartışmıyorlar bile. Ya ne yapıyorlar? Okuyalım:

"Raporda bu bölümlerin çıkmaması halinde, devletimizi ve onun güvenlik güçlerini suçlayan bu rapor, TC devletini yıkmak isteyen bölücü mihrakların elinde bir belge olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti devleti Avrupa Parlamentosu'na, Uluslararası Af Örgütü'ne, bu rapor sayesinde şikayet edilebilecek ve Türkiye Cumhuriyeti devleti zor durumda kalacaktır."

İşte böyle... Faili meçhul cinayetlerin faillerini ortaya çıkartmakla görevli komisyon, "eğer failleri çıkarırsak devletimiz zor durumda kalır" diyerek failleri gizleme yolunu seçmiştir. Devlet zor durumda kalır iddiasıyla, bu cinayetlerde devlet parmağı olduğunu kendiliğinden kabul edenlerin cinayetleri örtbas etme gayretleri neyi gösteriyor?

PKK'nin Meclis'te olmadığını, fakat cinayet faillerinin meclis sıralarında, üstelik gizlenmeye bile gerek duymaksızın oturduklarını...

Söz'ün neden 2 milyon 4 bin satmadığını bulduk!

İki milyon ANAP üyesi "Sabah okumamak" için günlerden beri bekledikleri talimata nihayet kavuştular.

"Tuhaf şey, bunlar Sabah'ı talimatla mı okuyorlarmış?" diyeceksiniz. Doğrusu biz de bu işe şaşırdık. Bakın ANAP İstanbul İl Başkanı Mükerrem Taşçıoğlu 25 Ekim Salı günü yayınlanan Milliyet'te ne diyor: "İki milyon üyemiz 'Sabahı okumayalım' diye bize baskı yapıyor."

Nasıl? Şaşmakta haklı mıyız? Düşünün iki milyon insan inim inim inliyor ve Mesut Yılmaz'a, Taşçıoğlu'na "Tutmayın bizi, artık Sabah okumak istemiyoruz" diye yırtınıyor. Bu inlemeler, yırtınmalar para etmeyince, iki milyon üye başlıyor "baskı" yapmaya... Şu ana kadar, bu "baskı"nın hangi yöntemlerle yapıldığını öğrenebilmiş değiliz. Fakat bildiğimiz bir şey var. Bu iki milyon üye, Taşçıoğlu'nun ifadesine bakılırsa, Sabah okuma işkencesinden kurtulabilmek için, ANAP Genel Merkezi'nin "talimat" vermesini istiyor. İşte "baskı"nın amacı bu. İki milyon üye hep bir ağızdan bağırarak, "Yetti artık, bize bir talimat verin de, her gün gazete bayilerinden Sabah almaktan kurtulalım" diyorlar. İyi mi?

ANAP Genel Merkezi de daha fazla baskılara dayanamıyor ve Taşçıoğlu'nun ağzından aşağıdaki açıklamayı yapıyor: "Teşkilatımıza talimat veriyoruz. Sabah'ı almayacağız..."

Aslanlar... Sabah almayacaklar, onun yerine "talimat" alacaklar.

Biz şimdi ANAP'ın başka talimat verip vermediğini araştırıyoruz. Çünkü bizim yazışlerinde aylardan beri bir soru kafalarımızı kurcalıyor. SÖZ'ün tirajının gerçekte 2 milyon 4 bin olması gerekirken, anlaşılamayan nedenlerle dergimiz 2 milyon eksik satıyor. "Belki, diye düşünüyoruz, ANAP bir talimat vererek, dergimizi boykot etmiştir."

Demek şimdi sıra Sabah'a geldi.

Yan odadan bir SÖZ çalışanı bağırıyor. "Akşam"a da geldi.

Gerçekten de Milliyet'te şu başlığa gözümüz takılıyor: "Sabah'ın fedaisi Akşam..."

Medya savaşları bizi çok çok eğlendireceğe benziyor...

Postacı kapınızı daha çoook çalar!

İstanbul eski Emniyet Müdürü Necdet Menzir'e önüne gelen bir plaket veriyor. Emekli polis şefi bu büyük sevgi seli karşısında şaşkın "hizmet aşkım kabarıyor" diyerek hissiyatını belirtiyor.

Geçtiğimiz günlerde, posta teşkilatının 155. kuruluş yıldönümü kutlandı. Postacılar Necdet Menzir'e özel bir plaket takdim ettiler. Neden postacılar? Bu sorunun yanıtını bulmak pek zor olmasa gerek. Günlerden beri basında, önce ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz'ın, arkasından Başbakan Çiller'in, derken TOBB Başkanı Yalım Erez'in ve en nihayet DGM Başsavcısı Demiral'ın "telefonum dinleniyor" türünden yakınmaları yer aldı.

Bizim PTT'nin, dünyanın her yerindeki benzerleri gibi güvenlik güçleriyle, gizli servislerle çok sıkı bağ içinde çalıştığı herkesin bildiği bir "sır"dır. Özel mektupların okunması, telefonların dinlenmesi, postanın vatandaşa olmasa bile, devlete sunduğu en stratejik hizmetler arasındadır.

Mahkeme kararlarıyla özel mektupların okunması ve telefonların dinlenmesi dışında, kimi zaman Demiral'ın hobisine benzer nedenlerle yapılan bu hizmet, yasalara ve anayasaya, insanın özgür haberleşme hakkına kökten aykırıdır.

Özel yaşamın da gizliliğini yok eden bu "okuma" ve "dinleme" işleri öyle bir boyuta ulaşmıştır ki, eski Başbakan Yılmaz, şimdiki Başbakan Çiller, herkesi dinleyebilen DGM Başsavcısı Demiral, başkalarının adına alınmış özel ve mobil telefonlarla konuşmayı güvenlikli bir yol saymaktadırlar.

Peki ama, bunlar devletin ta kendisi olduğuna göre, kim kimi dinliyor?

Kapımızı çalan postacı Memet Efendi'nin kulağını kabartıp devleti dinlediğini söylemek mümkün olmadığına göre, posta teşkilatımızın içinde hangi kulağı delik kişi, bizi biraktık bir yana, anlı şanlı devletimizi dinliyor dersiniz?

Biz posta teşkilatının 155. kuruluş yıldönümü nedeniyle emekli Emniyet Müdürü Menzir'e bir liyakat plaketi verildiğini duyunca, doğrusu ilk önce Menzir'in postacılıkla ne ilgisi olabileceğini uzun uzadıya düşündük.

Sonra...

Sonrası şu: Postacı kapımızı da, telefonumuzu da "iki kere" değil, daha çoook çalacaktır.

Nereden mi biliyoruz, açıklayalım: İstanbul Şoförler ve Otomobilciler Derneği'nin, postacılardan sonra Menzir'e şükran plaketi verme töreninde, Menzir şöyle dedi: "Yine bu ülke, bu büyük millet, büyük devlet için hizmete koşacağız..."

Küçülen haberler ve küçülen medya

Hükümet krizi boyunca, medya birden işçici kesilmişti. Çiller karşıtları işi öyle bir noktaya vardırmışlardı ki, bunların gazetelerini okuyanlar neredeyse gözlerine inanamamışlardı. Neydi o manşetler: İşçi silkeledi, işçi hükümeti düşürdü; işçi düşmanlığı affetmedi... İşçi polis barikatlarını aştı, Ankara'ya girdi... Sanırsınız bir proletarya devrimindeyiz, Bolşevik basın ihtilalci ajitasyona başlamış...

Hele Bayram Meral, adeta l905 yılında Papaz Gapon gibi meydanlara koşuyor, yumruğunu sallıyor, yeri göğü inletiyor... Düzen partilerinin arasında boy göstermiş çatlakların arasında oynayarak, işçinin hak taleplerinin elde edileceğini sanmış...

Sonra, düzen partileri arasındaki kayıkçı döğüşü duruluyor... İşçi duruluyor mu? Durulmasına durulmuyor ama, grev alanlarından çıkarılıp atılamasa bile, medya sayfalarından ve ekranlarından sökülüp suskunluk çukuruna fırlatılıyor. Derken en stratejik alanlardaki grevler teker teker erteleniyor. Ve "proleter" medya bambaşka denizlerde kulaç atmaya başlıyor.

Haberler bilmem kaçıncı sayfalarda üç beş satıra iniyor.

Büyük kentlerin kalabalık sokaklarında gezinen insanlar, grevler sürüyor mu, erteleniyor mu, süren grevciler ne yapıp, ediyor, tümünden habersiz, bu defa sınıf savaşları yerine medya savaşlarının heyecanını yaşıyor.

Akla gelen soru şu: Memleketin sosyal manzarası medyada yansıyan manzarayla böylesine medya patronlarının keyfince yansıyorsa, ne yapmalı? Güya dünyamızın küçüldüğü, büsbütün globalleştiği, dünyanın şu en dip ucunda yaprak kımıldasa öteki dibindeki insanın bu yaprak kıpırtısından haberdar olduğu söyleniyor. Medyada allanıp pullanan bu sözüm ona iletişim çağının büyüsüne kapılan globalist, sayfalarda ve ekranlarda olanın bitenin değil, olan bitenler arasından medyanın gösterdiğinin bilgisini aldıkça daha fazla globalleşiyor.

Moda dünyasında "kahrolsun emperyalizm" "out" olduğundan mı nedir, insanlar mırın kırın ediyorlar. Böyle de olsa, biz globalist dünyanın, global dalga geçmelerine aldırmaksızın, "kahrolsun medya" diyeceğiz. Bu slogan devrimcilikte, tüm sloganlarla yarışacak değerdedir. Üstüne üstlük isabetlidir. Baksanıza, politikacının politikacıyı hırsız, sahtekar, vatan haini diye suçlamasından sonra, medya devleri birbirlerinin kirli çamaşırlarını teker teker ortaya dökmeye başladı. Şimdi de efeleniyorlar. "Gelin bizi kontrol edin" diyorlar.

Kabul... Yurttaş girişimlerinin denetimine girmeye hazır mısınız medyacı ve medyatik baylar... Örneğin kupon toplamış yüzbinlerce insanın, hiç değilse vaadedilmiş buzdolaplarını, televizyonlarını güvence altına almak için birleşip sizleri denetlemesi kimbilir ne hoş olurdu...

Diyoruz ki, meclise filan başvurma numaralarından vazgeçin. Yolsuzluk dosyalarını uyutanların, medya yolsuzluklarına el atacağı iddiasına kargalar güler.

Meclis değil, yurttaşlarla birlikte medya çalışanları medyayı denetlesin.

GAP ve Genelkurmay'ın Suriye'ye karşı Nuh taktiği

Askeri sorunları ele alan "Strateji" dergisinin son sayısında son derecede ilginç bir yazı yayınlandı. Yazı, Genelkurmay Başkanlığı'nın izniyle Kurmay Albay Cihansız tarafından kaleme alınmış. Bu yazıda olası bir Türk-Suriye savaş olasılığı ele alınıyor. Yazıda Suriye'nin tank ve zırhlı birliklerinin ayrıntılı özellikleri, geçebilecekleri bölgeler, anti-tank engelleri aşma kapasiteleri, aşabilecekleri su derinlikleri inceleniyor. Ve ilk defa bir gerçek açıklanıyor. GAP sulama kanal şebekesinin aynı zamanda askeri amaçlarla inşa edildiğini bu yazıyla öğrenmiş oluyoruz.

Albay'a göre GAP tamamlandığında bölgeyi saracak kanallar, Suriye'nin tank ve zırhlı araç birliklerinin Urfa, Mardin ve Gaziantep hattında durdurulmasını sağlayacak.

Bilindiği gibi, GAP, Türkiye-Suriye ilişkilerini su sorunu çerçevesinde ciddi biçimde gerginleştirmişti. Bundan yaklaşık bir ay önce Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat, suların adil paylaşılmaması halinde, "hiç istemediğimiz şeyleri bile yapabiliriz" demişti. Burada "hiç istenmeyen iş"in düpedüz savaş olduğu çok açık.

O nedenle Albay Cihansız'ın makalesi bir rastlantı eseri yayınlanmamıştır demek isabetli olacaktır.

Kimi yetkili ve etkili kimselerin, PKK'nin Suriye topraklarında konumlanmasını bahane ederek, Suriye'ye karşı "su" kozunu kullanmaktan söz etmeleri, militarist çevrelerin gerektiğinde suların adil kullanımı ilkesini çiğneyerek bir savaşı göze aldıklarını gösteriyor.

Albay Cihansız'ın makalesinden öğreniyoruz ki, su sorunu yüzünden çıkabilecek bir savaş yangını yine su ile söndürülecek. Cihansız, Suriye askerlerini "bu kanallardan su verilerek, su taşırmaları yapılarak" dize getirmekten açıkça söz ediyor.

Savaş tarihinde su faktörü kimi zaman çok önemli olmuş, kimi zaman trajik sonuçlara yol açmıştır. Örneğin Hollanda, Nazi ordularına biraz da bu su sorunu yüzünden kısa zamanda teslim olmuştur. Bilindiği gibi, Hollanda toprakları deniz seviyesinin altındadır ve üçte bir kadarı setlerle çevrili denizden kazanılmıştır. Bu kilometrelerce uzunluktaki setlerin savaşta yıkılmasının Hollanda için ne büyük bir felaket olacağını tasarlamak zor olmasa gerek.

Su, Naziler can çekişirken de bir savaş aracı olmuştur. Sovyet ordusu Berlin'e girdikten sonra, Hitler'in ünlü sığınağına giden metro tüneline Sovyet tankları saldırmış, bu tünelden sığınağa doğru ilerlemeye başlamıştı. Hitler, o zaman şu emri verdi: Metronun Spree ırmağına bağlanan çelikkapılarını açın... Bu emir gerçekten de Sovyet tanklarını durdurdu, fakat yerüstündeki cehennemî savaştan kaçmak için metro istasyonlarına ve tünellerine sığınan binlerce sivil Berlinlinin boğularak feci şekilde yok olmasına da yol açtı.

Tanklara geçit vermeyecek yükseklikte su baskınlarına neden olacak bir askeri taktiğin bölgedeki sivil Kürt halkını nasıl etkileyeceği, bilmeyiz Genelkurmay'ın savaş planlarında incelenmiş midir?

Bu alışılmadık makalenin her ordu tarafından rutin olarak hazırlanan ve gerçek durumla hiçbir bağı bulunmayan, birbirine zıt, fakat aynı ağırlıktaki olasılıklardan birini ele aldığını söylemek zordur. Çünkü, bu yazı, bundan iki hafta önce Suriye büyükelçisine verilen protesto tarzında yazılmış bir raporla sıkı bağ içeriyor. Türkiye, Suriye askerlerinin Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında düşmanca girişimlerde bulundukları ve sınıra yakın köylerde PKK'lilerin barındırıldığını iddia etmektedir. Makale ise Suriye'yi olası bir savaşta Türkiye'nin zafer kazanacağını göstererek "uyarmaktadır."

Bütün bunlar, tıpkı Irak Kürdistanı'na girildiği gibi, Suriye topraklarında da askeri harekat hazırlığının işaretleri midir, bilemeyiz. Fakat şurası açıktır ki, Türk Genelkurmayı da, Hafız Esat da "savaş olasılığı"ndan söz etmeye başlamışlardır.

"Yaratılıştan önce söz vardı" der Kutsal Kitap... Tüm savaşların tarihi ise daha inandırıcı olarak, "savaştan önce barış, savaşın eşiğinde de savaş sözü" edildiğini defalarca kanıtlamıştır.

Son bir söz söyleyelim o halde: Savaşta zaferin, sudan ucuz denemese de, su kadar ucuz bir bedelle kazanılacağına inanmak mümkün mü? Ya "düşman" da su ile oynarsa... Örneğin GAP barajlarının, her biri neredeyse nükleer silahlar kadar yıkıcı ağır konvansiyonel silahlarla tahrip edildiğini bir düşünelim... Bu, gerçek bir "Nuh Tufanı" olurdu...

Kürt sorununun barışçıl çözümüne yanaşmayanlar, iç savaştan bölgesel emperyalist savaşa giden yola koyulurlar.

İşin şakaya gelir yanı yoktur. O nedenle Öcalan'ın imzasını değiştirmesinde medyatik haber değeri bulanlar, artık gözlerini "ateşkes" çağrılarına çevirmelidirler.

Çünkü böyle bir "ateşkes" Gümrük Birliği'ne girmenin değil, bölge barışını korumanın olmazsa olmaz önkoşulu haline gelmiştir.

Anti emperyalist cephe genişliyor mu nedir!

Türkiye yine bir "zafer" kazandı. Basında ABD yardımının kısılmaması büyük bir sevinç yaratmışa benziyor. "Zafer"i kazanan başkomutan ise bu defa Demirel...

Washington'dan "zafer" haberinin yanı sıra bir başka haber daha geldi. PKK Başkanı Abdullah Öcalan'ın ABD Başkanı Clinton'a bir mektup yazdığı ve bu mektupta "tek taraflı ateşkes"e hazır olduğunu bildirdiği duyuruldu.

Medya bu ya... Haberde "ateşkes" sorunu geçiştiriliyor. Peki neyin haberi veriliyor? Öcalan'ın Clinton'a başvurması tuhaf bir olay gibi yansıtılıyor. Koskoca TC devletinin her Allah'ın günü Clinton'a başvurması ve yardım koparma "zaferi" elde etmesi Türkler için kutsal vatan görevi sayılırken, PKK'nin ABD'ye başvurması, Amerikancının kafasındaki "anti emperyalizmi" canlandırıyor. Amerikancı anti-Amerikan, hıyanete uğramış sanıyor vatanını...

Haber bir başka çok, ama çok önemli olayı okuyucularına duyuruyor. "Apo, imzasını değiştirmiş..."

Bu yakışıksız yaklaşımları bir yana bırakalım... Memleketin yazgısıyla oynanan kritik günlerden geçtiğimiz çok açık...

Kürt sorunu Türkiye'deki krizin merkez noktası... Hiç değilse, bir "ateşkes"le bu merkez biraz kaymadığı durumda, kriz ipinde cambazlık yapanlar, milyonlarca çalışan insanın başına hem içte, hem de dışta kötü bir çorap örecekler.

Şu anda, onbin tam teçhizatlı "Şii Irak İslam Yüksek Devrim Konseyi" kuvvetleri, İran'ın desteğinde İran sınırlarını aşarak Kürdistan topraklarına girmiş durumda. Konsey Başkanı Bakr Halim, Talabani ile dayanışma halinde... Dublin'de tezgahlanan "Amerikan barışı" belli ki tutmamıştır ve şimdi işin içine İran müdahil olarak katılmıştır. Barzani liderliğindeki KDP'nin sözcüsü Ankara'da, bu gelişmeden duyduğu telaşla, "umarız diyor, bu Irak Ulusal Kürdistan Kongresi'ne karşı bir hareket olmasın..."

Aynı anda bölgedeki durumu büsbütün karmaşıklaştıran bir gelişme daha ortaya çıktı. Türk istihbaratının yıllardır etkinlik alanı olarak gördüğü Surçi aşiretinin Musul Vilayeti Projesi yeniden gündeme getirildi. Bu aşiretin lideri Necim Al Surçi geçtiğimiz ay doğrudan ya da dolaylı olarak Başbakan'la, Cumhurbaşkanı ile ve bazı bakanlarla, MİT yetkilileriyle temas kurduklarını ve Musul Vilayeti Projesine destek istediklerini açıkladı. Zaho, Süleymaniye, Kerkük, Musul, Erbil, Duhak kentlerini içine alan bu projeye göre, Surçi aşireti bağımsızlık mümkün olmadığı için, bu bölgenin Türkiye'ye katılmasını öneriyor. Necim Al Surçi, Türk tarafının bu projeyi, Surçi aşiretinin "milliyetçiliği unutma ve bölgeyi Türkiye'nin bir parçası durumuna getirme" koşuluyla destekleyeceğini açıkladı. Surçi'ye göre, aşiretin bir saat içinde 20 bin milisi seferber etme gücü var.

Bu haber şu ana kadar Demirel, Çiller ve MİT tarafından yalanlanmamıştır. Musul petrollerine doğru giden bu yolun savaş yolu olduğunu söylemeye bile gerek yoktur.

Nitekim böyle bir savaş olasılığının TSK Genelkurmayı'nda büyük bir ciddiyetle hesaba katıldığı açıktır.

SKP'den PKK ve KDP'ye barış çağrısı

Mustafa ERDOĞAN

▼ Sürgünde Kürt Parlamentosu, Irak Kürdistanı'nda devam eden çatışmaların sona erdirilmesi için PKK ve KDP'ye çağrı yaptı. Parlamento'nun öncülüğünde 14-15 Ekim tarihinde gerçekleştirilen Ulusal Kongre çalışmalarında tüm parçalardaki Kürt örgütlerinin katılacağı Ulusal Kongre'nin toplanabilmesi için çaba gösterecek bir "Temas Grubu" da seçildi.

Sürgünde Kürt Parlamentosu Ulusal Kongre çalışmalarını hızlandırdı. Bir süredir Irak Kürdistanı'nda devam eden PKK-KDP çatışmaları yüzünden ulusal birlik çalışmalarını gerçekleştiremeyen SKP, son toplantıda yaptığı barış çağrısından sonra bu yöndeki etkinliklerini hızlandırdı.

SKP, kuruluş tarihi olan 21 Mart 1995'den sonra yaptığı 12 Nisan toplantısında ulusal kongre için yürütme konseyini görevlendirmişti. SKP'nin ağustos toplantısında da konu öncelikli olarak ele alındı. Bu toplantıda parlamento ulusal kongre çalışmalarını yürütmek üzere Zübeyir Aydar'ın başkanlığında bir komite oluşturmuştu. Komiteye Kürtlerin yaşadığı dört ülkenin Kürt örgütlerinin temsilcilerinin yanı sıra, bazı Kürt aydınları da bireysel olarak katılmışlardı. Komitede yer alan isimler şöyle: Zübeyir Aydar (DEP milletvekili), Şerafettin Kaya (SKP Hukuk Komisyonu Başkanı), Dr. Cebbar Kadir, İsmet Şerif Vanlı, ERNK Temsilcisi Ali Sapan, Güney Kürdistan'dan İbrahim Ahmet, Şeyh İzzettin Hüseyni ve Prof. Hüseyin Sami...

Oluşturulan bu komite bütün Kürt örgütlerinin katılımını sağlayacak geniş tabanlı bir ulusal kongrenin toplanması için girişimler başlattı. Ancak ilk aşamada bu girişimler Irak Kürdistanı'ndaki çatışma nedeniyle istenen sonuca ulaşamadı.

SKP'den ulusal kongre çağrısı

SKP, 26 Eylül'de tüm Kürt örgüt ve partilerine bir ulusal kongrenin toplanması için çağrı yaptı. Kürtlerin üzerinde yaşadığı coğrafyanın bütün parçalarında çalışma yürüten tüm siyasal oluşumların bir araya gelerek ulusal bir strateji oluşturmalarının gerekliliğine dikkat çekilen çağrıda, ulusal kongrenin Kürtler arasında birlik ve kalıcı barışı sağlamak açısından tarihsel bir olanak olduğu vurgulandı. Çağrıda şu görüşlere yer verildi:

"Kürtlerin ulusal birliğinin sağlanamaması, birliğe ilişkin ulusal bir stratejinin belirlenememesi, kalıcı barışın sağlanamaması ve Kürt örgütleri arasındaki paylaşımın ertelenmemesi, Kürtlerin bağımsızlık özlemlerini zedeleyen olgulardır. Bu nedenle tüm Kürt örgüt ve parti oluşumları ile birlikte, Kürt siyasetçileri ve bilim insanları çağdaş bir zeminde buluşarak sorunlarını tartışmalıdır. Beklentimiz bu ulusal görevin daha fazla geciktirilmemesidir."

Bu çağrıya Kürdistan Sosyalist Birlik Platformu (Platforma Yekitiya Sosyalista Kurdistan-PYSK), Kürdistan Sosyalist Partisi (Partiya Sosyalista Kurdistan-PSK), Suriye Kürdistan Demokratik Birlik Partisi(Yekiti) ve Kuzey Kürdistan Demokrat Partisi olumsuz yanıt verirken, Kürdistan Komünist Partisi, İran Kürdistan Demokrat Partisi, Partiya Zehmetkeşen Kurdistan (PZK), Kürdistan Bağımsızlık Partisi (Partiya Serxwebuna Kurdistan-PSK) ve Bağımsız Kürdistan Komünist Partisi (PKSK) gibi partiler olumlu yanıt verdiler.

Çağrıya olumsuz yanıt veren partiler ulusal kongre zemininin henüz oluşmadığını savunurken, Kürt örgütleri arasındaki çatışmaların bu sürecin önündeki en önemli engel olduğunu belirttiler. Haftalık ROJ gazetesi 20. sayısında konu ile ilgili yayınladığı haberde, çağrıyı olumsuz yanıtlayan örgütlerin, "SKP içinde önemli ağırlığı bulunan PKK'nin KDP'ye yönelik saldırılarını durdurmadığı sürece böyle bir toplantıdan sonuç alınamayacağını" belirttiklerini bildirdi.

SKP'nin çağrısına yazılı bir yanıt veren PSK Genel Sekreteri Kemal Burkay, ulusal kongrenin önemine inandığını, ancak bunun için gereken koşulların yerine getirilemediğini belirtti. Konuya ilişkin düşüncelerini dört madde halinde sıralayan Burkay, yanıt yazısında şu görüşlere yer verdi:

"1- Kürt coğrafyasının her parçasının koşulları ve siyasal yapılanması farklıdır. Bu nedenle her parçanın önder örgütü kendi coğrafyasında da mücadeleyi yükseltmelidir. Bu parçalardan en az ikisinin özgür olması durumunda birlik sorunu öncelikli gündem maddemiz olabilir.

2- Tüm parçalardaki oluşumlar birbirini desteklemelidir. Ancak birbirlerinin etkinlik alanlarına müdahale etmemelidirler. Sorunlar ve farklı yaklaşımlar eleştiri sınırlarını aşmadan ele alınmalıdır. Hiçbir koşulda zora başvurulmamalıdır.

3- Mevcut koşullarda ulusal birlik sorunu her parçada kurulacak cephe oluşumları ile aşılabilir. Her parçada oluşan cephe örgütü diğer parça ile ilişkilerini demokratik çeerçevede sürdürerek kalıcı birlik için zemin hazırlamalıdır.

4- Dört parçanın uzun vadeli birlikteliği, altyapısı sağlanmış bir ulusal kongre ile gerçekleşebilir."

Burkay, yanıtında SKP'yi dolaylı olarak PKK'yi desteklemekle de suçladı. Birbiri ile çatışan iki Kürt partisinden birini destekleyerek ulusal kongre zemini yaratmaya çalışmanın inandırıcı olmadığını vurgulayan Burkay, öncelikle PKK ile KDP arasındaki çatışmaların bitmesi ve KDP ile YNK arasındaki ihtilafların çözümlenmesi için çaba gösterilmesi gerektiğini belirtti.

PKK ve KDP'ye barış çağrısı

Bu gelişmelerin ardından SKP'nin önderlik ettiği toplantı 14-15 Ekim tarihinde gerçekleştirildi. SKP'nin toplantıya ilişkin çağrısına olumlu yanıt veren örgütlerin temsilcilerinin yanı sıra, bazı Kürt aydınlarının da katılımı ile gerçekleşen toplantının en önemli sonucu kuşkusuz Irak Kürdistanı'nda Kürt partileri arasında süren savaşın son bulması için çağrı yapılması idi. Toplantı ile ilgili olarak SKP Yürütme Konseyi Başkanı Zübeyir Aydar ile görüştük. Aydar, toplantıdan beklediklerini sonucu aldıklarını söyledi. Olumlu bir havada geçen toplantıda PKK ve KDP'ye çatışmaları durdurmaları için çağrı yaptıklarını söyleyen Aydar, Kürtler arasında süren çatışmaların bitmesi için ellerinden gelen çabayı göstereceklerini belirtti. Ulusal kongre toplanabilmesi için bir 'temas grubu'nun oluşturulduğunu söyleyen Aydar, bu organa özellikle bu ismin verildiğini belirtti. SKP'nin daha önceki toplantılarında aynı işlevli komitenin adı "Yürütme Komitesi" olarak belirlenmişti. Şimdi yürütme komitesi isminin kullanılması, toplantı katılımcılarının toplantı öncesi aldıkları eleştirileri dikkate aldıkları şeklinde yorumlandı. Toplantı sonrasında oluşturulan temas grubunun işlevi, "Ulusal Kongre için tüm Kürt siyasal oluşumları ile temas kurarak, geniş katılımlı bir kongrenin altyapısını hazırlamak" olarak belirlendi. Ayrıca toplantı boyunca PKK ile KDP'nin çatışmalara son vermesi için çağrıların yapılması ve PKK ile KDP'ye "aynı mesafede" durulmaya çalışılması, toplantıya katılmayan Kürt çevreleri tarafından olumlu karşılandı. Konu ile ilgili olark SÖZ'e bilgi veren Aydar barış çağrılarına PKK'den olumlu sinyal aldıklarını söyledi. Aydar, temas grubunun çatışan taraflar arasında arabuluculuk işlevi göreceğini, Kürt grupları arasındaki sorunlar ne olursa olsun, uygun bir tartışma ortamı yaratılarak aşılabileceğini belirtti. Temas grubunun önümüzdeki günlerde bir toplantı tarihi belirleyerek tüm Kürt grupları arasında görüşmeler başlatacağını aktaran Aydar, "Temas grubu, Kürtler arası tüm sorunların tartışılabileceği bir zemin yaratmak, ulusal strateji belirlemek amacıyla tüm gruplarla temaslar gerçekleştirdikten sonra bir ulusal kongre hazırlık komisyonu belirlemeye çalışacak. Bu komisyon kongrenin yer, zaman ve zeminini belirleyecek" dedi.

Bu gelişmelerden sonra SKP'nin çerçevesinin genişlemesi ve PKK ile KDP'nin çatışmalarının sona ermesi bekleniyor.

KDP Ankara Temsilcisi Sefin Dizeyi ise SÖZ'e yaptığı açıklamada çağrıyı olumlu bulduklarını belirtti. Bölgedeki çatışmaların sona ermesi için PKK'nin saldırılarının sona ermesi gerektiğini söyleyen Dizeyi, "PKK bizim bölgedeki egemenlik haklarımızı tanımalı ve kaygı duymalıdır" dedi. Ulusal Kongre çalışmaları için somut bir çağrı alamadıklarını, bu oluşumun amacını bilmediklerini belirten Dizeyi, çağrı kendilerine ulaştığında kapsamlı bir değerlendirme yapacaklarını ekledi.

Ankara'da siyaset toz duman

Aylan UNCU

Ankara siyaseti toz duman, göz gözü görmüyor. Yeni seçim yasasıyla partideki gücünü pekiştirme hesabı yapan liderler, yeniden seçilme telaşına düşen milletvekilleri, birbirlerine düşen gazeteci ve politikacılar, ittifaklar, tehditler. Herkes elindeki kozu kullanmaya çalışıyor. Seçim 24 Aralık'ta yapılırsa, partilerde ön seçim yapılamayacak, bu durumda liderlerin verdiği listeler seçimlerde esas alınacak. Ayrıca yeni uygulanacak seçim sistemiyle 'tercihli milletvekili gelme' olanağı da ortadan kalkıyor.

CHP ile birlikte seçime gitmek istemeyen DYP'li sayısı 65'e çıktı. ANAP, liberaller ve muhafazakarlar olmak üzere ikiye ayrıldı. RP ise, yeni seçim yasasından kendisinin en karlı çıkacak parti olduğu hesabını yapıp, DYP ile bir azınlık hükümeti kurabileceğini bile açıkladı. Türkiye'yi bundan sonraki seçime götürecek hükümet ise bu hafta belli olacak. Çiller ya anlaşmaya vardığı gibi CHP ile bir koalisyona gidecek, ya da RP destekli bir hükümet kuracak. Eğer ikisi de olmazsa, Cumhurbaşkanı Demirel, 5 Kasım'dan sonra Anayasa'nın 116. maddesini işletip ülkeyi seçime götürecek.

Seçim için belirlenen 24 Aralık tarihi ise birçok tartışmayı gündeme getiriyor. Bu tarihte Türkiye'de bir seçim yapılamayacağını savunanlar iklim koşullarından, yeni yasanın uygulanmasına kadar pek çok engel gösteriyorlar. Seçim hazırlıkları için verilen süre de az. YSK Başkanı Nihat Yavuz, bu kadar kısa sürede, demokratik katılımın sağlanabileceği bir seçimin hazırlanmasının eşyanın tabiatına aykırı olduğunu belirtirken, "şeker yok, yağ yok, un yok. YSK Başkanı'na en iyi helvayı yap diyorsunuz" şeklinde yakınıyor. Bir diğer önemli nokta da seçimlerin Anayasa Mahkemesi veya YSK tarafından iptal edilmesi.

TBMM'de bütün bu gelişmeler yaşanırken, 2 Mart'ta TBMM tarafından dokunulmazlıkları kaldırılan DEP milletvekillerinin Yargıtay'da görülen davaları da sonuçlandı. Yargıtay'da görülen davada, Ankara DGM'nin DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Leyla Zana, Orhan Doğan, Selim Sadak'a verdiği cezalar onaylanırken, Ahmet Türk ve Sedat Yurttaş'a verilen ceza bozuldu ve tahliyelerine karar verildi.

DEP'lilerin avukatlarından Yusuf Alataş, böyle bir kararı beklemediğini ifade ederken, "Dosyaların böyle sonuçlanmasının hukuk ve adalet adına üzüntüyle karşılıyorum. İnsanın aklına 'acaba başka bir dosya mı vardı' diye geliyor. Ben yargının bağımsızlığından söz etmiyorum. Kürt sorunu olduğu zaman zaten yargının bağımsızlığından söz edilemez. Kürt sorunu olduğu zaman güç birliği vardır. Yargı, yasama ve yürütmenin ayrılığından söz edilemez. Dosyayı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götüreceğiz" diyor.

Emekli olan DGM Başsavcısı Nusret Demiral ise, kararın böyle olacağını zaten önceden bildiğini söyleyerek şöyle devam ediyor:

"Yargıya karışmayız, ama bizim iddiamız 125'ten yargılanmalarıydı. Bu iddiamız devam ediyor. Çünkü onlar vatan hainidir, bölücüdür. Yurtdışındaki DEP'lileri görüyorsunuz. PKK ile irtibat halinde çalışıyorlar. Bu cezaevindekiler salındığı zaman yine eskisi gibi davranacaklar. Kesinleşmiş hükümler de var. Kararı bozulanların davası yeniden görülecek. Biz 125'ten yargılanmaları konusunda ısrarlıyız."

Yargıtay'dan beklenen sonuç çıktı. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, geçen hafta Avrupa'da yaptığı görüşmeler sırasında, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmemesi durumunda, anti-demokratik uygulamaların artacağını, bu nedenle demokratikleşme konusunda atılımların gerçekleşmemesi halinde de destek vermeleri gerektiğini söylemişti. Bu görüşmelerin ardından, TMK'nın 8. maddesinde yüzeysel bir değişiklik yapıldı, tutuklu DEP milletvekillerinden iki kişi bırakıldı. Düşünce özgürlüğü ve DEP'liler için şimdilik Avrupa'yla 'ara formül' bulunmuş gibi görünüyor.

İmzalar atıldı, grevler bitti, ama...

İşçi kolay lokma olmadı!

Haber Merkezi- Kamu keşiminde aylardır süren toplusözleşme görüşmeleri ve grevlerin sonuçlanması Çiller ve Baykal'la birlikte pek çok kişiye şimdilik bir "oh" çektirmiş olmalı. Boğazlarındaki 'kılçık'tan şimdilik kurtulmuş oldular, ama süreç içerisinde işçi hareketinin bu büyük grev mücadelesinden çıkaracağı sonuçlara göre boğazlarına daha büyük 'kılçıklar' batabilir...

Anlaşmaya göre birinci altı ayda her işçiye seyyanen 3 milyon 500 bin lira ödenecek. İkinci altı ayda verilecek zam oranı yüzde 16. İkinci yılda, birinci ve ikinci altı ay yüzde19'ar oranında zamda anlaşıldı. Bütün sosyal yardımlar da her altı ayda ücret zammı oranında artacak.

Şimdi muhasebe zamanı

Cumhuriyet tarihihin en büyük grevini gerçekleştiren kamu işçisi yaşadığı şoku atlatmaya ve şimdi olayın muhasebesini yapmaya başlıyor. Bu büyük mücadele sırasında karşısında kimlerin olduğunu, içeriden gelen ihanet ve çelmeleri ve sonuçta ancak siyasal alanda ve güç dengelerine göre çözümlenebilecek olan çatışmanın nasıl tıkandığını kavramaya çalışıyor.

Daha grevler başlamadan ilk ihanet Teksif sendikasından gelmişti. 29 Eylül'de, 2822 sayılı yasanın 58. maddesini işleterek greve çıkmayı reddeden Teksif'in sözleşmesi YHK'da bağıtlandı. MHP'nin denetimindeki Haber-İş ise olaya siyasal açıdan baktı ve "MHP aşkına" 14 Ekim'de grevi durdurdu. Ankara'ya gitmek üzere hazırlanan onbinlerce işçinin adeta şevkini kırarcasına, büyük eylemden bir gün önce sözleşme imzaladı. Aynı gün Toleyis de ihanet kervanına katıldı ve 2822 sayılı yasanın ardına sığınıp, YHK'ya gitti.

Ya Türk-İş içinde "sessiz ve derinden gidenler"... Tes-İş, Demiryol-İş ve Türk Metal dışa karşı "zevahiri kurtarmaya" çalışırken, Çiller'le sürekli bağlantı içinde oldular. "İmzayı atıp kurtulmak" için gizlice hükümetle görüşmelerini sürdürdüler. İşte bu ortamda hükümet, Türk-İş'in zaaflarını iyi değerlendi ve bu bölünme üzerinden istediği sonucu elde etmeye uğraştı.

Bölünmeye, özellikle yönetimde sağ ağırlıklı sendikalar alet oldu. Ancak tabanlarından çekinerek bölünmeyen Şeker-İş, Orman-İş ve Dok Gemi-İş gibi sendikalar da vardı. Bunların dışında Petrol-İş, Ağaç-İş, Harb-İş, Tümtis gibi sendikalar da birliği korumak için mücadele verdiler.

20 Eylül'de ve 14 Ekim'de cumhuriyet tarihinde ilk kez "hükümet düşüren güç" sıfatını kazanan kamu işçisi hem içeriden, hem dışarıdan baskılarla yenilgiye uğratıldı. Ancak bu sonuç karşısında grevlere "kayıp" gözüyle bakmak oldukça sığ bir yaklaşım olur. Bunların ötesinde çok önemli bir dersi var bu grevlerin; Türk-İş uzmanı Yıldırım Koç'un da dediği gibi; "Artık ücret için bile olsa, verilecek mücadele mutlaka siyasi boyut kazanmalı."

Bir ay boyunca devam eden grevler kamu işçisini siyasetin içine çekti. Gücünü siyasal iktidardan alan, onun kaynaklarıyla beslenen sermaye karşısında siyasal alandaki mücadelenin önemi olanca açıklığıyla ortaya çıktı. 15 Ekim'de polisin-askerin bütün engellerini aşıp Ankara'ya gelen onbinlerce işçinin büyük bir kısmı siyasal alanın önemini farketmeye başlayan işçilerdi. Bunlar Türk-İş içindeki en ileri unsurlardı. Atılan sloganların önemli bir bölümündeki siyasal içerik de bunu kanıtlamıştı 15 Ekim'de..

Çiller, ektiklerini seçimlerde biçecek kuşkusuz. DYP eğilimli işçilerin DYP'ye nasıl veryansın ettiği eylemlerde, grevlerde görüldü.

Küskünler çoğunlukta...

"Biz zaten bu sözleşme sonuçlarından hiçbir şey beklemiyoruz" diyen işçi sayısı az değil. Şimdi son bir ayda yaşadıklarını değerlendiriyor ve muhasebe yapıyorlar. Küskünler çoğunlukta. "Bizi Ankara'ya çağırdılar, gittik, hükümetin güvenoyu almasını engelledik" diye düşünenler; "Sonuçta ne oldu? Hani, ne kazandık" diye serzenişte bulunuyorlar.

Yol-İş İstanbul Karayolları 17. bölgede temsilci olan Esat Sarı, geçen hafta boyunca İstanbul'daki karayolları şantiyelerini diğer temsilcilerle dolaştıklarını anlatıyor. Aralarında yaptıkları tartışmalarda özeleştiri mekanizmasını geliştirmişler. "Peki biz ne yaptık?" diye sormuşlar kendilerine. Esat Sarı, sonuç olarak şöyle diyordu; "Türk-İş yönetimine seçtiğimiz insanların sınıfa ne kadar bağlı olduğunu gördük!"

Bayram Meral'e karşı medya saldırıya geçtiğinde de Yol-İş üyesi işçiler "Düşmana karşı" ona sahip çıkmış. Sabah ve atv muhabirleri "Başkanınızın bir sürü gayrımenkulu var, gidin hesap sorun" deyince onları yuhlamışlar. "Onun hesabını siz soramazsınız. O hesabı ancak biz sorarız. Bu size düşmez dedik. Yani düşmana karşı koruduk başkanı" diyordu Yol-İş temsilcisi.

Ciddi rakip...

Sarı'nın anlattığına göre, bir başka yol işçisi ise değerlendirmeyi şöyle yapmış; "Hükümet kendi kazdığı kuyuya düştü. Belki sözleşmeler başladığında pazarlığı yüzde 10-15'le başlatsaydı, bizim aleyhimize olabilirdi. Belki de işçiler sendikalara baskı yapacaktı 'imzalayın' diye. Hükümet farkında olmadan bize iyilik etti."

Yol-İş 17. Bölge temsilcilerinden Esat Sarı, olayı bir boks maçıyla özdeşleştiriyordu; "Biz iki boksör ringe çıktık. Sonuçta bir yumrukta nakavt olmadık. Darbe yedik, ama ayakta durduk uzun süre. Yere düşene kadar karşımızdaki rakibi de bayağı hırpaladık. Yani ciddi bir rakip olduğumuzu gösterdik!"

İşçiler Türk-İş içindeki bölünmeyi de değerlendiriyorlar. "Aralık ayındaki Genel Kurul'da bunun hesabını soracağız" diyor bazı işçiler. Genel Kurul'da bir hesaplaşma olur elbette. Fakat işçiye yıllardır ihanet eden Teksif, Türk Metal gibi sendikacıların, buna rağmen yıllardır koltukları korumalarına bakılırsa... "Koltuklarından olma" ihtimali tartışılır bir durum. Onlar zaten şube ve genel merkez genel kurullarında çoktan delegeleri ayarladılar bile... Deri-İş Genel Mali Sekreteri İbrahim Kızıltan'ın da belirttiği gibi; "Adeta bir krallık yönetim gibi... Her şeye rağmen her yıl yeniden seçiliyorlar."

Yıldırım Koç da bundan sonra kısa vadede bir durgunluk yaşanacağı yorumunda bulunuyor. Grevlerin sonucuna bakarak, "Buna bir yenilgi diyebiliriz. Ama hezimete uğramadan, sözleşmeleri bir yenilgiyle kapatıyoruz. Bu çok önemli. Kısa vadede bir durgunluk yaşanabilir. Bununla birlikte, daha siyasallaşmış yeni bir işçi dalgası geliyor."

No passaran

Ufuk URAS

Gün geçmiyor ki, tek hiyerarşili, monokratik "SSCB" rejimi ile ilgili bir tema gündeme gelmesin. K. Loach'ın 'Toprak ve Özgürlük' filmi de yine bu vesileyi sağladı ve stalinizm özürlü solu tedirgin etti. Doğal olarak Türkiye'de bu tartışmaya ilişkin özel hassasiyetler var; Kuvvai seyyare, Kuvvai milliye gerilimi bizde de yaşandığı gibi, M. Suphi ve arkadaşlarının katledilişinin hemen ardından, Türkiye/SSCB anlaşmasının imzalanması hazmedilir gibi değil.

Yine de sosyalizmin hiçbir genel–geçer tarifine uymayan bu ve benzeri rejimlerin iskeletini oluşturan Stalinist mirasın yeniden hatırlatılmasında fayda var. Çünkü galiba istibdatçı eğilimlerin en büyük avantajı toplumdaki hafıza silinmeleri. O yüzden bilinenleri yinelemekte sayısız yarar var.

Nasıl oluyor da 1917'deki devrimci siyasi kopmadan sonra kısa bir süre içinde, 1930'larda, Mayakovski'nin deyimiyle "Bu iş bitiyor." Ve her türlü muhalefetin bastırıldığı, devletin insan ilişkilerinin her alanına müdahale ettiği ve bunun bir erdem olarak sunulduğu bir konjonktüre giriliyor? Kısaca marksizmin kaba bir tarifine (stalinci bürokratlara göre ortodoks bir tarif) dayanan yozlaşma ile devrim yenilgiye uğratılabiliyor. Bu sürecin analizi sadece tarihi bir merak değil, bir yandan da bu anlayışı hala kendine şiar edinen eğilimlerle ne yapılması gerektiği üstünde duran bir sorgulama. Marks'ın da dediği gibi, tarih trajik olanı komediye dönüştürme kaydıyla pekala tekerrür edebiliyor.

SBKP 17. Parti Kongresi'nde 139 MK üyesinden 98'i tutuklansın, önemli bir bölümü kurşuna dizilsin, proletaryanın bolşevik öncülerine, devrimi gerçekleştiren ilk bolşevik kuşağa -Lenin'in yakın çalışma arkadaşlarına yönelik bu saldırılarda bir de yabancı ülke casusu ilan edilsinler ve biz hala "Bunlar subjektif temalar, hayata maddeci bakmak lazım" diyebilelim.

Klasik özgürlüklere Paris Komünü deneyinin herhangi bir kısıtlama getirmediğini biliyoruz. Ortada teorik bir gerekçe de gözükmüyor. Yetkilerin giderek merkezileştiği ve tek elde toplandığı '930'ların SSCB'nde ise, üretim ilişkilerinin dönüştürülmesi perspektifi, yerini üretim içi ilişkilerde etkinliğe ve buna uygun bir toplumsal yapılanmaya bırakabiliyor. Üretim ilişkilerinin dönüşmesi için bürokrasinin varlık nedeni olan üretim birimlerindeki kararın partinin işletmeye atadığı yöneticiler yerine işçiler tarafından ortaklaşa alındığı bir anlayışı savunmak gerekiyor.

Sosyalizmi günümüzdeki yol ayırımlarına sokan stalinizmi daha iyi değerlendirmek için '936 Anayasası ile '918 Anayasası arasındaki kökten farklılıkları da ihmal etmemeliyiz. Bürokratik şiddetin stalinizme denk düşmesi; sosyetlerin denetiminin azaldığı, giderek partinin toplumdan özerkleştiği ve '936 Anayasası'nda ifade olunan, seçimlerde aday gösterebilme yetkisinin partiye devredildiği süreçte yatıyor. Stalin, SB'nin artık sosyalist aşamaya vardığını, sınıf farklılıklarının ortadan kalktığını ve sınıf farklarına dayanan ayrı partilere de gerek kalmadığını belirterek, seçim özgürlüğünü tamamen ortadan kaldırıyor. Tabaka farklılıklarının bile partilerin kurulmasını haklı kıldığı ve parti kurma özgürlüğünün gerektiği bir düzlemde, resmi siyasi tekelin izahı güç. Bu anlayış parti içindeki görüş ayrılıklarının şiddet yoluyla çözülmesine yol açmış ve partide utanılacak temizlik harekatlarına neden olmuştur. '36'daki düzmece mahkemelerin geniş çaplı yargılamalarındaki sosyal-faşist söylemin, herhangi bir sorgulamaya tabi tutulmadan, Türkiye'de bir yayınevince basılabilmesi ve sözkonusu filme ilişkin, tarihsel kıyıma mazeret gösterme ve hafifletici neden arama telaşının bu dergiye bile sızması, Kore'nin stalinizmin son kalesi olmadığını gösteriyor. Türkiye, bütün taşralığıyla, ne yazık ki hala stalinciliğin bakir toprağı özelliğini koruyor.

Eski bir sosyalist olan Mussolini'nin sonradan faşist olması beni hep düşündürmüştür. Türkiye'de soldan gelen bir kişinin MHP'li olma ihtimali pek yoktur, ama siyasetin son kertede şef bozuntuları tarafından belirlendiği, bir egemenlik ilişkisine dayanan, eşitlikçi ve özgürlükçü ilişkilere kapalı, hiyerarşik ve maço belirlenimlerin önplanda olduğu sosyal-faşizan bir kimliğe rahatlıkla kayılması şaşırtıcı değildir. Bugün, "sermaye kültürü" ile aralarında mesafe koyma iddiasındaki bazı muhalif kültür dergilerinin, modern sanatın yozlaşma eğilimlerine karşı estetiğe ilişkin nazi propagandasının benzer argümanlarını kullanmaları pek dikkat çekmiyor. Muhtemeldir ki kendileri de farkında değil.

SBKP 17. Parti Kongresi'nde 139 MK üyesinden 98'i tutuklansın, önemli bir bölümü kurşuna dizilsin, proletaryanın bolşevik öncülerine, devrimi gerçekleştiren ilk bolşevik kuşağa -Lenin'in yakın çalışma arkadaşlarına yönelik bu saldırılarda bir de yabancı ülke casusu ilan edilsinler ve biz hala "Bunlar subjektif temalar, hayata maddeci bakmak lazım" diyebilelim. Her cinayetin bir moral cilası vardır, ama tefekkürcü bir materyalizmle de herhalde bilimsel analizden çok, olsa olsa bir iğdiş faaliyetinin ideolojik aklanması yapılabilir.

İhbar, karşı ihbar ve imha diyalektiği içinde Stalin'in politbüro, politbüronun da parti üzerindeki mutlak egemenliği tesis edilmiş olsun, böylece Sovyet yurttaşları siyasal katılımdan uzaklaşarak, bürokratik hiyerarşinin anti marksist karakteri sorgulanamasının, emekçiler emek sürecini kontrol edemez hale gelsin ve bunun için de her türlü siyasal makyavelizm caiz kılınsın ve böylesi bir projenin Türkiye'deki artıklarıyla ve acentalarıyla aynı zeminde muhatap olalım; Mayakovski'yi nelerin çıldırttığını anlamak zor değil.

Ama Kaf dağının önündeki canavar öldü artık. Yeni saflaşmaların ve bakış açılarının geçerli olması muhtemel olan ikibinli yıllarda yeni Mayakovskiler'e daha coşkulu ve erdemli bir şenlik daveti çıkartılabilir belki. SSCB'de, İspanya'da, Yunanistan'da ve diğer yerlerdeki cinayetlerin soğukkanlı, sözde bilimsel analizlerini ve politik tahlillerini yapanların bu davette yeri yok. Onlara da "no passaran."

Emek Partisi'nin kuruluşu tamamlanıyor

Solda yeni bir parti daha

Emek Partisi girişimcileri İstanbul'da yaptıkları toplantıda yıl sonuna kadar çalışmalarını tamamlayacaklarını açıkladılar.

Uzun bir süredir çalışmaları yürütülen Emek Partisi kuruluş aşamasına geldi. Parti girişimcileri yıl sonuna kadar partinin kuruluşunun tamamlanacağını bildirdiler. 22 Ekim pazar günü Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde yapılan toplantıda parti girişimcilerinden gazeteci-yazar Nedim Köroğlu'nun partinin kuruluş deklarasyonunu okumasının ardından, konuşan TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu en çok alkışı toplayan konuşmacı oldu. Toplantıya konuk olarak katılan Birleşik Sosyalist Parti'nin kurucu üyelerinden Rasih Nuri İleri ise geçmişte komünist partilerin bürokratik yapılardan çok çektiğini belirttiği konuşmasında Emek Partisi'nden beklediği iki şeyi vurguladı; Marksizme ve Leninizm'e bağlılık ve demokratik-merkeziyetçilik ilkesinin demokratik yanına önem verilmesi. Yaklaşık bir saatlik toplantının ardından polisin, toplantıyla ilgili hazırladığı tutanakta, "TDKP'nin açık partisinin toplantısı" ibarelerine yer vermek istediği öğrenildi. Daha ilk basın toplantısında karşılaştıkları bu niteleme, anlaşılan Emek Partililerin başını bir hayli ağrıtacak.

Parti girişiminin yürütme kurulu görevini üstlenen Merkez Girişimi'nde Sabri Topçu (TÜMTİS Genel Başkanı), Nedim Köroğlu (gazeteci-yazar), Mehmet Kılıçarslan (Deri-İş eski Örgütlenme Sekreteri), Gülsüm Cengiz Akyüz (sanatçı-yazar), Levent Tüzel (ÇHD İstanbul Şube Başkanı), Suna Keskin (öğretmen), Şükrü Taş (esnaf), Hasan Kırktepe (serbest) ve Ali Gündoğdu (Deri-İş eski Kazlıçeşme Şube Başkanı) bulunuyor.

Bir ihtiyacın ürünü

Nedim Köroğlu, partinin herhangi bir siyasal akımın uzantısı bir açık parti çalışması olmadığını ısrarla belirtiyor. Köroğlu, çok değişik siyasal eğilimlerden gelen insanların bu girişimde yer aldığını, bu partinin son 10 yılın işçi ve emekçilerin mücadelesinin bir ürünü olduğunu anlatıyor. Köroğlu, deklarasyonda ifade edildiği gibi, ortada sol ve sosyalist partiler olmasına karşın sürekli olarak bir işçi ve emekçi partisi ihtiyacından söz edildiğini, grevlerde, işçi toplantılarında böyle bir parti ihtiyacının sık sık dile getirildiğini belirtiyor. Emek Partisi'nin bütün bunlara karşılık düştüğünü vurguluyor.

Deklarasyona imza atan bin 500'ü aşkın isme bakıldığında, yasal bir parti için gerekli hazırlıkların büyük oranda tamamlandığı anlaşılıyor. Nitekim Köroğlu'nun açıklamaları, partinin altyapısının hazır olduğu doğrultusunda oldu. Geriye yalnızca yasal prosedürün tamamlanması kalıyor. Girişimciler 40 il ve ilçede örgütlenme düzeyine eriştiklerini ifade ediyorlar. Parti ve tüzük çalışmaları ise deklarasyonun hemen ardından başlayacak. Parti, eğer yasal prosedürde herhangi bir gecikme olmazsa bu yılın sonlarında tüzel kişilik kazanacak. Yani parti,1996 yılında teşkilatlarıyla birlikte kurulmuş olacak.

Neden Emek Partisi?

Emek Partisi Girişimcileri, bugüne kadar yayınlanmış iki temel belgeden söz ediyorlar. Birincisi Ağustos 1995 yılında yayınlanan İşçi Kitle Partisi Üzerine isimli broşür, ikincisi kamuoyuna sunulan Emek Partisi Girişimcileri'nin imzalarının bulunduğu 22 Ekim tarihindeki deklarasyon. Bu broşür ve deklarasyonda açık bir işçi partisinin kurulmasının "objektif" ve "subjektif" olanakları tartışılıyor. Bu belgelerde mevcut "sol" veya "sosyalist" partilerin bu nitelikte partiler olmadıkları, bu partilerin varlığına karşın bu ihtiyacın ortadan kalkmadığı belirtiliyor. Sözkonusu partilerin, sınıfın örgütlenmesine yardım eden ve onun ihtiyaçlarından yola çıkarak kurulan partiler olmayıp, kendi gruplarının ihtiyaçlarının bir ürünü olduğu ileri sürülüyor.

Son 7-8 yılın işçi ve emekçi mücadelesinin irdelendiği broşürde, işçi sınıfının örgütlenme, mücadele ve bilinç düzeyinin tarihinin en gelişmiş düzeyine ulaştığı saptamasında bulunuluyor. Broşürün girişinde yer alan şu ifadeler broşürün ilerleyen bölümlerinde olumlanıyor:

"Açık bir işçi partisi kurmanın, bugün iki temel koşulundan söz edilebilir. Bu koşullardan birincisi, açık işçi kitle hareketinin yeterince gelişmesi, ikincisi ise, gelişen bu hareketle ve bu hareketi örgütleyip yöneten ileri işçi kitlesiyle bağlantı içinde olan sosyalist bir akımın varlığıdır."

Emek Partisi girişimcileri, aylardır Türkiye'nin değişik il ve ilçelerinde, işçi, emekçi ve yoksul halkın yaşadığı mahallelerde tartışmalar sürdürdüklerini, diğerlerinden farklı olarak bu partinin tabandan, oluşturulduğunu söylüyorlar. İşçi ve emekçilerin ileri kitlesiyle bağlar kurduğu belirtilen sosyalist akım, kuşkusuz bu parti örgütlenmesinin katalizörü durumunda. Öte yandan, açık bir işçi partisinin kurulması gerekliliği tartışması birkaç yıldır, bu sosyalist akımın sürdürdüğü bir tartışmaydı ve partiyle ilgili ilk fikirlerin ortaya atılması 1992 yılına kadar uzanıyordu. Ve bu parti girişimiyle ilgili saptamalar, özellikle Atılım çevresi tarafından çok sert ideolojik eleştirilerle karşılanmıştı.

Yazılmış program ve sosyalistlere çağrı

İşçi Kitle Partisi Üzerine isimli broşürde Emek Partisi'nin siyasi-ideolojik kimliği, programatik özellikleri sıralanıyor. Buna göre Emek Partisi, işçi sınıfının sermaye ve burjuvazi karşısındaki bağımsız partisi olarak örgütlenen, sosyalist karakterli bir parti olacak. Şu ifadeler dikkat çekiyor: "Partinin, temelleri SBKP XX. Kongresi ve Avrupa'daki eski komünist partileri tarafından 1950'li ve 60'lı yıllarda atılmış ve işçi sınıfı ve sosyalizmin yenilgisinin unsuru olmuş Kruşçovcu-Gorbaçovcu ve Euro'komünist' 'sosyalizm'in teori ve pratiğinden; öte yandan, sınıfdışı öteki 'sosyalist' akımların, sosyalizme küçük burjuvazinin egemen olmasının bir ürünü olarak şekillenmiş maceracı ideolojik ve örgütsel çizgisinden ayrılması kesin bir zorunluluktur."

Asgari programda, sosyalist değil antiemperyalist demokratik bir platform olarak tanımlanırken, gerekçe olarak da Türkiye'nin emperyalist boyunduruk altında, uluslaşma ve demokratikleşme sürecini henüz tamamlamamış bir ülke olduğu belirtiliyor.

"Sosyalist" grupların kendilerini parti olarak örgütleme çalışması içinde tükettikleri ileri sürülen broşürde, içtenlikle sosyalizmi isteyen aydın ve sendikacıların, Emek Partisi oluşumuna destek vermesi isteniyor.

Büyük basına yansımayan Türkiye ve sosyalistler

İlkay ALPTEKİN DEMİR

12 Eylül rejiminin karanlık günleriydi. Evren yüzde doksan iki oy alıyor, "asmayalım da besleyelim mi!" derken alkışlanıyordu. Sosyalistler, komünistler, devrimciler hapiste, yeraltında, sürgündeydi. Halk suskun, işçiler suskun, aydınlar suskundu. Uzaklığın susamışlığıyla Türkiye'nin tüm ayrıntılarını sürgünde izlemeye çalışırken bir kaset haberi dikkatimi çekti. Ahmet Kaya adında birinin kaseti satış rekoru kırmıştı. "Sol arabesk" deniyor, Türkçe'yi bozduğu söyleniyordu. Derken bir gün sözkonusu kasette hapisteki bir devrimcinin şiirlerinin türküleştirildiğini öğrendim. Kaseti buldum ve heyecanla dinledim. Müziğin bana yabancı olduğunu gizlemeyeceğim, ama bu kaset olgusu o gün bugündür kafamı meşgul etti, giderek benim için sembolik bir anlam kazandı. 12 Eylül rejiminin karanlık günlerinde toplum suskun, işçiler suskun, aydınlar suskunken, hapisteki bir devrimcinin türküleştirilen şiirleri satış rekoru kırıyordu. O günlerde çok bekledim bir yazar da o karanlık suskunlukta hapisteki bir devrimcinin şiirlerini türküleştiren bir kasetin satış rekoru kırışının anlamını deşsin diye "Sol arabesk"ten, bozulan Türkçe'den, İstanbul'un köyleşmesinden, lahmacun kültüründen çok söz edildi gazetelerde, dergilerde o günlerde. Ama kimse benim sorumu deşmedi. Bu kasetin satış rekoru sürgündeki karanlığımı aydınlatan sırrım, gizli sevincim oldu. O gün bugündür büyük basına yansımayan Türkiye'nin derinlerdeki uğultusu ürkütücü sessizliklerde bana eşlik ediyor. Ahmet Kaya'ya, Nevzat'a ya da bu kasete satış rekoru kırdırtan milyonlara sürgündeki yalnızlığımdan bir teşekkür borçluyum.

> **Egemen kültür yetmiş yıldır okuluyla, kışlasıyla, hastanesiyle ezilenleri evcilleştirmeye, onlara kendi dilini benimsetmeye çalıştı. Okur yazar oranını artırdı, son yıllara kadar genç erkeklerin çoğunu askere aldı, otların şifasını unutturup evlere kutu kutu ilaçları yığdı.**

Egemen kültür yetmiş yıldır okuluyla, kışlasıyla, hastanesiyle ezilenleri evcilleştirmeye, onlara kendi dilini benimsetmeye çalıştı. Okur yazar oranını artırdı, otların şifasını unutturup evlere kutu kutu ilaçları yığdı. Köyünü terkedip uzaklara yerleşmek, dört yılda bir sandığa gitmek, askerlerin anayasasına yüzde doksan iki oy vermek benimsenip sıradanlaştı. Toplum görünürde uysallaştı. Ama egemen kültür ezilenlerin dilini yok etmeyi yetmiş yıldır başaramadı. Ezilenler kimi zaman şiir dilini, müziği ve kara mizahı başkaldırı aracı yaptılar, kimi zaman da başkaldırıyla şiirlerini yazdılar. Batı burjuvazisinin başardığını bizim burjuvazi başaramadı. Büyük basına, imajın büyüsüyle televizyon ekranı eklendi. Gerçi imajın büyüsü yer yer okulun, kışlanın, hastanenin yerine geçti, onları aştı. Ama büyük basına da, ekranlara da yansımayan Türkiye'nin derinlerdeki uğultusuna bugün de kulak verirsek, ezilenlerin dili ekranın gürültüsündeki ürkütücü yalnızlığımızda bize eşlik edecektir. Bugün de şiir, müzik, kara mizah başkaldırının dili ve ezilenler başkaldırılarıyla şiir yazıyorlar.

Gazetelerde, dergilerde artık pek şarkılarda bozulan Türkçe'den, İstanbul'un köyleşmesinden, lahmacun kültüründen söz edilmiyor. Ezilenler artık büyük basını ve ekranı ürkütüyor.

Ya biz? Daha ne kadar büyük basına ve ekrana yansımayan Türkiye'nin sesine ürkütücü yalnızlığımızda kulak vereceğiz? Adım adım örgütlenmeye çalışırken ezilenlerle aramızdaki mesafenin kapanması için daha kaç zaman bekleyeceğiz? Bize ne oldu, nasıl böyle hapsedildik seçkin köşemize sorusunu kendimize sormaya ne zaman cesaret edeceğiz?

'80'lerin karanlığında toplum suskun, işçi suskun, aydın suskunken hapisteki devrimcinin sesine kulak veren milyonlar bizden yeni bir dil talep etmiyorlar. Ezilenler başkaldırının dilini zaten biliyorlar. Onlar yalnızca aramızdaki mesafeyi istemiyorlar.

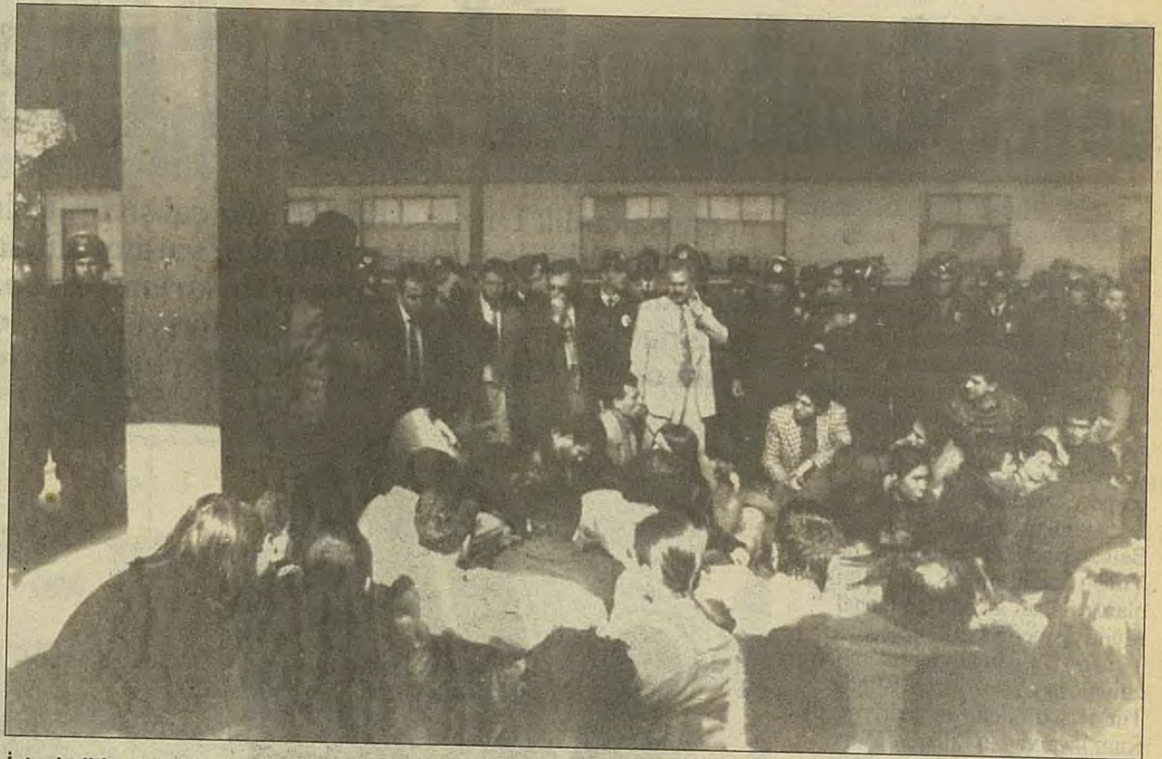
Kimlik sorunu, program sorunu, doğru çizgi sorunu değil, sosyalistlerin sorunu. Galiba sorunumuz '80'lerin karanlığında hapsedildiğimiz seçkin köşemizden büyük ve cesur adımlarla çıkma sorunu.

Solda birlik bu cesur adımı atma anlamına gelebilirse biz sosyalistlerin de kaderi değişecek. Toplumsal ve siyasal kurtuluş her kesim gibi bizim de kendi eserimiz olabilir ancak. Büyük düşünebilir ve cesur davranabilirsek '80'lerin karanlığında hapsedildiğimiz seçkin köşelerimizden başka kaybedecek şeyimiz yok. Kazanacağımız ise koskoca özgür bir dünya.

Emekçilerden sonra

Öğrenciler de Kızılay'daydı

▼ **Öğrenciler, harçların kaldırılması, okullardaki özelleştirmenin son bulması, polisin okullardan çıkartılıp, özel güvenlik birimlerinin kaldırılması, YÖK'ün kaldırılması, bilimsel, demokratik ve katılımcı eğitim, okullardaki faşist kadrolaşmanın, gözaltı ve soruşturmaların son bulması, sağlık, barınma, ulaşım ve yemek gibi sorunlarının çözülmesi için mücadele ediyorlar.**

İstanbul'dan trenle Ankara'ya giden öğrenciler bütün gün boyunca garda fiilen gözaltına alındılar.

Haber Merkezi- Başta sendikal hakları olmak üzere, son yıllarda birçok kez Ankara'nın yollarına düşen işçiler ve kamu çalışanlarından sonra, şimdi de üniversite öğrencileri Ankara'ya yürüdüler. Kızılay'daki Güven Park'ta miting yapan ve topladıkları 300 bin imzayı TBMM'ye veren öğrenciler, Meclis'ten dönüşte Ziya Gökalp Caddesi'nde yürüyüş yapmaya kalkışınca, 150 kadarı gözaltına alındı. Bu arada, İstanbul'dan trenle gelen gelen öğrenciler başta olmak üzere, yüzlerce öğrenci de ya kente sokulmadı ya da garda fiilen gözaltında tutularak, geldikleri kentlere geri gönderildiler.

Gittikçe kalitesizleşen ve paralı hale getirilmeye çalışılan eğitime karşı tepkilerini ortaya koyan öğrencilerin Ankara yürüyüşü son yılların en önemli ve kitlesel eylemi olarak dikkat çekti. Güdülmeye çalışılan gençlik artık kafasını kaldırmaya başlarken bunda, gittikçe bozulan ekonomik dengelerin payı büyük. Önceden söylenen "oku da adam ol" sözü değerini yitirdi. Maalesef okuyan insanlar da geleneksel deyimle 'bir baltaya sap' olamıyor. Çünkü sapsız balta kalmadı yaşamda... Artık yürekler ferman dinlemiyor.

Öğrenciler, harçların kaldırılması, okullardaki özelleştirmenin son bulması, polisin okullardan çıkartılıp, özel güvenlik birimlerinin kaldırılması, YÖK'ün kaldırılması, bilimsel, demokratik ve katılımcı eğitim, okullardaki faşist kadrolaşmanın, gözaltı ve soruşturmaların son bulması, sağlık, barınma, ulaşım ve yemek gibi sorunlarının çözülmesi için mücadele ediyorlar.

Bu zamana kadar yapılan çalışmalar ses getirir mi bilinmez, ama öğrenciler istediklerini alıncaya kadar haklı savaşımlarını sürdüreceğe benzerler.

Yaklaşık üç aydır harçlarla ilgili yapılan çalışmaların ilki bir imza kampanyası oldu. Ev ev, mahalle mahalle toplanan, gününü sadece bu imza kampanyasına ayıran öğrenciler sonunda 300 bin imzaya ulaştılar.

Taksim'de bir basın açıklaması yapan öğrenciler afiş asıp, bildiri dağıttılar. İki hafta önce Çapa Tıp Fakültesi'nde yapılan basın açıklamasına İstanbul'daki hemen her üniversiteden öğrenciler katıldı. Yaklaşık 500 kişiyle yapılan açıklamada öğrenciler, harçlara yapılan zamlarla emekçi çocuklarına üniversite kapılarının kapatılmak istendiğini vurgulayıp, bunun başarılamayacağını haykırdılar. 13 Ekim'deyse İTÜ'de bir şenlik düzenlendi. Şenliğe 400 kişi katıldı. 20 Ekim cuma günü de, 200 kişinin katıldığı bir basın açıklaması yapıldı. Mimar Sinan Üniversitesi'nde ise özelleştirmeye karşı temsili bir açık artırma yapıldı.

Başından beri büyük bir inatla devam eden, ettirilen çalışmaların bir anlamıyla son durağı Ankara olacaktı. Ve takvim 19 Ekim perşembeyi gösteriyordu. Ertesi gün, yani 20 Ekim Cuma günü Güven Park'ta bir miting yapılacaktı. Türkiye'deki hemen tüm üniversitelerden gelen öğrenciler öğleye doğru Güvenpark'ta toplanmaya başladılar. Kimi öğrenciler alana giremeden soluğu karakolda almışlardı bile. Meydanlarda işçiler ve memurlardan sonra, şimdi de öğrenciler toplanacaktı. Saat 12.30 olduğunda, binlerce öğrenci vardı Kızılay Meydanı'nda.

Yoğun güvenlik önlemlerinin alındığı eyleme İzmir, Eskişehir, Mersin, Trabzon, Zonguldak, Adana, Bursa, İstanbul ve diğer illerden binlerce öğrenci geldi. Ankara dışından gelen öğrencilerin birçoğu şehre sokulmadı. Eskişehir'den gelen 150, İstanbul'dan gelen 238 öğrenci Ankara girişinde gözaltında tutuldular. Ankara içinde ise Hacettepe, ODTÜ ve Bilkent üniversitelerinden Kızılay Meydanı'na girmek isteyen 30 servis otobüsü Emniyet Müdürlüğü'nde tutuldu. Toplu olarak TBMM'ye gitmek isteyen öğrencilere polisin izin vermemesinden dolayı öğrenciler, aralarından seçtikleri temsilcileri TBMM'ye gönderdiler. TBMM Başkan Vekili Kamer Genç'e 50 bin imza teslim eden öğrenciler dağılmaya başladılar. Bir grup öğrencinin dağılmayıp, Ziya Gökalp caddesinde yürüyüşlerine devam etmesi üzerine polis saldırdı ve yaklaşık 150 kişiyi gözaltına aldı. Öte yandan, İstanbul'dan getirilen imzalar öğrencilerin Ankara garında fiili gözaltında olmalarından dolayı geç ulaştırıldı. Yine Kamer Genç'e verilen imzalar bu sayede 300 bini buldu.

20 Ekim ve muhalif üniversiteli hareketi

Hakan KOÇAK*

20 Ekim Ankara öğrenci eylemi medyada hak ettiği yeri bulmasa, birçokları tarafından yok sayılsa da, gerçekte '80 sonrası muhalif öğrenci hareketinin kaydedilmesi gereken köşetaşlarından birisidir. Sözü edilen hareket bağlamında yeni dönem üniversiteli muhalefeti üzerine kimi saptamalarda bulunmakta yarar vardır.

20 Ekim günü yaklaşık 5000 üniversiteli genç, Ankara'daki yürüyüşe katılmaya çalıştı. 'Çalıştı' diyorum, çünkü önemli bir bölümü fiili gözaltılar ve engellemeler nedeniyle Kızılay'a kadar gidemedi.

Bu durum, içinde bulunduğumuz dönemin muhalif hareketinin belirleyici sorunu olan kitlesellik sorununun bir düzeyde aşıldığını göstermektedir.

Bir ölçüde aşıldığı görülen diğer sorun ise, muhalif öğrenci hareketinin örgütlenme sorunudur. Eylemi organize eden asıl güç durumundaki "üniversite öğrenci koordinasyonları" yeni tip örgütlenmenin belirsiz de olsa biçimini ortaya koymaktadır. Okullardaki esnek ve amorf yapılı "platform, cephe, oluşum" tipi bir araya gelişlerin bir üst düzeyde örgütü olan koordinasyon kendisini tümüyle net biçimde tanımlamamıştır. Ancak bu durum, belki tam da onun örgütlenme sorununa getirdiği özgün yanıtı oluşturmaktadır. Yıllarca bıktırıcı "ilke" sorunlarıyla "anti"leri üzerine anlaşamamak yüzünden dağılıp giden öğrenci dernekleri bu konuda sanırız tüm olumsuz dersleri vermiştir. Kuşkusuz sözü edilen oluşumların ilkesiz ve rastlantısal bir araya gelişler olduğunu söylemek istemiyorum. Sözünü ettiğim şey, esnek ve geniş çerçeveli tanımlanmış, hayatta varolan somut tavır alışları anlatan, geniş kesimleri de pekala bir arada tutabilen ilkelerin olduğu gerçeğidir. Sermaye saldırısına karşı emekten yana olmak, yükselen gerici, faşist dalgaya karşı özgürlüğün savunucusu olmak ve bunlarla, üniversite alanını ilişkilendiren bir hat tutturmak, görünen o ki, ilke sorunumuzu çözüyor.

Değişen üniversiteli tipolojisine uygun bir örgütlenme elbette uygun bir söylem, tarz, politika yapış biçimi ile birlikte var olabiliyor. Kanımca eylemlilikler boyunca üretilen metinlerdeki dil, atılan sloganlar ve kampanyanın ismi (Ferman devletinse üniversiteler bizimdir) bize bu konuda kimi ipuçları veriyor.

Çok önemli bir diğer saptama ise şudur; üniversiteli muhalif hareket artık ayırım noktasındadır. Kendisini süreki geçmişin söylemleri üzerinden tanımlayan, hemen her etkinlikte grup kaygılarıyla sekterliği aşamayan, akademik-ekonomik taleplerle genel demokratik ta-lepler arasında kurulacak bağı -teoride değil belki, ama pratikte- çok yavan ve basit sloganlaştırmalara indirgeyen zihniyetin, dolayısıyla bu zihniyeti taşıyan örgütlü yapıların üniversiteli muhalif hareketi yürütme, onu kalkındırma şansları kalmamıştır. Üniversitelerin açılışından beri süren etkinliklerde bu ayırım belirgin biçimde ortaya çıkmıştır. Yıldız Üniversitesi'nde yapılan "Alternatif Şenlik" bunun en çarpıcı örneğidir. Önlerine ciddi, geniş bir üniversiteli muhalif hareketini yaratmak hedefini koymayan ya da bunu pratikte somutlamayan güçler varlıklarını sürdürürler belki, ancak bu varolma savaşımını aşan bir noktaya gelemezler.

20 Ekim eyleminin başka önemli bir noktası ise meşruluk sorunudur. Büyük işçi ve kamu çalışanı mitinglerinin arkasından gelen bu eylemle toplumda üniversiteli muhalif hareket geniş bir meşruluk zeminine oturmuştur. Bunun sadece ekonomik taleplerin meşruluğuyla açıklanamayacağını, yukarıda sözü edilen yeni tarzla da ilişkili olduğunu düşünüyorum.

Belirtilmesi gereken şeylerden birisi mudur. Böyle bir hareketin özellikle özelleştirme ile belirginleşen sermaye saldırıları karşısında emekçilerle birlikte tavır alması gerekli ve zorunlu görünmektedir. Gidişat da zaten bu yöndedir.

Son olarak bu süreçte bazı gerilimlerden söz edilmeli. Koordinasyonda temsil edilen, bu hareketi yaratan oluşumlar henüz kendi birimlerinde yeterli güce, yaygınlığa ve meşruluğa ulaşamamışlardır. Bu süreçte etkinliklerin merkezi ve sürekli okul dışında kurgulanması geçmişte yaşanan olumsuzlukları yeniden üretebilir. Ayrıca bu yeni tip örgütlerin esnek ve amorf yapılarının taşıdığı gerilimi belirtmek gereklidir. Bu gerilim olumlu işlenirse hareketi ilerletecek bir gerilimdir. Ancak olanın adını da koymak gerekir. Yazı boyunca kullandığım "muhalif üniversiteli hareketi" kavramı rastlantısal değildir. Hareketin şu an yaşadığı gerilim, bir muhalif öğrenciler hareketi ile sendikal tarzda bir öğrenci hareketi arasındaki gerilimdir, ancak adı şu an yukarıdaki gibi konmalıdır. Bu durumda sendikal tarzda bir öğrenci örgütlenmesi meselesi de elbet önümüzde durmaktadır.

Bizi umutla dolduran bu eylemlerin sonrasında artık tartışmak için elimizde hem daha çok ve gerçek malzeme, hem de önümüzde açık bir ufuk vardır. Bunları değerlendirelim.

Başbakanlık'tan mezalim serisi

▼ Başbakanlık Devlet Arşivleri sıkı çalışıyor. Çalışması lazım, çünkü Gümrük Birliği'ne girişte, ABD'den yardım almada Türk Dışişleri büyük zorluklarla karşılaşıyor. Ermeni soykırımı ve Yunanistan'la anlaşmazlık ayağına dolanıyor. O halde tarihi tersyüz edip, eksik bilgi verip esas zalim olanın Rumlar, Ermeniler olduğunu göstermek lazım.

Yelda

Türkiye dışındaki ülkelerde belgeler, bilgiler yayımlanadursun, insan hakları mahkemelerinin önüne dosyalar gidedursun, Türkiye'de konuyla ilgili kitaplar yasaklanıp, haklarında dava açıladursun, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü peşpeşe kitaplar yayımlıyor.

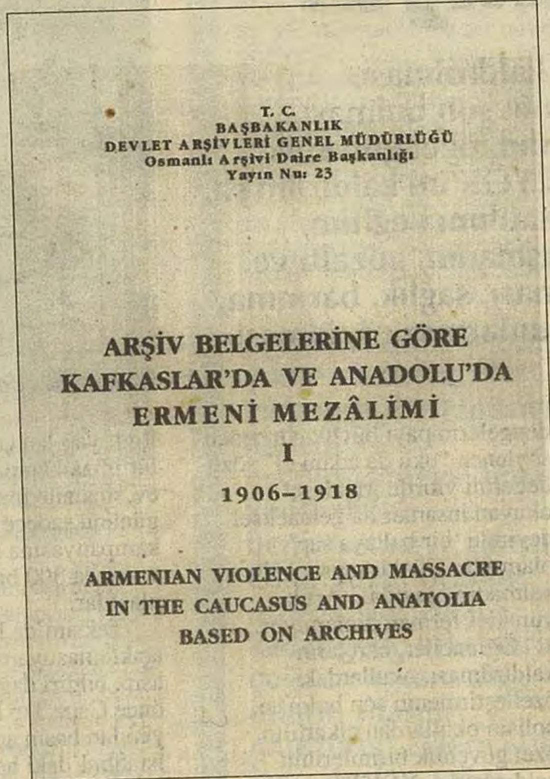
Kitaplardan biri "Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da Yunan Mezalimi". Kitapla ilgili olarak Sabah'a konuşan Genel Müdür İsmet Binark, neredeyse Yunanistan'dan toprak talebinde bulunacak. Yunanistan aslında Türklerindir demeye getiriyor: İlk Rum isyanından itibaren Mora, Attika, Teselya ve Ege adalarından Rum nüfusunun çok üzerinde bir (kaç?) Türk nüfusunun yerinden yurdundan atıldığını hatırlatıyor ve "Yoksa bugün Yunanistan'da Yunan nüfusundan daha fazla Türk nüfusu bulunacaktı" diyor. Bu eserin (!) 2. cildi ise "Anadolu'da Yunan Mezalimi" olacakmış. (29.9.'95 Sabah)

Ermeni soykırımıyla ilgili çalışma yapan araştırmacılara türlü çeşitli engel çıkaran Başbakanlık Devlet Arşivleri, bu konudaki resmi tezi destekleyen bir diziye başladı kitaplaştırdı: "Arşiv Belgelerine Göre Kafkaslar'da ve Anadolu'da Ermeni Mezalimi". Dört ciltlik bu seride, Bursa'dan Halep'e kadar uzanan bölgede Osmanlı hükümetinin etnik yok etme kampanyasına girişmediğini ispatlayamıyor, ama yine de Genel Müdür İsmet Binark Ermenilerin Türklerin soyunu kırdığı sonucuna varabiliyor. Bugünkü Ermeni nüfusu ile Türk nüfusunu 1800'lü, hatta 1900'lü yıllarla kıyaslamadan elbette: "Belgelere bakıldığında Ermeni çetelerinin 1906'dan sonra yaptıkları, vahşet ve mezalimin ötesinde soykırım olarak vasıflandırılabilir" diyor. (2.10.'95 Sabah) Söz konusu "eser"de, Ermenilerin Kürtleri kestiği anlatılıyor. Demek ki; dün Hamidiye Alayları'nda mesela Ermeniler yer almış!? Ya da bugün Kürt köylerini bombalayanlar Ermenilerin helikopterleri!?.

Irkçı kitaplar cirit atıyor

Devlet arşivleri çalışıyor da, "siviller" boş mu duruyor? Hayır. "Atatürk'ten bugüne bilinmeyen yönleriyle Türk Hıristiyanların Patrikhanesi" diye bir kitap çıktı eylül ayında, Ankara'da. Arka kapağında, devletten destek aldığı (acaba alıyor mu?) izlenimini vermek için olsa gerek, "Kültür Bakanlığı yayın kodu: 0316" diye kocaman bir ibare var. Yazarı Süleyman Yeşilyurt* şunları söylüyor: "Gelecek kuşaklar azınlıkların olmadığı bir vatan'da ebediyyen mutlu yaşasınlar... Fatihler'in, Kanuniler'in İstanbulu'na camiler, külliyeler, medreseler yakışır. Kiliseler, patrikhaneler, sinagoglar anavatanlarına dönsünler. Bizler bizlerle kalalım, bu ebedi saadet yeter de artar bile."

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 23

ARŞİV BELGELERİNE GÖRE
KAFKASLAR'DA VE ANADOLU'DA
ERMENİ MEZÂLİMİ
I
1906–1918

ARMENIAN VIOLENCE AND MASSACRE
IN THE CAUCASUS AND ANATOLIA
BASED ON ARCHIVES

ԸՆԿԵՐՈՋՍ ՄԻ' ԴՊՋԻՐ

Ermenice arkadaşıma dokunma (ıngeroçıs mi tıbçir!)

Süleyman Yeşilyurt, şecaatin arzederken sirkatin söylemiş bu kitapta. "Bu hain cüppelilere o günlerde verilmeyen tavizler, bugün de verilmemiş olsaydı, Türkiyemiz dünyanın yüzakı ülkelerinden birisi olurdu" deyip o günlerde verilmeyen tavizlerin ve alınan tedbirlerin neler olduğunu bir bir saymış:

• Cumhuriyetin ilk yıllarında Türk halkı, Trakya'da dindaşlarımıza yapılan zulmün, aynısının İstanbul'daki Rumlara yapılmasını ve intikam alınmasını ister. Hükümet üyeleri beyanatlar vererek, bu isteğin bir an önce yerine getirileceğine dair sözler verirler. TBMM'ye, İstanbul Rumlarının tamamının sürülmesi için önergė verilir...

• Hükümet, Patrikhane'yi yıkmak için Papa Eftim'e Kayseri'de Türk Ortodoks Patrikhanesi'ni kurdurtur, 1922'de.

• Anadolu Ortodoksları her ne kadar Gökoğuz ve Turani Türklerinden olduklarını söyleseler de, Hıristiyan olduklarından, Atatürk onların da gönderilmesini ister. Anadolu'daki yerli Rum ve Türk Ortodoks Hıristiyanlar, Yunanistan'a gönderilerek, karşılıklı, zorunlu mübadele edilirler, 1923'te. Türk Ortodokslarından sadece Papa Eftim ve aile efradı Atatürk'ün emirleri gereği istanbul'a yerleştirilir.

• Fener Patriği Meletios 10 Temmuz 1923'te sürgün edilir...

• Türk Ortodoks Papa Eftim, koyar. Sen Sinod üyelerini tehdit eder, faaliyetlerine son verir. Patrikhane çalışanlarını içtimaya dizer, kendisine sadık bulmadıklarını kapı dışarı eder. Eftim ve çevresindekiler, Papaz Yermonos'u kollarından tutarak zorla dışarıya çıkarırlar. İlgili makamlar Eftim'in yanında yer alarak, Patrikhane'den kovulan Rum papazların şikayetlerine kulak asmaz. Ama dışarıdan gelen baskılar üzerine, Eftim 17 gün sonra işgale son vermek zorunda kalır.

• Patrik Konstantinos 1926'da polisler tarafından Patrikhane'den alınır ve Selanik'e sürülür...

• Amerikan yardımının başladığı dönemde Patrik olan Athenagoras, 1941'de yangın geçiren patrikhanenin inşasını ister. 1950 Demokrat Parti iktidarında, değil yeniden yaptırmak, 1989'a kadar, mevcut patrikhanelerine tamirat bile yaptıramazlar...

• Bugünkü Tarabya otelinin olduğu yer Ortodoks Rumlarının Büyük Kilise'leriydi. Bu tarihi kiliseyi yıkmak için, önce 1959'da Türk Ortodokslarının Hıristos kilisesi istimlak edilerek yıkılır, Tophane'den yol geçecek diye. Sonra Menderes Tarabya'daki kiliseyi de yıktırır. O yıllardaki plana göre Fener de mutlaka istimlak edilecekti...

• 1957'de Yunan uyruklu öğrencilerin ruhban okulu dışındaki kiliselerde staj yapmaları yasaklanır...

• Dünyanın dört bir yanına dağılan İmroz Rumlarının adaya dönmeleri için uğraşan Patrik Melitos1963'te İmroz'dan uzaklaştırılır...

• Sonraki Fener Rum Ortodoks Patriği Yorgi Yakovas 1964'de sınırdışı edilir...

• Heybeliada Aya Triyada Ruhban Okulu'nun akademi konumu Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla 1971'de iptal edilir...

• Bugünkü Fener Rum Patriği Barthelomeos'un Cihan patrikliği (ekümeniklik) tartışılrken; Yeşilyurt'un kitabındaki bir belgede, 1923'te Fener'in, Cihan Ortodoks Patrikhanesi olarak geçtiğini görüyoruz...

"Bu asırdakiler göremese de, bundan sonraki kuşak, Fener Rum Patrikhanesi'nin ebedi kapanışını mutlaka görecektir. Zira tünelin ucundaki ışık görünmeye başladı bile!.." Bu ırkçı yazarın umutlanması için epeyce neden olmalı. Sadece geçmişteki değil, bugünkü uygulamalardan da cesaret almış olacak ki, düşmanca önerilerini sunuyor: Türkiye'deki mallar, "Osmanlı Türklerinin hizmetkarı olan Rumların" değil, bu ülkenin öz evlatları, asil Türk çocuklarının mülkü olmalıymış! Patrikhane'ye yapılan bağışlar engellenmeliymiş. Bir üst bilim araştırma merkezi kurup, ülkemizde ve ülkemiz dışındaki Hıristiyan ve Musevi cemaatlerin önü kesilmeliymiş!

Kınalı Toprak

Bir bütünün iki yarısı
Ayrı düşerse birbirinden
Ne yaparlar – dersiniz–
Ararlar mı birbirini özlemle
Yoksa istemeye istemeye
kaçar mı biri öbüründen

Ben ve kınalı toprak bir
bütündük.

Zahrad

Istanbullu Ermeni şairin dizeleri, mezalim serisine cevap olsun.

Irkçılık insanlık suçudur!

"Bugün Türk Ortodoks Patriği olan Selçuk Erenerol azılı bir Rum düşmanıdır. Keşke bu düşmanlık başlangıçta peder beyleri zamanında olsaydı da, bugünlere gelmeseydik" diyen Süleyman Yeşilyurt, Türk Ortodoks Patrikhanesi'nin de kapatılmasını istiyor. Ona göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün imkanlarını seferber ederek, Fener'le mücadele etsin, "Fener'i söndürsün" diye açtırdığı, ama artık işe yaramadığı görülen Türk Ortodoks Patrikhanesi'ndense Diyanet'e kaynak akıtılmalıymış. Çünkü Türk Cumhuriyetlerindeki Türk Ortodokslar bu patrikhaneye gelmektedir. Oysa onların Müslümanlaştırılmasına çalışılmalıymış. Zaten Türk deyince Müslüman, Müslüman deyince Türk akla gelmeliymiş, Türk'ün Hıristiyanını düşünmek bile; ülke ve millet bütünlüğü gerçeklerine aykırıymış!

Bu tür ırkçı kitaplar yayımlamak, herkesin düşüncesini ifade etme özgürlüğünden sayılıyor herhalde. Ama savaşa, soykırıma karşı kitaplar yasaklanıyor...

Türkiye'deki durumun vahim yanı, ırkçı söylemin bu çevrelerle sınırlı kalmayışı. İstemesek de, farkında olmasak da bizlerin de bundan nasibini almış olması... Kimilerine azınlık denen, farklı etnik gruplardan insanlar bir arada yaşıyoruz. Ama bu bir aradalığımız giderek hızla azalıyor. İşte buna karşı durmak için birbirimizi gündelik yaşamıyla, geleneğiyle, müziğiyle tanımak ve paylaşmamız gerekiyor. Bu amaçla bir radyoya program yapmaya başladığımda; heyecanlıydım. Mikrofon karşısında düzgün cümle kuramayacağımdan, tekleyeceğimden, kelimeleri sündüreceğimden vs. endişeli olduğumu bir arkadaşıma anlatıyordum. Beni yüreklendirmek için söylediği şu oldu: "Daha iyi ya; seni de azınlık sanırlar"...

Savaşa, soykırımlara zemin hazırlayan ırkçılığa karşı mücadele ederken, kendimizle de uğraşmak zorundayız.

*** Süleyman Yeşilyur'un, "Bu bir ibret vesikasıdır" diyerek yazdığı, azınlıklara düşman bir kitabı daha piyasada: "Atatürk, İnönü, Menderes, Gürsel Dönemlerinin Ermeni, Yahudi, Rum Asıllı Milletvekilleri"**

Avusturya'da göç ve göçmenliğin dünü, bugünü

▼ Diğer Avrupa ülkeleri gibi Avusturya da bir göçmen ülkesidir. 60'lardan itibaren Türkiye ve Yugoslavya gibi ülkelerden yüzbinlerce işçi Avusturya'ya geldi.

Namık BERKTAY

Diğer bazı Avrupa ülkeleri gibi, imparatorluk devrinden, günümüze kadarki süreçte Avusturya'nın da bir göçmen ülkesi olduğunu söylemek mümkündür. Doğu Avrupa'nın sınırında konumlanışının da getirdiği tarihi, siyasal ve sosyal koşullar itibariyle geçmişte imparatorluğun içerisindeki ve özellikle de doğu kesimindeki ülkelerden büyük boyutlarda göçler yaşanmış, Çekoslovakya, Bohemya, Macaristan, Slovenya ve diğer Balkan ülkeleri bu göçe kaynak oluşturmuşlardır.

1 ve 2. paylaşım savaşları sırasında milyonlarca savaş esirinin angarya biçiminde çalıştırılmış olmaları, 1956'da Macaristan ve 1968'de de Çekoslovakya'daki olayların sonrasında, yüzbinlerce insanın Avusturya'ya sığınmaları, bu ülkenin bir göç ülkesi olmasına yol açmıştır. Üretim ilişkilerindeki canlılık ve bunun getirdiği alışkanlıklara sahip kapitalist bir ülke olan Avusturya, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra üretimin reorganizasyonunda gerekli işgücü açığını kapatmak için, tıpkı Almanya ve benzeri güçlü kapitalist ülkelerde olduğu gibi, ikili anlaşmalar çerçevesinde 60'lardan itibaren Türkiye ve Yugoslavya gibi ülkelerden sayıları yüzbinlere ulaşan işçiyi ithalinde bulundu. Bu, gerek dünya çapındaki kapitalist ülkeler, gerekse de işgücü ithal eden ülkeler açısından, siyasal, ekonomik ihtiyaçlarına cevap veren avantajlar sağlıyordu. Örneğin, ithal edilen işgücünün genç ve dinamik, aynı zamanda ucuz olması, dil yetersizliğinden dolayı örgütlenerek dayanışma sağlayamaması, üretim bilincinin artırılması için gerekli sosyal, kültürel yatırımların, böyle bir şeyin gereksiz olacağı düşünülerek, yapılmaması ve buna benzer bir dizi diğer neden, bu ülkelerin avantajını oluşturuyordu. Diğer taraftan, işgücü ihraç eden ülkeler açısından, had safhada olan işsizliğin getireceği sosyal patlamaları engellemek, devletin borç açığını kapatmak için gerekli dövize ulaşabilmesi, tekrar geri dönecekleri hesaplanan işçilerin kendi ülkelerinde yapacakları yatırımlar vs. gibi konularda bir dizi avantajın sağlanabilmesi söz konusuydu.

60'lı yıllardan itibaren oluşan bu yeni işgücü, hiçbir klasik göç biçimine denk düşmemekte, bu ne ABD ya da Kanada'ya olan akına, ne de savaşlardan doğan göçlere benzemektedir. Bu göç dalgası, ilgili ülkeler açısından kısa vadeli dönemleri kapsayan, geçici işgücü alışverişi olarak düşünülmüştü. Dolayısıyla da, ithal/ihraç edilen işgücünün "Gastarbeiter"–misafir işçi olarak tanımlanması, pek de rastlantı değildir.

1974 dünya kapitalist kriziyle birlikte, zaten geçici olarak düşünülmüş işgücü ithali, zamanından önce durduruldu, ihtiyaç olmaktan çıkıp, yük haline gelmiş olan "misafir" işçiler de geri gönderilmeye başlandılar.

Diğer taraftan, 70 ve 80'li yıllar,söz konusu "misafir" işçilerin doğal bir bilinçlenme süreci yaşamaya başladıkları dönemdi. En kısa zamanda bir miktar para biriktirerek geri dönmeyi amaçlayanlar, gerek geldikleri ülkelerin koşullarının düzelmemesi, gerekse yaşadıkları ülkelerde paranın kolayca biriktirilemeyeceğini görmelerinden dolayı, "misafir" olarak geldikleri ülkelerde yerleşik düzene doğru adım atmaya başladılar.

Ucuz işgücü konumundaki bu kesim, işçi ücretlerinin düşük düzeyde tutulabilmesinde önemli bir rol oynuyordu. Burjuvazi elinde tuttuğu bu koz sayesinde, Avusturya işçi sınıfını "yerli" ve "yabancı" işçiler olarak iki kampa ayırmakta ve bunu siyasi partileri aracılığı ile, politik bir malzeme olarak yedeğinde bulundurmaktaydı. Kapitalist krizin her yükselişinde ve iç politik hesaplarından dolayı da bu malzemeye her zaman ihtiyaç duyacağının bilinciyle hareket etmektedir. Özellikle 1980'den itibaren bu politikasını güncel yaşamda yaygınlaştırarak, krizin politik nedenlerini saptırmada oldukça başarı sağlamıştır. Irkçılığın 1985-95 arasında yükselmesi, faşizan eğilimli FPÖ'nün (Avusturya Hürriyetçi Partisi) güçlenerek hükümet politikalarının belirlenmesinde ciddi bir politik baskı aracı olabilmesi, bunun bir göstergesidir. Halen FPÖ yüzde 22.5 oy potansiyeline sahip, güçlü bir ana muhalefet partisi durumundadır.

Avusturya sadece ekonominin gerektirdiği işgücü açığını kapatmak üzere yabancı işçilere kapılarını açmadı. 1956 Macaristan ve 1968 Çekoslovakya olaylarından sonra da ülkeye göç oldu.

Gettolar ve entegrasyon masalları üzerine

Ünal DOĞAN

Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan farklı etnik kökenli göçmen azınlıkların kendi gettolarını oluşturdukları ve buralarda, içinde yaşadıkları ülke bütününden kopuk bir yaşantı biçimini seçtikleri çeşitli çevrelerce oldukça sık olarak dile getirilir. Bu söylemin hemen ardından ise söz konusu gettoların uyumu güçleştirdiği, hatta bunun önünde başlıca engeli oluşturduğu hemen eklenir. Böylelikle uyumsuzluğun suçu büyük ölçüde getto yaşamını "seçen"; kendini yaşadığı toplumdan soyutlayan "göçmen" kişinin sırtına yüklenerek, vicdanlar rahatlatılır! Göçmen azınlıklar, Brüksel'de Schaerbeek ve St. Josse belediyelerinde, Berlin'de, Kreuzberg'de, Almanya'nın Ruhr havzasındaki kentlerin köhne varoşlarında, ışıklı şehir Paris'in donuk ve gri banliyölerinde toplanıyorsa, yoğunlaşıyorsa; bunun nedenini derinleştirerek araştırmadan; kestirmeden, sonucunun sorumluluğunu, göçmenin torbasına yüklemek, oldukça dar bir mantıktır.

Tatlıses'in "Urfa'da Oxford vardı da, biz mi gitmedik!" dediği gibi; biz de, "Paris'te Vendome Alanı'nda, Brüksel'de Louise Caddesi'nde, Zürih'te Bahnhoof Caddesi'nde buyrun oturun" dediler de, bizler mi olmazladık?" sorusunu sorabiliriz. Kim buralarda oturmayı istemez ki? Tabii sözümüz, pastoral yaşamı her şeyin üstünde tutan, sonradan görme çevrecilere değil. Göçmen azınlıklar, söz konusu gettoları, bilinen sosyal-ekonomik-çevresel nedenlerden ötürü, başkaca bir alternatif sunulmadığı için doldurmaktadırlar ve bu durumun daha uzunca bir müddet süreceği açıktır. Çünkü söz konusu ülkelerdeki politik iktidarlar bu konuyu sadece seçimlerde politik malzeme olarak kullanmak için ele almakta, seçim sonrası ise çekmecelere kapatmaktadırlar. Kısa vadede getto yaşamının önünün alınacağını düşünmek ham bir hayal değilse bile, bol keseden atılmış bir kuru vaattir.

Ayrıca gettoları eleştiren sosyolog, urbanist ve pedagog kisveli bilumum demagoglar, New York'a her uğradıklarında, Little İtaly, Chinatown vb. gibi İtalyan ve Çin kökenli göçmenlerin mahallelerinde bol bol hatıra fotoğrafı çektirir veya video kameralarına amatör Kostner tipleriyle poz verirler. Oysa buralar en eski gettoların başında gelir.

Sorun kentlerin bir bölümünün gettolaşmasında değil, kafaların gettolaşmasında yatmaktadır. Yabancı azınlıkların üzerindeki ayırımcılıklar ve onları dıştalamalar, gettolaşmanın başlıca nedenleri arasındadır. Batı Avrupa ülkelerindeki azınlıkların, yaşadıkları toplumun çeşitli kademelerinden dışlanmasına artık son verilmelidir. Almanya, Fransa, İsviçre, Belçika gibi diğer ülkelerde avukatlık, savcı ve yargıçlık, polislik, öğretmenlik, belediye memurluğu vb. gibi bir dizi meslek kademelerinde göçmen azınlıklara daha çok yer verilmelidir. Bu meslekler "yerli gettosu" olmaktan çıkarılmalıdır. Toplum kademelerindeki kafalardaki ayırımcılığa dayalı gettoları yıkmadan, göçmen mahalle gettoları ortadan kalkmaz. Uyum, entegrasyon önce, kafalardaki gettoları yıkarak oluşabilir.

Hani oy hakkımız! Yine aldatıldık!

Yurtdışındaki yurttaşların oy kullanma hakkı bir kez daha sözde kaldı. Yine kandırıldık, yine aldatıldık. Türkiye'yi yönetiyoruz diye, fular takıp ortalıkta laf üretenler; Avrupa seferine çıkıp Türk mahallelerinde göstermelik "sorun dinleyenler", yurtdışındaki yurttaşları "yabancı" gözüyle görmeye hala devam ediyorlar! Bizleri vatandaş saymıyor ve değer vermiyorlar. Bunlar bizi "döviz ağacı" olarak görüyorlar. Bunlar bizi "alamancı" diye küçümsüyorlar! Bunlar bizi; konsolosluklarda tekme-tokat dövüp sövüyor; yetmezmiş gibi bir de Emniyet'e suç duyurusunda bulunuyorlar! Bunlar harç adı altında haraç topluyor, bir damga basıp dünyanın parasını istiyorlar. Bunlar bizi, bir tek kirli savaşı finanse etmek için hatırlıyor, "bedelli askerlik"için on binlerce markımızı alıp, silahlara yatırıyorlar! "Mehmetçiğe yardım" ve "doğal felaket" kampanyalarında yüzümüze sahtece gülüp para topluyor, arkamızdan bizlere dil çıkarıyorlar!
Bu sahtekarlık daha ne kadar sürecek. Bizleri ne zaman "gerçek vatandaş" yerine koyacaklar.

Sahte "oy kullanma hakkı" balonları uçurup, sonra da tekrar uyduruk "sınır kapılarında oy kullanın" diyenlere artık yeter demenin zamanı gelmiştir. İnsanları aldatmayı vazgeçilmez huy haline getiren bu politikacılara ve bunların "partilerine" karşı tavır almalıyız. Türkiye'deki yakınlarımıza, akrabalarımıza bu durumu iletmeli ve oy hakkımızı rafa kaldıranlara "oy vermeyiniz" demeliyiz. Yetmez. "Yurtdışındaki vatandaşlardan sorumlu" olan devlet bakanına (!), "komando" lakaplı Ayvaz Gökdemir'e sormalıyız: "Siz sadece Avrupalı bayan parlamenterlere 'fahişe' demek için mi bakan oldunuz? Niye oy hakkı için teknik hazırlıkları yapmadınız, yasal düzenlemeleri başlatmadınız? Yurtdışındaki aldatılan tüm yurttaşları, oy hakkımızı geri alanlara karşı kampanyaya çağırıyoruz. Şimdi sıra gücümüzü göstermenin, çeşitli protesto yöntemlerini aramanın zamanıdır. Bizi "döviz ağacı" olarak görenlere tek bir fenik göndermeyelim. Oy hakkımızı elde edene dek bedelli askerlik taksitlerini ödemeyelim! Türkiye'ye para yollamayalım! Sempatizanı olduğumuz partilere, milletvekillerine protesto mesajları gönderelim! Başbakan'a faks yollamak yetmez. Artık ona nüfus kağıtlarını toplu halde yollayalım. Tek tek veya toplu halde bulunduğumuz ülkelerin vatandaşlığına geçmeye başlayalım.
Bize oy hakkı vermeyenler bizden vatandaşlık görevlerini talep edemezler!

Ü. Doğan/İsviçre

BOSNA VE SOL

Yugoslavya'nın parçalanması ve sol

▼ Bosna, Yugoslavya'nın küçük bir izdüşümü... Avusturya parlamentosunun Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlıklarını onayladığı oturumda, haklı olarak Bosna'lı solcular tribünden "Bosna'yı düşünün! Bağımsızlığı tanıma politakanız orada kan gölüyle sonuçlanacaktır!" diye bağırıyorlardı.

Peter Haumer

Bir süreden beri SÖZ dergisi Balkanlar'da yaşanan savaşı marksist açıdan aydınlatmak amacıyla sayfalarını değişik yazarlara açmış bulunuyor. Marksist sol maalesef Yugoslavya'nın parçalanmasının yorumunun yapılması ve buna dayalı pratik politikaların geliştirilmesi konusunda dünya çapında iflas etmiştir. Solun çeşitli akımları kendi aralarında, netlik sağlamayı hedefleyen bir diyaloğu şimdiye kadar başarabilmiş değildir. Bu, aynı zamanda devrimci tezlerin yaratıcı bir şekilde geliştirilmeleri konusunda hiç de küçümsenemeyecek bir önem ve anlama sahip bir netliktir. Bundan dolayı SÖZ'ün, konuyu "Bosna ve Sol" olarak sınırlandırması halinde, Balkanlar'da sürmekte olan savaşın bütün etki alanı çerçevesinde açıklanabilmesinin mümkün olamayacağını belirtmekte fayda görüyorum. "Yugoslavya ve onun yıkılışı" konusu temel alınmadığı takdirde, Bosna'daki savaş konusunda marksist bir tavır nasıl geliştirilebilir ki? Bosna Yugoslavya'nın küçük bir izdüşümü... Avusturya parlamentosunun Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlıklarını onayladığı oturumda, haklı olarak Bosna'lı solcular tribünden "Bosna'yı düşünün! Bağımsızlığı tanıma politakanız orada kan gölüyle sonuçlanacaktır!" diye bağırıyorlardı.

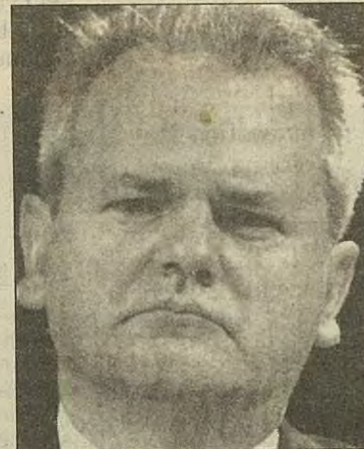
Yugoslavya'nın parçalanmasından sonra patlayan iç savaşta en çok zarar görenlerin başında çocuklar geliyordu.

UKKT hakkı ve Bosna

Bazı marksist teorisyenlerin, Yugoslavya'nın parçalanmasına taraf mı, yoksa karşı mı; Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlıklarının tanınmasından yana mı, yoksa ona karşı mı oldukları sorularının güncelliğini koruduğu 1991 yılındaki siyasi tavırlarının kendilerine hatırlatılmasını istememeleri çok anlaşılırdır. Buna rağmen Bosna sorununun çözümü ile ilgili anahtar bulunmak istendiği takdirde, en azından işe bunu sorgulayarak başlamak zorundayız. Ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkının olduğu gerekçesiyle, söz konusu ülkelerin bağımsızlıklarının tanınması zorunluluğu sürekli olarak bizlere dayatıldı. Ayrıca, eski Yugoslavya'daki ulusları, stalinist Sırpların uyguladığı ulusal baskıdan kurtarma gerekçesiyle, her emperyalist ülkenin solcularının kendi hükümetlerine, Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlıklarının tanınması konusunda yapmış oldukları baskılar söz konusudur. Balkanlar'daki bu emperyalist hamilik ve hükümranlık titoist Yugoslavya'nın marksist deformasyonuna oranla çok daha önemsiz bir cürümdür. Solcuların bu yaklaşımının marksist bir tutum olduğu en azından şüphe götürür. Ama, Bay Kuçan ve Tudjman'ın yeni kurulmuş cumhuriyetlerini, kayıtsız şartsız kapitalist restorasyona peşkeş çektikleri ve Belgrad'ın IMF'nin restorasyon programına karşı mütevazı direnişinin sesli hale gelmesinden sonra, Yugoslavya'nın yıkımında, bağımsızlık kozunu temel bir araç olarak kullanmış oldukları tartışma götürmez. Kuçan ve Tudjman ulusal sorunu sosyal hedeflere tabi kılarak işin üstesinden gelmeyi mükemmel bir şekilde becerdiler. Kapitalizmin yeniden inşasının Yugoslavya'nın bütününde gerçekleştirilebilmesi olanağının ortadan kalkmasıyla da, bağımsızlıkçılık dalgası hızını giderek artırmış oldu. Bu, Belgrad'ın kapitalist restorasyonunu engelleyemediyse de, en azından D. Almanya'daki KP (bugünkü PDS) gibi "tek bir anavatan" pozisyonuna gelinmesine izin vermedi. İşte emperyalist güçler ve onların satılmış ya da gönüllü kalemşörleri tarafından affedilemeyen "günah" tam da budur.

600 bin mülteci

Slovenya ile Hırvatistan'ın bağımsızlığı, aslında kapitalizmin restorasyonundan başka bir şey değildir. Bu, işçi sınıfının narkozlanması ve işçi hareketinin etnik yapılanmaya zorunlu bir entegrasyonudur. Ve gerçek anlamdaki bir ulusal sürtüşme ve baskının başlangıcıdır. Bu, Bosna'nın yıkımı, Bosnalılar'ın birbirine düşürülmeleridir. Ustaşa rejimi tarafından daha önceden talan edilip kana bulanmış olan Krayina'daki ayaklanma gerçekten bir sürpriz midir? Krayinalı Sırplar kendilerini tehdit etmekte olan aşağılanma ve köleleşme tehlikesine karşı başkaldırdılar, ki bu tamamen meşru bir davranıştır. Burada eleştirilmesi gereken, yapılan çözüm önerisinin eski Yugoslavya'nın daha fazla parçalanmasına anlamına gelmesidir. Ama ne yazık ki, milliyetçilik genel bir reçete durumuna gelmiş bulunuyordu ve marksist sol buna karşı çıkma isteğinde ve durumunda değildi. Sol, bu milliyetçilik dalgasındaki kanatlardan birine taraf olmuş, bu konuda öne sürdüğü ulusların kendi kaderini tayin hakkı gerekçesi ise, ayıbını kapatamayan bir incir yaprağına dönüşmüştür. 1995 yazı sonu itibariyle Yugoslavya üzerindeki emperyalist ambargo amacına ulaşmış, ülke ekonomisi yerle bir olmuş durumdadır. Krayinalı mültecileri saymadığımız takdirde, bu ülkedeki mülteci sayısı 600 bini geçmekte, bunun üçte birini "Sırp olmayanlar" oluşturmaktadır, ki bunlar da aynı şekilde ambargo kurbanları kapsamına girmektedir. Ambargo kaldırılsa bile, bu ülke mahvolmuş ve tamamen fakirleştirilmiş bir durumdadır. Miloseviç'in "muhalif" Drasgoviç ve Djindjinç'in de yardımlarıyla, önceden planlamış olduğu peşkeş ve kapitalist restorasyon, adım adım hayata geçmektedir. İşçi hareketi felç edilmiş, hayatta kalma mücadelesi vermeye mahkum edilmiş durumdadır. Emperyalist istilanın desteğindeki Hırvat milliyetçileri ile müslüman köktendinciler, Sırp halkını sürekli daha geri mevzilere itmekte, köylü kesimin toprak ve de kimliklerini gaspetmektedir. Tıpkı Krayina'da olduğu gibi.

Sloban Miloseviç - İktidarını korumak için herşeyi yapıyor.

Bu gelişmeler sırasında bizim "bağımsızlık havarisi" marksistlerimiz neredeler? Somut olarak ezilip, sürülmekte olanların yanında tavır almayanları bu konuda muhatap kabul etmiyoruz. Çünkü onlar onurları kırılıp, kenara itilmiş bu insanların kendi kaderlerini tayin hakkını bile kabul etmemekte, en fazla susmakla yetinmektedirler. Görüldüğü kadarıyla bu suskunluk uzun bir süre daha devam edecektir.

Misak-ı millici yol

Solcular haklı olarak, Belgrad kaynaklı -kendi mantıkları çerçevesinde Sırp kaynaklı– ulusal soruna titocu politik yaklaşımı mahkum etmekte ve ulusal baskıya karşı olduklarını açıklamaktadırlar. Ama ne tuhaftır ki, onlar söz konusu halkların kendi kaderlerini tayin etme meselesinde tam da titocu misak-ı milli anlayışını, kendilerini keyfi bir biçimde ulus olarak ilan etmelerini kabullenmektedirler. Örneğin, Müslüman Ulus! Çeşitli grupların kendilerini keyfi olarak ulus ilan etmelerinin altında titocu milli politikanın temel öğelerini görmekteyiz. UKKTH meselesinde en azından mevcut sınırlar sorgulanmalı, eski Yugoslavya'nın etnik haritası incelenerek, Balkanlar'da ulusal sorunun çözümünün, her ulusa bağımsız bir devlet tezinin dışında bir yerde yattığı saptanmalıdır. Kitle katliamları, sürgünler ve halkların mübadelesiyle çözüme varılamayacağı görülmelidir. Hiçbir politik insan bunun farkında olmadığını iddia etmemeli, aksi takdirde de politikadan el çekmelidir.

Marksist gelenekte, netlik sağlayabilme açısından dikkate almaya değer bazı değerlendirme kriterlerimiz vardır. Lenin, doğu Yahudilerinin ulus düzeyine ulaşmış olduklarını iddia etmekte olan BUND'a karşı hatırı sayılır bir mücadele vermek zorunda kalmıştı. Doğu Yahudileri kendi yerleşim bölgelerinde kültürel özerklik için Çarlık Rusyası'na karşı mücadele edeceklerdi. Fakat, Polonyalı, Ukraynalı, Beyaz Rus ve diğer Ruslarla karışmış olmalarından dolayı, devletsel bağımsızlığın muhatap tüm milliyetleri eşit uluslar konumuna getirmesi mümkün değildi.

Etnik temizlik

BUND'cuların tezlerinin birçok motifi Avusturya sosyal demokrasisinden alınmaydı. Lenin değişik tezlerle BUND'culara karşı mücadele etti. Ayrılma hakkı da dahil olmak üzere, UKKTH tezi doğu Yahudilerinin gerçekleriyle örtüşmüyordu. Bağımsız bir doğu Yahudiliğinin varlığını reddetmekte olan bir asimilasyon teorisinin taraftarı olan Lenin, bu konuda birçok noktada yanılmıştır. Ama bu bizi çok fazla ilgilendirmemeli, zira Lenin'i okumuş olan herkes bilir ki, o yanlışlıkları ve aptallıkları itiraf etmekten çekinen biri değildi.

BUND'un tezleri Ausschwitz ve Treblinka'da yok edildi. Ama bu tezler teorik değerlerini günü-

müzde de korumakta, bu, kendisini sadece Yugoslavya'nın parçalanmasıyla kanıtlamakla da kalmamaktadır. Bizzat Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlığı taraftarları, Hırvatistan ve Bosna'daki kanlı gerçeklerin ışığı altında, ayrılma hakkının iyice değerlendirilmeden tanınmaması gerektiğini kavramak zorundadırlar. Ama bunlar hala bir milliyetten taraf olmakta, onun haklarının tanınmasını talep etmekte, böylece de diğer bir milliyetin mevcut hakim gücün boyunduruğu altına girmesini onaylamış olmaktadırlar. Sadece bir tarafın bağımsızlık talebinin tanınması, ulusal baskı ve etnik temizlik canavarının hortlamasına sebep olmakta ve dahası bunu meşrulaştırmakta, tutulan tarafı da milliyetçi iktidarın bir parçası konumuna getirmektedir. Ama hiç kimse, ayrılma hakkının herkese eşit olarak tanınması fikrine varamamaktadır. Örneğin Yugoslavya'daki Hırvatlar'a, Hırvatistan'daki Sırplar'a, Yugoslavya'daki "Boşnaklar'a", Bosna'daki Hırvat ve Sırplar'a vs... Bu fikre varabilmiş olan sadece, ulusal baskı altında ezilmekte olan Sırplardır ki, onlar da bu hakkı Kosova Arnavutları'na tanımayı unutmaktadırlar!

Bu hakkın, tarafların hepsine eşit olarak tanınması macerası, onanmaz, kana bulanmış bir bölgecilik şeklinde neticelenecek, ama hiçbir şekilde Balkan sorununa bir çözüm olamayacaktır.

Bu hakkın tarafların hepsine eşit olarak tanınması macerası, kana bulanmış bir bölgecilik şeklinde sonuçlanacak, ama hiçbir şekilde Balkan sorununa bir çözüm olamayacaktır.

Tarihsel geri adım

Bu bağlamda Yugoslavya'nın parçalanması tarihsel bir geri adıma tekabül etmektedir. Bu Balkan halklarına olası bir tarihsel gelişmenin -eşitlikçi temeldeki bir Balkan Federasyonu'nun kurulmasının- yollarını uzun bir zaman için kapatmış bulunmaktadır. Bağımsızlık ilanları politikasının marksistler tarafından kararlı bir şekilde reddedilmesi ve Yugoslavya'nın yenilenmesini amaçlayan devrimci bir projenin geliştirilmesi gerekirdi. Şimdi Balkanlar'da emperyalizm hüküm sürmektedir. Hırvatistan ve Bosna'daki uzantıları aracılığıyla, son "Güney Slav Federasyonu" da yok edilmek istenmektedir. Bu çabalara, özellikle de emperyalizmin haçlı seferleri ve Kur'an aracılığıyla saldırıları söz konusu iken, kararlı bir şekilde karşı çıkmak gerekmektedir. Tudjman'ın Krayina'daki, Bosna'lı timlerin Bihaç'daki saldırganlıkları, Belgrad'daki Miloseviç iktidarının erkini koruma amacıyla, kendisini emperyalistlere satmış olduğunu göstermektedir. Anlaşılan "arda kalan", Yugoslavya'daki kapitalist restorasyon Miloseviç tarafından yürütülmek zorundadır. Devrimci marksistler, yeniden bir "Güney Slav Federasyonu" kurma mücadelesi veren tüm güçleri desteklemelidir. Miloseviç, Tudjman ve İzzetbegoviç halihazırda halklarının mübadelesi pazarlığındadırlar. Yani, katliam ve sürgün girdabı sürecektir. Bizler tabii ki, Bosna'nın bütünlüğünden yanayız, ama bağımsızlık havarileri bu bütünlüğü maalesef yok ettiler. Bosna'nın bütünlüğü bu saatten sonra sadece yeniden oluşacak 'bütün bir Yugoslavya' içinde mümkün olacaktır.

* Peter Haumer; Avusturya Metal İşçileri Sendikası Viyana Şubesi Yönetim Kurulu üyesi; metal işçisi.

Afganistan'da içsavaş bitmiyor

Afganistan bugün de iktidarı paylaşamayan şeriatçı savaş ağalarının kendi aralarındaki kavgalarıyla yeni bir kan denizine sürüklenmiş bulunuyor.

Erdoğan AYDIN

Afganistan'da 18 yıldır süregelen içsavaş, yeni bir dönüm noktasının öngününü yaşıyor. Taliban hareketi, Herat kentini de ele geçirmesiyle elde ettiği moralle, başkent Kabil'e yönelik saldırısını iyiden iyiye artırdı. Kabil, bu günleri her an düşme olasılığıyla karşı karşıya yaşıyor. 1979'da Sovyetler Birliği'nin haksız müdahalesiyle kızışan içsavaş, Gorbaçov'un çekilmesi ve şeriatçıların zaferi sonrasında bu kez şeriatçıların içsavaşı olarak sürmeye devam etti. Afganistan, bugün tarihinin belki de en kanlı günlerini yaşıyor. Ülke tamamen çökmüş durumda ve içsavaş bu çöküntü üzerinde sürüyor.

İç dinamiklerinden koparılarak, SB ile ABD arasındaki soğuk savaşın sıcak arenasına dönüşüveren Afganistan, bugün Pakistan, Hindistan, İran ve Rusya'nın bölgesel hegemonya mücadelesi ve tabii her şeyi toz duman eden şeriatçı bağnazlığın kurbanı olarak mutlak bir çöküşe gelip dayanmış durumda.

Uzun içsavaş ortamında birer savaş ağasına dönüşen şeriatçı feodal otoriteler, ideolojik kimlikleri ve siyasal projelerinin sonucu olarak iktidarı paylaşma yeteneği gösteremeyince, Afganistan, bu kez şeriatçıların kendi aralarındaki içsavaşla yıkım ve kana boğulmaya devam etti. Yayılmacı amaçlarla o güne kadar savaşa yataklık etmiş olan Pakistan ve İran'ın müdahaleleri de eklenince iç dinamiklerinden koparılmış ve şeriatçı bir bağnazlığa itilmiş olan Afgan toplumunun ikinci yıkımı kaçınılmaz bir sonuç oldu. Bu yeni içsavaş, önce Cemiyet-i İslami lideri Burhaneddin Rabbani etrafında oluşan iktidar bloku ile Hikmetyar önderliğindeki Hizb-i İslami arasında sürdü. Şeriatçı Rabbani hükümetinin, ülkenin hiçbir sorununa çare üretemediği, ancak Hikmetyar'ı devredışı bırakmayı başardığı an, birikmiş tepkiler atmosferinde yeşeren Taliban hareketinin, devredışı bırakılmış Pakistan'ın da desteğiyle hızla yükselişiyle içsavaş, tam bir yıkım olan üçüncü aşamasına girdi. Şeriatçı ideoloji, kendi doğasının da gereği olarak, kendisinde "kurtuluş" ve "huzur" arayan Afgan toplumunu acımasızca öğüten bir araç olarak işlevini yerine getiriyor.

İç savaşın bölgesel dinamikleri

Taliban'cı şeriatçıların Kabil'deki şeriatçıları devirme olasılığı arttıkça, savaş İran'la Pakistan'ı içine alan bölgesel bir gerilime dönüşüyor. Afganistan üstünde biçimlenen bu bölgesel çatışmanın taraflarından olan İran, radikal şeriatçı kimliğine rağmen, tıkanıklığı oranında "liberalleşen" şeriatçı iktidarı desteklerken, Amerikancı Pakistan çok daha katı bir şeriatçılığın bayraktarı Taliban'ı destekliyor.

Kabil'i elinde tutan Rabbani, İran'ı ve Şiileri de içeren bir Sünni iktidarı temsil ederken, onu devirmek için savaşan ve Pakistan'ın müttefiki olan Taliban, monolitik ve Sünni bir iktidarı temsil ediyor. Bu trajik denklemde Rusya, İran, Hindistan ve Tacikistan, Rabbani hükümetine destek olurken, Pakistan ve onun ardında Suudiler ve ABD Taliban'ı desteklemektedirler. Özbekistan da, bu ikinci cephenin yanında savaşa dahildir; ülkenin önemli etnik topluluklarından biri olan Özbekler, komutan Abdülreşit Dostum önderliğinde Taliban'ın müttefikidir.

İran, Taliban'ın Kabil'i ele geçirmesi halinde Afganistan'a müdahale edeceğini ilan eder ve Pakistan'ı suçlarken, Pakistan, Rabbani'nin Hindistan ve Rusya ile kendisine karşı bir ittifak oluşturduğunu, buna karşın İran'ı dost gördüğünü söyleyerek, İran ile gerilimi azaltmaya çalışıyor.

Ancak bu pek olası görünmemektedir. Çünkü Pakistan, Afganistan üzerinde gerileyen hegemonyasını yeniden perçinlemek için Taliban'a destek olduğu oranda İran'ın stratejik çıkarlarını da karşısına almış olmaktadır. Üstelik bu politikanın, "sosyal demokrat" Butto hükümetine rağmen Pakistan'ın stratejik bir devlet politikası olarak biçimleniyor oluşu da İran'ı önemli oranda kaygılandırmaktadır. Çünkü bölgede ABD'nin temel müttefiki olması nedeniyle, Pakistan'ın bu hegemonya mücadelesi, İran'a karşı ABD ve Suudi politikasının da sürdürülmesi anlamı taşıyor. Bu ise hegemonik karakterini bugün şeriatçı ideoloji aracılığıyla artık tanrısal düzeyde de kutsamış olan İran'la ilişkilerinin daha da gerilmesine neden oluyor.

Dünyanın kuşatması altında olan İran için Afganistan'ın önemi, arka bahçesi olarak bölgede genişleme ve direnme olanakları sunmasında düğümleniyor. Pakistan için hakeza, içinde bulunduğu bölgesel kuşatılmışlık ortamını kırmak, başta Hindistan olmak üzere, Rusya ve İran'a karşı durumunu güçlendirebilmek açısından kendisine boyun eğmeyen Rabbani hükümetini devirerek yerine müttefik bir Afganistan kurmak istiyor. Üstelik laik Afganistan'a karşı yürütülen şeriatçı ve emperyalist savaşa merkezlik yapmış bir ülke olarak Pakistan, Afganistan üstündeki bu hegemonya talebini kendisine hak olarak görüyor. Özetle, bölgenin yeniden çizilen siyasal coğrafyasında, bölgesel otoritelerin altemperyalist çıkarları da önemli bir işlev görüyor.

Olasılıklar

Rabbani'nin güçleri alabildiğine yıpranmış olmasına karşılık, Taliban'ın sergilediği dinamizm ışığında önümüzdeki günlerde iktidarın eldeğiştirmesi kuvvetle muhtemel görünmektedir. İktidar kendi içinde hızla çözülme emareleri göstermektedir. Herat'ın neredeyse direnişsiz teslimi ve bölge valisinin İran'a kaçışı, Savunma Bakanı Ahmet Şah Mesut'un Rabbani ile ilişkisinin kopma noktasına gelişi, ülkedeki açlığın ulaştığı boyutlar, bu çözülmenin hem sonucu, hem de onu hızlandıran işlevler görmektedir.

İktidarın eldeğiştirmesi olasılığında içsavaş, yer değiştirmiş güçlerce sürdürülmeye devam edecektir. Çünkü hem şeriatçı ideoloji uzlaşmayı ve toplumsal faydayı görmeyi olanaksızlaştıran bir işlev görmektedir; hem de iç dinamiklerden kopmuş ve çıkarları birbirine karşıt dış güçlerin yönlendirmesine alabildiğine açık bir toplum haline gelmiştir Afganistan.

Taliban'ın iktidarı ele geçirmesinin Şii topluluk için anlamı tam bir kırımdır. Yanı sıra İran için de bir dizi ekonomik olanağın, daha önemlisi siyasal dayanağın yitirilmesi ve arkadan kuşatılmak anlamına gelecektir. Aynı tehlike Tacikistan açısından kendi şeriatçılarının önemli bir dış destek bulması anlamına gelecektir. Oysa Tacik ve ılımlı Rabbani iktidarının şahsında Afganistan, kabul edilebilir bir komşu örneği oluşturmaktadır. Aynı durum Rusya için de geçerlidir ve o da ABD müttefiki Pakistan'ın Afganistan'da tam iktidar elde etmesinde ciddi kaygılar duymaktadır. Dolayısıyla iktidarın eldeğiştirmesi, barış getirmeyecek, aksine bölgesel güçlerin müdahale oranlarını artıran bir işlev görecek görünmektedir.

Daha önemlisi, şeriatçı uygulama ve içsavaştan üreyen sorunların çözümsüzlüğünün, daha katı bir şeriatçılıkla aşılmaya çalışılmasıdır. Daha katı bir şeriatçılığın Afganistan halkı için anlamı ise daha çok dış bağımlılık ve daha çok yıkım olacaktır.

İçsavaşın dersleri

Afganistan'da yaşanan trajedinin de gösterdiği gibi, şeriatçılığın "Allah adına savaşmak" şeklindeki olağanüstü yıkım gücü bir yana, sorunların çözümü için sunabileceği hiçbir çözüm yok görünmektedir. Dün Sovyetler Birliği yanlısı iktidara karşı yürüyen savaş nasıl ki bir bağımsızlık savaşından ayrımla, "kafir iktidara karşı şeriatı egemen kılmak" çizgisinde yürümüşse bugün de şeriatçılar arasında yürüyen savaş, halkın sorunlarına yönelik programatik çözüm önerilerinin arasındaki uzlaşmazlığın değil, dış güçlerin maşası şeriatçı çizgi farklılıklarının iktidar savaşı olarak biçimleniyor.

Özetle şeriatçı siyaset, hangi meşru temeller üzerinde yükselirse yükselsin, iktidar süreçlerinde asla çözüm üretme yeteneğinde olamamaktadır. Daha ötesi bizzat tek doğrucu felsefi temelleri nedeniyle, salt kendilerinden olmayan veya kendilerine karşı olanlarla değil, şeriatçı olan diğer güçlerle birlikte yönetme yeteneğine de sahip olamamaktadır. Şeriatçı bir iktidarla içsavaş arasında doğrudan bir neden sonuç ilişkisi olduğunu söylemek hiçbir şekilde abartı olmayacaktır. 14 yy.lık İslam tarihinin de gösterdiği gibi, şeriatçı bir iktidarın içsavaşa dönüşmemesi için tek yol, mutlak güce sahip tek mezhep, tek şef iktidarının kurulmasıdır, ki bunun dışındaki tüm dönemler, İslam tarihinde içsavaşlara tekabül etmiştir. Eğer kendine biat edilmiş böylesi bir iktidar söz konusu değilse ve eğer ki karşıt güçlerce uzlaşma bassisı altında değillerse, şeriatçıların, değil başkalarıyla birbirleriyle bile iktidar paylaşımına gidebilmeleri mümkün değildir.

SOL'DA BİRLİK

BSP ve Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi t

Haydi 'h

İstanbul-Birleşik Sosyalist Parti (BSP) ve Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi (GBK) arasında sürdürülen birlik görüşmeleri, geçen hafta sonu İstanbul'da yapılan ve iki gün süren toplantılarla devam etti. 21 ve 22 Ekim tarihlerinde Toplumsal Araştırmalar Vakfı Kadıköy Şubesi'nde yapılan toplantıya, "taraflardan" 30'ar temsilci olmak üzere, çağrılı sosyalistlerle birlikte yaklaşık 120 kişi katıldı. 7 ve 8 Ekim günlerinde yine İstanbul'da yapılan toplantıda ortaya çıkan "olumlu atmosfer" son toplantılarda da korundu. Gerek taraflar adına konuşan temsilcilerin çoğunluğu, gerekse "üçüncü taraf" diye nitelenen davetlilerin önemli bir bölümü, "artık geri dönülmez bir yola girildiğini" söyledi.

Toplantıdan sonra ortak bir basın açıklaması yapıldı. Açıklamada, "birçok temel meselede" geniş bir anlayış birliğinin oluştuğu belirtilerek, "BSP üyeleri ve GBK Parti Girişimcileri, sosyalistlerle sınırlı olmayan ve toplumsal muhalefet dinamiklerini de kapsayan bir partileşme adımının mümkün olan en kısa süre içinde ve en geniş çerçevede atılmasını gerekli görmek(tedir)" denildi. (Basın açıklamasının tam metnini sayfalarımızda bulacaksınız.)

Daha önce yapıldığı gibi, bu toplantıda da, "taraflar" adına sunulan tebliğler tartışmaya açıldı. Tarafların dışında, tek tek bireyler ve BSP'li bir grup kadın ile "sosyalist feministler" de toplantıya tebliğlerini sundu. İkinci toplantıda tartışma teması "örgütsel perspektif ve politika yapma tarzı" olarak belirlendi.

Toplantının ilk gününde (cumartesi), GBK Parti Girişimi adına Ahmet Asena, BSP adına da Saim Koç'un tebliğleri sunmasının ardından tartışmalara geçildi. Toplantıyı yine Prof. Gencay Gürsoy yönetti. (Her iki tebliğin geniş bir özetini bu sayımızın 20 ve 21. sayfalarında yayımlıyoruz.)

Her iki tebliğde de Türkiye'de çok katlı ve çok yönlü bir "kriz"in yaşandığına dair bir değerlendirme yapıldığı gözlendi. Tebliğcilerin, sosyalist hareketin de özgün ve konjonktürel boyutları olan bir "krizin" içinden geçtiği yolunda ortak bir tespit yaptıkları izlendi. Geçmişteki örgütlenme ve parti modellerine ilişkin eleştirel bir tutum sergilenen tebliğlerde, örgüt içi demokrasiye, hiyerarşi sorununa, yöneten-yönetilen ilişkisine, toplumdaki devrimci dinamiklerin içerilmesine ve yeni bir çalışma tarzına olan ihtiyaca özellikle dikkat çekildi. Asena ve Koç, kendi pozisyonlarından hareketle, yeni örgütlenme anlayışlarının da ipuçlarını vermeye çalıştı. Asena ve Koç'tan sonra Ahmet Ural kendi adına hazırladığı tebliği sundu.

Tartışmalara geçildi

Tebliğleri tartışmak için ilk söz alanlardan GBK Parti Girişimcilerinden Oğuzhan Müftüoğlu, sorunların biraz sadeleştirilmesi gerektiğini belirterek, Türkiye'de, Kürt sorununun ulaştığı boyutla birlikte bir yeniden yapılanmanın kaçınılmaz olduğunu vurguladı. Müftüoğlu, kriz ortamında, faşist, şeriatçı ve liberal hareket gibi "sahte seçeneklerin" güç kazandığına da işaret ederek, "Bu koşullarda uzunca bir süredir sol ve sosyalist güçlerin etkisiz kaldığı açıktır" dedi. Sistemin ve sahte seçeneklerinin karşısına, birleşik ve etkin bir devrimci hareketin çıkarılmasının acil bir görev olduğunu da vurgulayan Müftüoğlu, "Türkiye'de tahmin edilenin ötesinde güçlü bir devrimci potansiyelin olduğu gerçektir. Emekçi hareketiyle birleşecek bu potansiyelin bağımsız ve büyük bir güç haline dönüşmesi kaçınılmaz" diye konuştu.

Grupların "koalisyonu"na dayalı yapıların sakıncalı olduğunu da savunan Müftüoğlu, kurulacak bir partinin "Leninist parti modelini inkar etmemesi" gerektiğini, ancak bu modeli aşmak zorunda olduğunu söyledi. Müftüoğlu, "sosyalist kimlik" konusunda yürütülen tartışmanın abartılmaması gerektiğini de belirterek, kurulacak partinin amacının, programının ve siyaset anlayışının önemli olduğunu savundu. Pasif bir politik hattın olamayacağını belirten Müftüoğlu, "hayata ideolojik müdahale"nin gerekli olduğunu söyledi. Müftüoğlu, yeniden bir ideolojik hegemonya kurmanın "en önemli işlerimizden" biri olduğunu belirtti.

Daha sonra söz alan BSP üyesi Kenan Somer ise, her iki tebliğde de "hiyerarşi" ve "demokratik merkeziyetçilik" sorununun yanlış konulduğunu belirtti. Somer, kapitalizm koşullarında ve burjuva siyasal sistemi içinde hiyerarşik, ancak demokratik bir örgütlenmenin kaçınılmaz olduğunu savundu.

GBK Parti Girişimi'nden Mehmet Özgen de, tartışmanın düzlemini değiştirmek gerektiğini söyleyerek, "Parti mi olacak, yoksa sovyet tipi bir örgütlenme mi olacak diye tartışılıyor. Bence her ikisi de olacak. Bugün konsey tipi bir örgütlenme gerekiyor. Ama bunu sosyalist bir partinin karşısına koymak yanlıştır" diye konuştu.

Toplantının ilginç konuklarından biri de gazeteci Atilla Özsever'di. 68'li Özsever, işçi hareketi ile sosyalist hareketin kesişme noktalarına ilişkin görüşlerini ve son grevlerle ilgili gözlemlerini aktardı. Özsever, sosyalist hareketle işçi hareketinin mutlaka buluşması gerektiğini vurguladı.

BSP Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden Ferhan Umruk, öğleden sonra yaptığı konuşmada, her iki tebliğin de emek eksenli bir partiyi savunduğunu, geçmişten benzer dersleri çıkardığını, çoğulcu bir partinin istendiğini ve özgürlükçü bir toplumun hedeflendiğini belirtti.

'Artık ayrı duramayız'

İlk günün dikkatle izlenen konuşmalarından birini GBK Parti Girişimi'nden Bülent Forta yaptı. Forta, herkesin BSP ile GBK arasında ne tür bir ortaklığın olacağını merak ettiğini belirterek, "Ben birlik için önemli bir olgunluk düzeyinin yakalandığını düşünüyorum" dedi. BSP'lilerin "sosyalistlerin birliğini", GBK Parti Girişimi'nin ise bütün toplumsal muhalefet odaklarının birliğini öne aldığını savunarak, BSP tebliğinin kendisini içerdiğini söyledi.

İki oluşumu birleştirmek için atılan dikişlerin yerinde durduğunu, ama artık bu dikiş ipinin çekilmesi gerektiğini söyleyen Forta, "Bir iz kalabilir ama önemli bir işi de yapmış oluruz" diye konuştu. Forta, "yaranın kaşınması" gerektiğine ve ortak bir pratik içinde bazı sorunların aşılabileceğine de işaret ederek, "ayrı durmamızı gerektiren çok fazla bir şey kalmadı" dedi. Ortak örgütlenmenin, mutlaka toplumsal muhalefet hareketlerinin "özdeneyimini" temel alması gerektiğini vurgulayan Forta, "Biz sosyalistler olarak pekala birlik olabiliriz. Toplumsal muhalefet hareketleri içinde bir hegemonya mücadelesi de verebiliriz -ki sosyalistlerin bu konudaki yeteneklerine güveniyorum, çünkü çok tecrübeliyiz- ama mutlaka onlarla eşit bir ilişki kurmayı becermeliyiz. Bunu yapabilirsek iki düzeyde de krize (ülke ve sol açısından) yanıt verebiliriz" diye konuştu.

Konuşmasına "amacım teorik bir tartışma yapmak değil" diye başlayan davetli sosyalistlerden Sungur Savran ise, her iki tebliği de eleştirdi. Savran, "Partinin bir amaç olmadığı söyleniyor. Ama örneğin Saim Koç öyle bir parti tarif etti ki, adeta sınıfsız toplumun küçük bir aynası.. Farklılığı yücelten bir kimlik tanımı yapıldı. Oysa kimlikleri olduğu gibi kabul etmek sorun yaratacaktır. Bir üstteksen oluşturulmadığı takdirde farklı kimlikleri uzlaştırmak mümkün değildir" diye konuştu. Tebliğlerin kendisi ve kendisi gibi düşünenleri dışladığını da öne süren Savran, "Leninist anlayışa sahip arkadaşlar bu projenin dışında kalıyor" dedi.

Nail Satlıgan da "kendi durduğu yerden" toplantıya önemli şerhler koydu. Satlıgan, sosyalist hareketin yeniden yapılandırılmasının, mutlaka yükselen bir toplumsal dalganın içinde yer alarak gerçekleştirilmeyeceğini belirterek, bunun bir yanılsama olduğunu söyledi. Satlıgan, daha klasik bir yerden konuşacağını da belirterek, sosyalizmin bilimsel yönteme dayalı bir dünya görüşü olduğunu, dolayısıyla belli yasallıklara sahip bulunduğunu savundu. İşçi sınıfına "dışarıdan bilinç götürme" de böyle bir sosyolojik zorunlu olduğunu belirten Satlıgan, bu ko daki klasik marksist tezlerin hala çerli olduğunu belirtti.

GBK Parti Girişimi'nden S han Oluç, sosyalizm perspektif yeniden tanımlanabileceğini, "sıfırdan" başlanmadığını hatırl rak başladığı konuşmasında, "so listlerin kriziyle, emek cephesi sorunlarının" birbirinden ayrıl gerektiğine işaret etti.

BSP Genel Yönetim Ku üyelerinden İlhami Aras ise, el "malzemenin" yeterli olduğunu vunarak, "Biz üç-beş kişiyken önemli işler yaptık. Koşullar had den fazla elverişlidir" dedi.

İkinci gün

İkinci günkü (pazar) toplantı liğleri sunan Ahmet Asena ile S Koç'un birer değerlendirme ko ması yapmasıyla başladı. Her ik nuşmacı da erken bir genel seç

İstanbul'daki toplantılara 'taraflardan' yaklaşık 120 sosyalist katıldı. Toplumsal Araştırmalar Vakfı'nın Kadıköy Şub

Ortak basın açı

Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi ile Birleşik Sosyalist Parti, bir süredir devam eden görüşmelerini, 7-8 ve 21-22 Ekim 1995 tarihlerinde bazı sosyalist aydınların da katılımıyla yaptıkları ortak toplantılarda yeni bir aşamaya ulaştırdılar. "Ulusal Durum, Bölge ve Türkiye'deki Gelişmeler ve Görevler" ile "Örgütsel Perspektif ve Politika Yapma Tarzı" konulu toplantılarda çok sayıda katılımcının dile getirdiği görüş ve değerlendirmeler sonucunda birçok temel meselede geniş bir anlayış birliğinin oluştuğu, farklılıkların ise zenginlik ve tartışmaları geliştirici unsurlar olarak ele alındığı görülmüştür. Bu ortak düşünceler aşağıda kısaca özetlenmiştir.

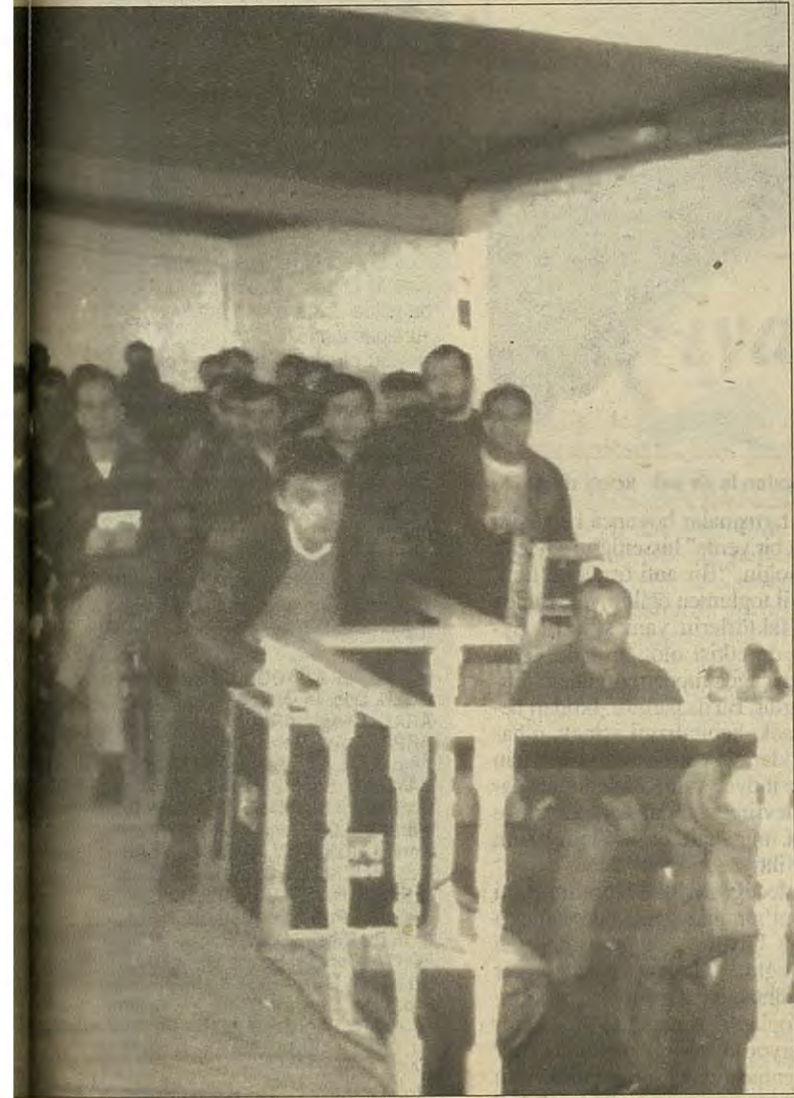
Türkiye uzun zamandan beri derin bir krizin içinde bulunmaktadır. Olumsuz sonuçlarını ve acılarını geniş emekçi kesimlerin yaşadığı bu krize karşı emekçilerin lehine bir yanıt verebilmek için atılması gereken köklü adımın tüm toplumsal muhalefet güçlerini kucaklayan, demokratik ve özgür bir toplum öngörüsüyle yürüyen emek cephesinin oluşturulması gerektiğini tespit etmekteyiz. Böyle bir cephenin gerçekleşmesi doğrultusunda BSP üyeleri, GBK Parti Girişimcileri, sosyalistlerle sınırlı olmayan ve toplumsal muhalefet dinamiklerini de kapsayan bir partileşme adımının de ve en ge mekteyiz.

Türkiye sürecini dik geniş bir se çerçevede y

Sosyal olumlu bir s ları katkıları ortak partin

...nsilcilerinin ikinci toplantısı da 'olumlu' sonuçlandı

...ayırlısı'!

...de yapılan ikinci toplantı, sosyalistler arasında bir 'iyimserlik' rüzgarı estirdi.

yaklaştığını hatırlatarak, artık pratik adımlar atılması gerektiğini vurguladılar.

Üç katlı vakıf binasının en üst katındaki konferans salonunda yapılan, ancak diğer katlara konulan ses ileticiler aracılığıyla binanın her tarafından (bu arada arkadaki yüksek duvarlarla çevrili ve çay ocağının bulunduğu bahçe ile bar kısmından da) izlenebilen toplantının ikinci günü de hararetli tartışmalarla geçti.

İkinci gün konuşan BSP'lilerden bir kısmının, GBK tebliğinin yanı sıra BSP adına sunulan tebliğin büyük bölümüne de katılmadıklarını söylemeleri dikkat çekti. Ancak yine bu konuşmacılar, bu tip görüş farklılıklarının birliğin önünde bir engel oluşturamayacağını da vurguladılar.

BSP GYK üyelerinden Mustafa Yavuz, bu toplantıya sunulan tebliğlere, geçen toplantıda olduğu gibi büyük bir katılımın olmadığına dikkat çekerek, "Birlik sorunu bu tebliğleri aşıyor, mutlak bir görüş birliği aramak yanlıştır" dedi. Yavuz, bazı sorular sorarak sürdürdüğü konuşmasında, sosyalistlerin dışında "ciddi" bir toplumsal muhalefet odağının bulunmadığını da söyledi. Ancak varolan toplumsal muhalefet güçlerinin de içerilerek ilerlenmesi gerektiğini belirten Yavuz, "Biz burjuvazinin karşısına sınıfsal bir örgütle çıkabilecek miyiz?" diye sordu.

BSP GYK üyelerinden M. Emin Sert ise, kitleselleşmenin bir fetiş haline getirilmemesini savunarak, "Örneğin bir bütün olarak Kürtleri ve Alevileri içeremeyiz. Meseleye sınıfsal olarak bakmalıyız" dedi. Sorunun çözümünün örgütlenme modelinde aranmaması gerektiğini de belirten Sert, "Bizim aradığımız 1. TİP'dir" diye konuştu.

Bu arada söz alan GBK Parti Girişimi Ankara Meclisi üyelerinden Orhan Karakuş, toplantıdan hayal kırıklığına uğradığını belirterek, salonda toplananların sorunu "yukarıdan pazarlıklarla" çözmeye çalıştıklarını önesürdü. Kendilerinin işçi hareketi içinde olduğunu, mahalle çalışması yaptıklarını da anlatan Karakuş, "Seçkinci ve entelektüel bir tutumunuz var. Bizlerle eşit bir ilişki kurmayı becerin artık ve önümüzde engel oluşturmayın" diye konuştu. Ankara Meclisi'nden bir başka konuşmacının da benzer bir tutum sergilemesi üzerine, daha sonra söz BSP temsilcileri ve diğer konuşmacılar bu tavrı eleştirdi.

Gerilim!

Toplantıda "süpriz" diye nitelendirilebilecek konuşmayı Yavuz Önen yaptı. GBK Parti Girişimi temsilcilerinden Önen, salonda bulunanları kurdukları "Meclis"in 7 Kasım'da yapacağı toplantıya katılmaya çağırdı. Sadece seçimleri değil, daha ötesini de görmek gerektiğini belirten Önen, "Kitlesel bir sol parti kurmak için oluşturduğumuz meclise yardım edin" dedi.

Bu konuşma toplantıya katılanlarca tepkiyle karşılandı. Toplantının "şu ya da bu oluşuma katılmak için" düzenlenmediğini, amacın solda birliği sağlamak olduğunu belirten katılımcılar, toplantıya ara verilmesi nedeniyle sorunu kuliste tartıştılar. Öğleden sonra devam eden toplantıda, Önen'in konuşmasının yanlış anlaşıldığı belirtilerek olası bir gerilim önlendi. Önen de kuliste yanlış anlaşıldığını belirterek "durumu" düzeltti.

Yeniden söz alan Bülent Forta, bu sefer "hiçbir girişime dahil olmadan konuşacağını" söyledi. Forta, kendilerinin çoğulculuğu esas aldığını, ama bunun sadece kendilerine ait bir durum olmadığını gördüğünü belirterek, "BSP de çoğulcu. Örneğin BSP'li bazı konuşmacıların fikirlerine katılmıyorum ama, aynı parti içinde teorik-politik ve pratik bir faaliyeti birlikte yürütebiliriz. Bunun önünde bir engel görmüyorum. Tam tersine farklılıklarımız bizin zenginliğimiz olacak" dedi. BSP ya da GBK Parti Girişimi'nin altının kalınca çizilmesi veya daha alt aidiyetlere gönderme yapılması halinda yakalanan fırsatın kaçırılabileceğine işaret eden Forta, şöyle devam etti:

"Biz birleşmek durumundayız. Ama nasıl kitleselleşeceğimizin de cevabını vermeliyiz. Sosyalistlerin birliği elbette önemlidir. Ancak birliği bundan ibaret görmek de o ölçüde yanlış olacaktır. Bugün hiçbir arkadaşımız 'BSP ile birleşsek ne olur, birleşmesek ne olur' diyemez. Artık kimse böyle bir şey söyleme hakkına sahip değildir. Seçimler önemli bir sınama alanıdır. Ortak bir muhalefet programı oluşturmak için ilk aşamadır."

Toplantının kuşkusuz en ilginç simalarından biri de BSP MYK üyesi ve İzmir İl Başkanı Şennur Akkaya idi. Akkaya, söz aldığında alışılanın tersine kendisini tanıtmak istediğini ve bunun önemli olduğunu belirterek, "Ben BSP'deki görevlerimin yanı sıra aynı zamanda Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi'nin İzmir Meclisi üyesiyim" dedi. Kural bozularak Şennur Akkaya'nın bu sözleri alkışlarla kesildi. Akkaya, adeta projenin kendisi gibi duruyordu.

DEVAMI 14. SAYFADA

...kaması

...kün olan en kısa süre içerisin-
...çevede atılmasını gerekli gör-

...ine girmiş bulunduğu seçim
...larak, bütün bu çalışmaların
...birliğini gerçekleştirebilecek
...nesi gerektiği inancındayız.
...ınlarımızın, yaptıklarımızın
...ulaşması için ortaya koyduk-
...k cephesinin gerçekleşmesi,
...sı ve güçlü bir seçim işbirliği için hayati bir öneme sahip olduğunu biliyoruz.

Bizler, Birleşik Sosyalist Parti ve Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi olarak, yukarıda özetlemeye çalıştığımız sonuçları kamuoyuna açıklıyoruz. Bunları kendi yapılarımızın gerekli kıldığı demokratik iç süreçlerimizde ele alarak, bizden beklenen adımları mümkün olan en kısa sürede atabilmemiz için gerekli ortak kararları oluşturacağımızı kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

Saruhan OLUÇ
Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi adına
Atilla AYTEMUR
Birleşik Sosyalist Parti Parti Sözcüsü

Önemli bir eşik

Masis KÜRKÇÜGİL

Sınıf mücadelesinin dayatmış bulunduğu sorunlar karşısında birleşik parti ihtiyacı 1985'den bu yana birkaç kez sol gündemin öncelikleri arasında yer aldı. Hatta bu konuda neredeyse beş yıllık çevrimlerden bile söz edilebilecek kadar bir yazın oluşmaya başladı. Ancak bir öncekiler sonuçsuz kalırken, son çevrimde kuvveden fiile çıkabilen ve hatta çıkmakta olan girişimler yeniden yapılanmanın tarihsel bir zorunluluk olduğunu kanıtlamakta.

Birlik girişimleri doğaları gereği çoğulcu oldukları için hem geçmişten köklü bir kopuşu gerektirmekte, hem de çoğulculuğu kendi içinde sınırlı görmeyerek sınıf mücadelesinin uzandığı toplumun kılcal damarlarına kadar yayılmayı gerekli kılmakta. Nesnel temelini emekçi hareketin türdeş olmayan bileşiminden alan bu çoğulculuğun sınırları ise, sınıf bağımsızlığının ihlalinde tükenmektedir. Böylece kitleselleşmenin kanallarını sömürünün, ezmenin, baskının bulunduğu her yerde, kendini reel hareket içinde, mücadele içinde inşa etmekte görenler, bu mücadelenin kaynaştırıcılığına şimdiden kendilerini hazırlamayı öngörmektedirler.

Bilindiği gibi, farklı kanallardan, ancak ortak bir ihtiyaçtan hareket eden birlik girişimleri BSP, GBK-PG ve BİEP olarak önümüzdedir.

Birliğin kuvveden fiile çıkmasına ilişkin her birinin kendine göre ve hatta her birinin kendi içinde çok farklı projeleri barındırdığı; böylece proje açısından her bir kesimin kendi içinde ayrı bir kimlik oluşturmalarını sağlayan farklılıkları içerdikleri bilinmektedir. Bu durum dahi bir başına monolitik yapılanmaların çok yönlü olarak aşıldığına dair bir işarettir.

Geçtiğimiz aylarda ise iki birlik girişimi arasında (GBK-PG ve BSP) bir öncekilerden farklı bir arayış, başladı. Bu arada hem BSP hem GBK-PG bir yandan kendi yollarına devam ettiler, bir yandan da birbirlerini gözlediler. Birlik konusunda neredeyse bağlayıcı bir yöneliş kararı alan BSP'nin Haziran Kongresi bu açıdan ilginçtir. Bir dizi tartışmanın, gerilimin yaşandığı kongrede birlik kararı BSP'nin doğal seyrini sürdürmesinin bir gereği olarak kabul görüyordu.

İlkinde ana hatları ile yerel, bölgesel ve uluslararası planda durum değerlendirmesi ile birlikte, anti kapitalist bir çerçevede, görünebilir bir gelecekteki eylemin içeriğinin tartışıldığı, GBK-PG ve BSP ile birlikte, birleşik bir partiden yana olan sosyalistlerin katıldığı toplantıların ikinci evresi 21-22 Ekim'de gerçekleşti. İlk toplantıda geniş bir mutabakatın sağlandığı, çeşitli kesimlerden katılımcılar ve izleyicilerce ifade edildi. Böylece bir sonraki tartışmaya tatminkar bir zemin oluşturuldu. Ne de olsa, bir eylem programında büyük oranda anlaşanların bunu gerçekleştirecek siyasal araç konusunda tartışmaları kolaylaşmış olmasa da anlamlı kılınmış oluyordu.

21-22 Ekim tarihlerindeki "örgütlenme ve politika yapma tarzı" için düzenlenen tartışmalar ise, bir önceki toplantıda tartışılan, saptanan, sınıf mücadelesinin dayatmış bulunduğu zorunluluklar karşısında umuda yatırım yapmaya azmetmiş olanların, birlikte yürümenin, birlikte yeniden harmanlamanın yollarının araştırılmasına ayrılmıştı.

Bugüne kadar farklı örgüt inşa projelerini gerçekleştirmek üzere yola çıkmış olan kesimlerin ayırdedeci özellikleri bilinmekteydi. Bunların açık seçik ortaya konması, "bölücü" değil, aksine yol açıcı bir işlev görmelidir. Örneğin BSP, oluşumundan -Birleşik Sosyalist Alternatif- bu yana çok da kalabalık olmayan metinlerinde projesini tanımlamaya çalışmıştır. Hemen eklemek gerekir ki, BSP içinde en az bileşenlerin sayısı kadar farklı projeler vardır. Yine de bu hepsinin ötesinde bir BSP projesinin varlığını gölgelememiştir. Sınıf mücadelesinin gerektirdiği mücadeleyi sürdürebilmek için gereken kimi parti içi uzlaşmalar çerçevesinde ve kimi zaman önceden var olmayan unsurları da içererek, BSP projesi ana hatları ile sınıf eksenli, sosyalist bir kitle partisi projesidir. Bugüne kadar BSP projesine dahil olan örgüt, grup, çevre ve bireyler, açıkça anti-kapitalist, anti-emperyalist, enternasyonalist, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını kabul eden, cins ayırımcılığına karşı çıkan, ekolojist bir programatik zeminde, işleyişinde ve yönelişinde sosyalist demokrasi ilkelerini benimseyen bir sosyalist partiye omuz vermektedirler.

GBK-PG'nin ise daha farklı bir projeyi gerçekleştirmeye yöneldiği biliniyor.

Bu iki projeden birinin diğerine galebe çalması ile bir birlik mümkün olmadığına göre, her iki projenin ana hatlarının zedelenmemesi kaydıyla inandırıcı bir birlik gerçekleştirilebilir. BSP bu açıdan bağlayıcı olmayan tartışma metinlerinde kendini deklara etmek yerine, mümkünü aramaya yönelmiştir. Zaten BSP kendi içinde ürettiği metinlerde de bir eğilimin kendi görüşünü dayatması yerine bir parti görüşü, ortak bir görüş oluşturma yönünde kısa bir geçmişe sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla -BSP'nin sözlü yazınında en çok kullanılan sözcüklerle- hassasiyetleri gözeterek bir mutabakat arayışı sözkonusudur. Tarafların kendi iç sorunlarını, farklı gelenek ve anlayışlarını gözeterek düzen güçlerinin saldırılarına karşı duracak bir mücadeleyi genişletmek ve yaygınlaştırmak için bir mutabakat arayışı içerisindeyiz. Emekçi kitlelerin hiç değilse görünebilir gelecek için mücadelelerinde anlamlı olmayan ayrı duruşlara son verebilecek önemli bir gelişmenin eşiğindeyiz..

SOL'DA BİRLİK

Toplantıya katılanlar ufak tefek gerginliklere karşın salondan umutlu ayrıldılar. Eh, yapılan iş de pek kolay değildi!

Artık iş bitti

Ertuğrul Kürkçü, "artık işin bittiği"ni ilan ederek başladığı akıcı konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Şimdi iki hafta önceki yerde değiliz. Eğer bu toplantıda şaka yapılmıyorsa durum budur. Artık BSP'nin de, GBK Parti Girişimi'nin de işi bitti. Mutabakat alanları şöyle sıralanabilir; ortak bir parti kurmak konusunda taraflar anlaşıyor; bu partinin açık/yasal olacağı belirtiliyor; yine bu partinin bileşik (birleşik değil) ve çoğulcu olacağı konusunda da bir fikir birliği var; farklılıklar korunacak, ama herkes eşit olacak ve nihayet bu parti devrimci olacak. Bunlar ortak bir parti yapmak için yeterlidir."

Kürkçü, kurulacak partinin sosyalist olup olmayacağı, yani kimliğinin örtük mü açık mı olacağı konusunda bir tartışmanın sürdüğünü de belirterek, "Bence partinin sosyalist kimliği açık olmalı" dedi. Kürtlerin kurulacak parti içindeki konumunun ne olacağının, Olağanüstü Hal Bölgesi'inde örgütlenilip örgütlenilmeyeceğinin de açıklığa kavuşturulması gerektiğini belirten Kürkçü, şunları söyledi:

"Şu anda üç yol var. Birincisi BSP'dir. Gidilir bu partiye üye olunur. Daha sonra olağanüstü kongre toplanarak partinin tüzüğü, programı ve gerekirse adı değiştirilir. İkincisi GBK Parti Girişimi'nin yoluna devam etmesidir. Kendi partilerini kurarlar ve ileride birleşirler. Üçüncüsü ise yeni bir parti kurmaktır. Bu parti her iki yapıyı da içerir. Bu arada oluşum, günlük bir gazete çıkarmayı hedeflemek durumundadır. Medya kuşatmasını kırmak parti kurmak kadar önemlidir."

Daha sonra söz alan Merdan Yanardağ ise, sosyalist hareketin yeniden yapılandırılması, marksizmin kendi temelleri üzerinde zenginleştirilerek yeniden üretilmesi ve sosyalist kimliklerimizin yeniden kurulması için bir mayalanma ortamına ihtiyaç olduğunu belirterek, şunları söyledi:

"Sosyalistlerin birliği zorunludur. Ancak bunu farklılıklarımızı yok ederek gerçekleştiremeyiz. Birbirimizi anlamak ve içermek durumundayız. Yer yer aramızda mesafe olduğu da doğrudur. Ancak bu uzaklıklar, bizlerin BSP içindeki ayrılıklarından ne daha az, ne de daha çoktur. Örneğin ben BSP adına sunulan tebliğin büyük bölümüne katılmıyorum. Önemli olan şudur; gerçekleştirilecek birliğin bir ekseni olmak durumundadır. Bence sosyalist bir parti özgürlükçü ve radikal politik programa sahip olabilir. Bunları birbirinin karşısına koymak doğru değildir. Bu tartışma böyle aşılabilir. Taban fetişizmi yaparak, uvriyerist bir söylem tutturarak ayrılığı zorlamak yanlıştır. Gerçekten de önemli ölçüde 'iş bitmiştir'. Buradan bir heyet oluşturarak kalkmalıyız. Bu heyet 'tarafların' temsilcileri ile 'üçüncü taraf'dan arkadaşlarca oluşturulmalıdır ve artık inisiyatifi bu heyet almalıdır."

Bu öneri üzerine divana yeterlilik önergesi verildi. Ancak daha sonra tartışmaların devam etmesi kararlaştırıldı.

BSP MYK üyelerinden Kenan Kalyon da, daha çok sosyalist insan tipolojisinde meydana gelen değişiklikleri değerlendirdiği konuşmasında, işlevsel bir örgütün ve birliğin gerekli olduğunu savundu. Kalyon, "Bugün sosyalistler haddinden fazla aristokrat ve elitisttir" dedi. Kapitalizm çağı aşılmadığı sürece hiyerarşik bir örgütlenmenin kaçınılmaz olduğunu da belirten Kalyon, ancak bunun işlevsel bir hiyerarşi ve bir görev bölümü olması gerektiğini; ayrıcalıklı bir kastın oluşumuna yol açmaması için önlemler alınabileceğini söyledi.

Son konuşmacılardan GBK Parti Girişimi Ankara Meclisi üyelerinden Mehmet Ali Yılmaz ise, "parti gibi parti" ile sorunların aşılamayacağını belirterek başladığı sözlerini şöyle sürdürdü:

"Biz sosyalizmin ya da kimliklerimizin üzerini örtmüyoruz. En az BSP'liler kadar bu kimliklerimize bağlıyız. Ama kitleleri kucaklamak için daha esnek olmak durumundayız. Anlatmak istediğimiz budur (...) Nasıl olursa olsun, birlik olsun tutumu yanlıştır. Birlik 'sağlam' olmalı. Acele edilmemeli. Bunun için daha çok çaba harcamalıyız. Eğer yarın bozulacak bir birlik oluşturursak bu daha kötü olur. Bu tip platformları mutlaka birlik çıkarmak için zorlamamalıyız. Elbette bu toplantılar birlik girişimlerinin önünü açıyor. Ama bu sorunu geriye dönerek arkadaşlarımızla konuşmalı, onlarla da tartışmalıyız."

Geriye dönüş zor

Bu arada söz alan Şadi Ozansu, leninist parti modelinin yanlış anlaşıldığını belirterek, "Leninist parti modeli 70 yıldır uygulanmıyor. Leninist parti kitlesel ve demokratik bir örgütlenmedir. Kötü örneklerden yola çıkılarak bu model reddedilmemelidir" dedi.

İkinci günün bitimine doğru yeniden söz alan Oğuzhan Müftüoğlu, bütün tartışmalar boyunca kendisini "arada bir yerde" hissettiğini söyledi. Müftüoğlu, "Bir anti örgüt eğilimi, bir sivil toplumcu eğilim var. Bunda diğer faktörlerin yanı sıra 12 Eylül'ün de etkisi olduğu açık. Oysa modern çağda modern örgütlere ihtiyaç vardır. Bu da partidir. İktidarı hedeflemek, kapitalizmi aşmak, nihayet iktidarı ve partiyi yok etmek için partiye ihtiyaç var. Kitleleri kucaklamak, devrimci bir dalga yaratmak ve hayata müdahale etmek için bizim örgüte ihtiyacımız var" dedi.

Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi'nin ülke genelinde yarattığı etkinin büyük olduğunu belirten Müftüoğlu, "Madem devrimci bir partiye ihtiyaç var gelin birlikte kuralım. Toplantılarımıza katılın. Seçim yaklaşıyor ve birliği zorluyor. BSP örgütlenmesi daha sonra bunun için bir hukuki bir temel oluşturabilir" dedi.

BSP MYK üyelerinden Seyfi Öngider söz alarak Müftüoğlu'nun bu yaklaşımını eleştirdi.

Saat 11.00'de başlayan toplantılar pazar günü saat 18.00'de sonuçlandı. Divan Başkanı Gencay Gürsoy, son sözleri söylemek için BSP temsilcisi Atilla Aytemur ile GBK Parti Girişimi'nden Saruhan Oluç'u kürsüye davet etti. İlk sözü alan Aytemur, ortak bir sorumluluğun altına girildiğini belirterek, artık geriye dönülmeyeceğini söyledi. Oluç da Aytemur'un sözlerine katıldığını belirtti.

Aydınlardan destek

Biz aşağıda imzası bulunanlar, ülkemizin karanlığa doğru hızla sürüklendiği, devlet mekanizması içinde ırkçı-faşist ve şeriatçı kadrolaşmanın doruğa ulaştığı sosyal demokrat partilerin kimliklerini tümüyle yitirdiği ve siyasetin bir kördöğüşü haline geldiği; içinde bulunduğumuz ortamda tüm toplumsal muhalefeti kucaklamayı amaçlayan, çağdaş bir sosyalist toplum perspektifine sahip, demokratik, katılımcı ve çoğulcu bir partinin oluşturulmasının ve önümüzdeki seçimlerde emekten, barıştan ve demokrasiden yana berrak bir programla halkın karşısına çıkılmasının yaşamsal bir önem taşıdığına inanıyoruz.

"Geleceği Birlikte Kuralım" girişimi ile Birleşik Sosyalist Parti'nin bu yolda gösterdikleri ortak çabayı yürekten destekliyoruz.

Bu girişimin, herhangi bir nedenle beklenen hedeflere ulaşaması halinde, böyle bir partinin doğal yandaşları olmaya hazır çevrelerde, ilerideki benzer gelişmeleri daha da güçleştirecek bir düş kırıklığı yaşanacağı endişesiyle sol kamuoyu önünde, bu içten duygu ve düşüncelerimizi taraflara şimdiden iletiyor ve birlikten yana çabalarını sonuna kadar sürdürmelerini diliyoruz.

Adalet AĞAOĞLU, Hatice ALİOĞLU, Doç. Dr. Hacer ANSAL, Fahri ARAL, Cengiz ARIN, Doç. Dr. Baki ARPACI, Av. Mehmet Ali ARSLAN, Akın ATALAY, Mehmet ATAY, Oya BAYDAR, Suat BAYDAR, Hüseyin BAŞ, Ataol BEHRAMOĞLU, Doç. Dr. Murat BELGE, Tanıl BORA, Prof. Dr. Korkut BORATAV, Oral ÇALIŞLAR, İnci ÇELİKKIRAN, Aydın ENGİN, Leyla ERBİL, Fuat ERCAN, Doç. Dr. Atila ERGÜR, Prof. Dr. Cem EROĞUL, Prof. Dr. Nihat FALAY, Doç. Dr. Hulki FORTA, Doç. Dr. Semih GEMALMAZ, Gülbahar GÜL, Tarık GÜNERSEL, Prof. Dr. Gençay GÜRSOY, Metin HAKYERİ, Doç. Dr. Dursun KIRBAŞ, Av. Dursun KIRBAŞ, Av. Dursun KIRBAŞ, Esra KOÇ, Dr. Aziz KURAL, Prof. Dr. Kuvvet LORDOĞLU, Özgür MÜFTÜOĞLU, Dr. Şule NECEF, Prof. Dr. Eren OMAY, Dr. Selim ÖLÇER, Prof. Dr. İzzettin ÖNDER, T. Hakan ONGAN, Şaban ORMANLAR, Prof. Dr. Coşkun ÖZDEMİR, Prof. Dr. Metin ÖZEK, Dr. Erdoğan ÖZMEN, Doç. Dr. Murat ÖZYÜKSEL, Leyla SANLİ, Dr. Gülnur SAVRAN, Prof. Dr. Yücel SAYMAN, Prof. Dr. Ömür SEZGİN, Şükran SONER, Aynur SOYDAN, Hale SOYGAZİ, Mustafa SÖNMEZ, Mehmet T. SUCU, Çiğdem ŞAHİN, Ercüment TAHİROĞLU, Dr. Şerol TEBER, Prof. Dr. Taner TİMUR, Doç. Dr. Rezzan TUNÇAY, Deniz TÜRKALİ, Mehmet TÜRKAY, Yard. Doç. Dr. Gülhan TÜRKMEN, Ahmet URAL (A. Haluk ÜNAL), Doç. Dr. Ufuk URAS, Öner YAĞCI, Prof. Dr. Şahika YÜKSEL.

İzlenimler — Sezai Sarıoğlu

Hijbir farkımız yoktur abe...

• Gencay Gürsoy'un açılışta yaptığı alıntı çok önemli geldi bana: "Sosyalist olmak için biraz evliya/ermiş olmak gerekir. İki gün içinde ermiş olunabilir ya da..." demeye getirdi.

Böyle hoş ve çağrışımlı bir dilekle başladı toplantı...

• Olup bitenleri ve bitmeyenleri anlamak ilk olarak, konuşulanları değil, konuşulmayanları öğrenmekle mümkün. İkincisi ise, sahneye değil, kulise bakmak gerekir.

• İlk gün özellikle BSP adına tebliği sunan Saim Koç'un, söylediği "hiyerarşisizlik" anlamına gelen sözlerinin ve tebliğin kendisinin BSP tarafında sıkıntı yarattığı. BSP'liler bir kontrpiye sendromu yaşadılar denebilir. Birinci gün akşamı yapılan görüşmeler sonucunda olsa gerek, ikinci gün Saim Koç, "hiyerarşi" üzerine "ama, fakat, lakin"li "yanlış anlaşılmasın" açıklaması yaptı...

• Sahnede olduğu gibi, kuliste de hava, "oldu bitti maşallah" şeklindeydi. "Ne zaman, nasıl" sorusunda ise, bir hazırlıksızlık vardı...

• Toplantı boyunca, taşradan gelenlerin, metropole; feminist kadınların erkek iktidarına; aşağıdakilerin yukarıdakilere, kol emeğinin kafa emeğine, yeşillerin kırmızılara itirazı ve isyanı gözlendi...

• Ertuğrul Kürkçü'nün yaptığı;

"Bugüne kadar varoluş sebeplerini terketmek kolay değil. Hayat memat meselesi, bir ölüm perendesi atmak gerekiyor. Şimdi artık iki hafta önceki yerde değiliz... Bu iş A ve B işi değil... Bizimle şaka yapmıyorsanız bu iş ciddi bir iş. Ara mekanizmalar yaratmak lazım; forumlar, meclisler, dergiler, gazeteler... Hala çözümsüz kalan şeyler var, parti yapmamalı diyen yok. Altı da yok, üstü de yok partisi olacak bu. Belli ki açık ve bileşik ve devrimci parti olacak. Ben bir sosyalist partiden söz ediyorum. Sermayeye karşı bir parti dediğimiz andan itibaren, sadece iktisadi olarak değil, siyasi olarak da sosyalizm demiş oluyoruz. Programda bu görülmelidir. Parti siyasi aygıttır, toplum daha fazlasını kapsar... Yönümüzü doğuya da batıya da döndüğümüzde ne yapacağız, sorusu önemlidir... Üç yol var : 1–) BSP'ye katılınır. 2-) GBK kendi çatısını kurar ve birleşme kararı alır 3–) Ve nihayet bu ikisini aşan bir proje ile zaman içinde birleşilir.

"Sürecin yayın organı olmalıdır" şeklindeki konuşmadan sonra artık teknik konulara girelim havası egemen oldu.

• Tebliğlerde söylenenler ve tebliğcilerin ötesinde, toplantının esas rotası ya da gidilecek yolun ve/veya yolların izdüşümlerini GBK (Geleceği Birlikte Kuralım) ekibinden Bülen Forta, BSP'den Kenan Kalyon ve "üçüncü şahıs" Ertuğrul Kürtçü'nün söylediklerinde bulmak mümkündü.

• Toplantı tam da pozitif bir havaya girmişken ve yaklaşık yüz küsur davetlinin daha teknik konular ve işbirliği biçimleri taleplerinin yoğunlaştığı bir atmosferde Oğuzhan Müftüoğlu'nun konuşması soğuk bir duş oldu. Müftüoğlu bu konuşmasında, "GBK ciddi bir eğilim, ülke çapında yeni bir dalga ve heyecan yarattı. Bize onu ortadan kaldırmayacak bir şey lazım. Farklı bir şey yapmak gerektiğini kabul etmiyorum. Aykırı gelecek, ama söylemek istiyorum. Madem ki bu toplantılarda mutabık olduk, BSP gelsin birlikte yapalım ve inşa edelim."

Bu konuşmadan sonra söz alan Seyfi Öngider, yarı açık yarı örtük, politik nezaketsizlik eleştirisi yaptı...

• Serpiştirilen tümceler önemliydi:

"Üst aidiyet, alt aidiyet", "yurttaş inisiyatifi, ", "sivil itaatsizlik", "parti olmayan parti", "dikey hiyerarşi, yatay hiyerarşi, işlevsel hiyerarşi", "daha feminizan müdahale", "kurucu unsur kim olacak; sosyalistler mi?", "hegemonya", "yönetme ve muhalefet kültürü", "parti netameli bir form", "Toplumsal Muhalefet Hareketi kendini parti olarak kurabilir", "belkemiği olan parti", "özyönetimci, enternasyonalist, anti–militarist bir perspektif", "günaydınlarımızın saati değişik", "herkes kendi adına konuşmalı", "pozitif ayırımcılık değil, lehte ayırımcılık", "yağmura rağmen konuşacağız", "Görünür bir gelecek için tahkimat", "Misak–ı milli sınırları içinde faaliyet olacak mı?", "gerçekte biz, siz aşılmıştır", "karar verildi; birlik olunacak", "herkes kendi bulunduğu yerin altını çiziyor", "hala iki yerden konuşmak sahici değil", "birlikçi olmayanlar Antalya'ya gelmesin", "herkes toprak kaymasına hazır olsun", "sosyalistlerin görüntüsü gereğinden fazla elitist ve aristokrat", "bizim gerçek bir hareket tarafından terbiye edilmemiz lazım", "her iki tebliğde gereğinden fazla model güzellemesi var"

BSP'li kadınlardan Günnur Paksoy'un söylediği anlamlı sözlerle bitirelim:

"Eskiden ayrı şeyler söyler, aynı şeyleri yapardık, şimdi aynı şeyleri söylüyor, ayrı şeyler yapıyoruz."

İkinci gün göçmen olduğunu zannettiğim bir kol emekçisi; "hijbir farkımız yok" demişti de gülümsemiştik...

Doğru sözlere ne denir?

SAHAF GÜNCESİ — Oğuz ÖZDEM

‘Fiyatı: 100 kuruş yeter’

Halk şiiri... Çok kullandığımız bölücü (!) bir kavram. Bazıları yaşatmak ister onu; bazıları öldürmek; bazıları etkilenmek ister ondan; bazıları eski bulur, yok sayar onu. Nedir bu "halk+şiir" formülünden anladığımız? Şiirin dışında başka başka bir şiir mi, yoksa halkın eğlencesi mi?

Şimdiye kadar konuyla ilgili yazılarda ve antolojilerde "halk şiiri, halk edebiyatı, halk şairleri, saz şairleri" gibi kavramlar kullanılmış. Çoğu zaman da "folklor"un kapsamı içinde değerlendirilmiş. Temel motif olarak "halk" alınmış, ama "türküyle şiiri ayrıştırmak" gibi çaba sarfedilmemiş. Birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da genellemeler yapıp geçiştirmişiz konuyu; toptan benimseyici ya da yadsıyıcı bir anlayışla. (Böyle olunca da, "ilk Türk şiiri şaman, kam, baksı... adı verilen ozanların 'kopuz' eşliğinde söyledikleri şiirlerdi. Kopuz yerini saza terketti. Süreç içerisinde müzikten ayrılan şiir kendi gelişimini sürdürdü" ve benzeri saptamaların dışına düşmemek kaçınılmaz olmuş). Oysa ki, şiirle müziğin ayrışımı için çaba gösterilmeliydi. Halk şiirimizin derinliği o zaman daha bir kavranırdı. Çünkü süreç içerisinde müzikten ayrılan şiir kendi gelişimini sürdürdü, tümüyle müzikten koptu.

Müzikle şiir akrabadır; ama şiir müzik değildir. Bunun tersini de söyleyebiliriz; müzik de şiir değildir. Şiir doğaçlamayı reddeder, sazsız da yazılır; sazsa sözsüz de çalınır. Bu tür tersinlemeleri çoğaltabiliriz; ama asıl olan, konu üzerinde düşünmek ve kavramları yerli yerine oturtmaktır. "Şiir sözden ziyade musikiye yakın bir şeydir" gibi kalıp sözleri aşıp, şiirdeki ritmin müzikteki ritimle aynı şey olmadığını görmektir. Şiirdeki ritim, şiirdeki imgenin çoğaltılmasında bir araçken, müzikteki ritim amaçtır.

Ama ben birtakım saptamalar yapıp, soru cümleleri oluşturduktan sonra, konuyu daha ilgililere bırakıp, bir başka soru cümlesiyle, Aşık İhsani merkezli, sazla sözün birlikteliğini şiir kabul edip, asıl konuma girmek istiyorum. Acaba günümüz saz şairleri "badelerini içip, rüyalarındaki ay yüzlü güzellerini görüp, yollara düştükten sonra, yolları kentlere varınca sazlarını TV stüdyolarının duvarlarına asıp teslim mi oldular kent şiirine?

Bedri Rahmi; "Yunus'tan bu yana halk şiiri zincirinin son halkası sayabileceğimiz Veysel'in..." diyor, diyor ya... Aşık İhsani'nin sazı giriyor devreye bütün telleriyle.

1974'te "Ozan Dolu Anadolu"yu yayımlıyor. Kitabın ilk sayfasındaki "Uyarı" yazısı dikkati çekiyor: "(...)" Örnekleri bir an önce vermemdeki amaç 'Veysel, halk şairlerinin son halkası idi... Veysel öldü, halk şiiri onunla gömüldü...' diyenleri uyarmaktır." (...) "Varsın desinler. Veysel Usta'nın öldüğünü gördük... Ancak, halk şiirinin onunla gömülüp gömülmediğini de görelim..."

"Deyin gelsin hele bize kızanı/Af eylemem yalan dolan yazanı.../ Getirmeye bir aydınlık düzeni/ Yürüyelim arkadaşlar yürüyün!.."

"Bu dizelerin sahibi âmâ bir âşık kız'dır. Sözü edilen bu âşık kız halen aramızda dipdiri yaşayan 22 yaşlarındaki ŞAH TURNA'dır. (...) Ama ne var ki, ŞAH TURNA gözlerini elinden alan düzene karşı susmuyor. Peki Veysel Baba konuşmadı mı diyeceksiniz" sorusunu sorduktan sonra devam ediyor: "Konuştu tabii... Örneğin kazmasını çaldırdığı bir gün, 'Kazmayı aldın da sapını n'ettin!.. diye hırsıza saldırdığını bilenimiz çok. Ancak gönül isterdi ki, Usta Veysel kazmasını çalan küçük hırsıza karşı konuştuğu gibi; işsiz, yersiz, eğitimsiz, topraksız, doktorsuz bırakılmış fukara halkının sırtından milyonlar çalan büyük hırsızlara karşı da konuşmuş olaydı." A. İhsani bu kitapta A. Mahzuni'den başlayıp elli yedi ozanı yaşam öyküleri ve şiirleriyle sıralıyor, halk şiirinin yaşadığını kanıtlamak amacıyla...

Şimdilerde sadece sahaflarda 45'likleri satılan unutulmuş–unutturulmuş bir döneme sazını vuran bu ozanım kimdi, okuyup yazmayı kendi kendine öğrenen bu kişi gücünü nereden alıyordu ki, dizeleri hepimizin belleğine kazınmıştı:

"Demem şu ki, sevgilim / öyle acı geldi ki/ 1970 mart, nisan, mayıs ve sonrası/ körolası hapishaneler tıklım tıklım/ nerede bir genç, aydın varsa/ toplamışlar birer birer/ (Dizeler ezberimde kaldığınca)"

Ve gene okumayı, yazmayı kendi kendine öğrenen biri nasıl oluyordu da Türkçe'yi bu kadar güzel kullanabiliyordu?

"Bizim köyde bir ağayla bir Nazlı/ Yaşıyordu, yaşıyordu yaşar ya!/ Ağanın göbeği, Nazlı'nın karnı/ Şişiyordu, şişiyordu şişer ya!..."

A. İhsani'nin "Yazacağım" adlı şiir kitabı elime geçince (böyle bir kitabı olduğunu bilmiyordum) canlanan anılarla birlikte, kitaba ilgisiz kalamadım. Kitap 1966 basımlı, 32 sayfa, Turhan Selçuk'un desenleriyle bezenmiş mini bir kitap. Arka kapakta fiyatı yerine "yüz kuruş yeter" yazılı. (Bu yüz kuruş esprisine tekrar değineceğim.)

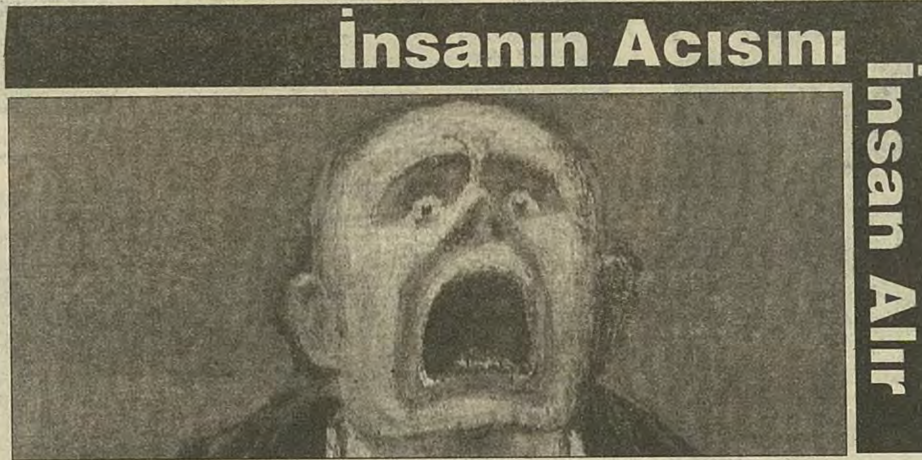
Kitabın adı da "Yazacağım" olduğuna göre, acaba neyi–nasıl yazmıştı? Bir söyleşisinde Mehmet Kemal'e "ben çağımızı ve çağımızın geleceğini anlatıyorum. Eski şairlerin şiirlerini söylemekten bir şey çıkmaz. Her gün ileri ve yeni şeyler söylemeliyiz" demiş. Fakir Baykurt: "İhsanî, bizim için çok önemli noktaya gelmiştir. Kıpırtısız bir yakınma yoluna gitmeyip toplumsal savaşın, bir düzeni değiştirme savaşı olduğunu bilen, bildiren bambaşka bir âşık olarak konuşuyor" saptamasıyla buluşmuş İhsani'nin türkü–şiirleriyle. Biz gene de sözü bu uzun saçlı, sempatik ozanımızın "vurguncuya şah damardan/ vurana dek yazacağım" diyen sert tellerine bırakalım:

"Ben ne hırsız, ne düzenbaz, ne katil/ Ne bir polis şefi, ne de valiyim/ Ben beni bileli, derman arayan/ milletimin derdi ile doluyum."

Sen savcı bey, suçlu ara, onu bul/ Ben kendi çağımda çoğu kula kul/ Çoğu sakat, çoğu yetim, çoğu dul/ Olanların şairiyim diliyim..." (...)

A. İhsaniler'e, Mahzuniler'e... Halk ozanı mı diyeceğiz; yoksa sadece ozan mı? Bunlar yazarlar mı, söylerler mi? Kim bunlar?..

Yazıyı üçüncü veya dördüncü bir ağızdan dinlediğim bir anekdotla bitireyim; Ali Ekber Çiçek veya Yavuz Top anlatmış. A. İhsani uzun bir süredir evine, yalnızlığına kapanmış; öyle ki dış yaşamı, ev ötesini tümüyle unutmuş. Yıl 95. Konser biletlerinin milyonlara vardığı dönem. Dostları ekonomik katkıları olur diye, konsere sanatçı olarak onu da almak istemişler. İhsani kabul etmiş. Sıra para konusuna gelince İhsani: "Yavuzcuğum, demiş, gelirim ama bir milyon isterim; fakat konseri düzenleyen arkadaşlar hatırları kırılmayacak kimselerse bir yüz bin lira kırabilirim."

Ş ü k r ü E R B A Ş

Adını aşk koydum

Gözleri aşkın ve ayrılığın anayurduydu. Buğusunu güzel sözlerin emdiği uzun bir günbatımıydı ağzı. Bu yüzden bir sızıydı herkesin içinde. Başını kaldıran da, eğen de aynı umutsuz uzaklıkta dururdu. Gülüşü, dağılmış orduları önce toparlar, sonra yeni bir yenilgiye sürerdi. Ben, kalbim ağzıma kadar büyümüş, köküne su yürüyen ağaç yaprakları gibi kıpırdar gülümserdim. Kocaman kentte önceliği soluyan biricik kırmızıydı. Ekinlerin arasında bir yaz serinliği gibi geçerdi, kalabalığın yaprak döken yalnızlığından. Herkesin canından çekilen bir iz bırakırdı ardında. Dünyanın bütün göçmen kuşları çatıma konardı konuşunca. Sesi dört mevsimden yapılmış bir enginlikti, insanı bir ufuktan ötekine taşıyan. İçindeki kötülüğü susturmadan kimse bakamazdı yüzüne. Yürümezdi de dünyanın bütün çiçekleri yollara dökülürdü. Yaşlıların, yalnızların ve yalnızların çocukluğuna, unutulmuş iyiliğine açılan çiğ damlasından bir pencereydi. Kimse, yaşamak adına bir ayrıcalık edinmeden gelemezdi önüne. Kendini bilen herkes için yalnızlık, arkasını dönünce başlardı. Küllerinin gölgesi büyüyünce inerdi dünyamıza akşam. O yorulunca gelirdi uykunun vakti; o uyanınca başlardı dünya telaşı.

Geceyi bölük bölük eden adamların ıssızlığa yaslanıp simsiyah bir hırsla beklediği mucizeydi. Hastalar başlarını onun yüzünden bir yastığa koyarak iyilik bulurlardı. Bir hercai ıslıktı gençlerin dilinde, sık sık kesilen. Çarpıp çıkılan kapıların ardında kalan, önünde umulandı. Yollar onunla uzar, onunla kısalırdı. Askerlerin gece nöbetlerinde çıkarıp çıkarıp baktığı resmiydi ayrılığın. Yaşlı kadınların kendilerini sevdiği mağrur ve uzak bir aynaydı. Bütün sarhoşlar bütün içkileri onun kirpiklerinden içerdi. Yağmuru sevdiren, rüzgarı güzelleştiren, bulutlara rengini veren biricik olanaktı. Yoksulluk bile acısını onunla unuturdu. İpe giden adamların ölümden önceki son soluğuydu. O olmasaydı kimse daha iyi yaşamak için ömrünü ortaya koymazdı. Cellatlar iyi olma şansını onunla bulabilirlerdi. Bütün hapislerin zulasındaki tek özgürlüktü. Memurlar ancak onunla duyardı yaşama sevincini. İnsanın gerçeğini değiştirebilen, durduğu yerde uçurum uçurum gezdiren tek başdönmesiydi.

Hiçbir sesin hiçbir yüze derinlik katmadığı; çarşıların sünger gibi insanların ömrünü emdiği; yüksek sesle konuşmanın haklı ve önemli olmaya yettiği; "taşların bağlanıp köpeklerin serbest bırakıldığı"; yalanın iplerinin çözüldüğü; insanların, eşiklerine dayanan yıkımdan kapılarını örterek kurtulduğu; mevsimlerin bile devlet zoruyla düzene sokulduğu; annelerin çocuk yerine suç doğurduğu; yatakların mezara, evlerin hapishaneye döndüğü; herkesin gücünü, incittiği insan sayısından aldığı; gülünç olmamak için insanların sevgisini gövdesine gömdüğü, aşağılık bir kuşatma altında, bir halk kahramanı, bir uzak masal zamanı gibi onurlu, mağrur, bilge ve güzeldi. Bizim kusurumuzu, hasretlerimizi, iyiliğimizi ve kötülüğümüzü göstermek için dünyanın başımızın üstünde tuttuğu bir hayal ülkeydi, bayrağı gökkuşağı olan.

Herkesin alışverişle yatıştığı yerde sesiyle ayaklanırdım. Caddeler dolusu yoksulluk içinde payıma düşen hazineydi. Bildiğim bütün güzel sözleri ona söyleyerek onarırdım yalnızlığımı. Suyum akmayı öğrenmişti. İnsanların mutsuzluğu üzerine düşünmeye başlamıştım. En büyük aptallıkları bile gülerek karşılıyordum. Duyguyla tenin birbirinde nasıl eridiğini yaşayarak görmüştüm. Hiçbir yere sığmıyordum artık. Herkesin imrendiği ayrıcalığımdı benim. Durup dururken genişliyordu göğsüm. Yüzümdeki nilüferdi.

Tuttum adını aşk koydum bu aykırı dünyada...

Hayatın içinden şeyleri çiziyorum.

Son yirmi yıllık karikatür tarihinde mizah dergilerinin kendince bir yeri oldu. Gırgır, Oğuz Aral'ın açtığı okul, çok sayıda birbirine benzer tarzda çizen karikatüristlerin yetişmesine yol açtı. Zamanla kendi özgün çizgilerini bulan ve şimdi her biri üstad sayılan karikatür sanatçılarından bazılarında bir bezginlik, bir yaratım eksikliği gözlenmekte. Yeni nesil ise çok atak... Yepyeni bir çizgi; sağlam bir desen, farklı bir mizah anlayışıyla ortaya çıkıyor. Bahadır Boysal da böyle bir çizer işte. Henüz 19 yaşında, ama çok sıkı bir bileği var. Çizdiklerinde bir harman havası var. Karikatürle resmi harmanlamış... Yıllardır mizah dergilerini takip etmeye çalışırım. Hem çok genç, hem de çok yetenekli olan karikatürist sayısı azdır. Akla ilk gelen örnekler olarak Ergün Gündüz, Kemal Gökhan Gürses ve Kemal Aratan verilebilir.

Belki çok öznel bir saptama ama Bahadır Boysal hepsinden farklı gibi... Tüm içine kapanıklığına rağmen Boysal'a birkaç soru sordum. İşte cevapları!...

Çok kıvrak ve neredeyse kusursuz sayılabilecek çizgilerin var. Allah vergisi mi bu? Eğitim filan aldın mı?

Herhangi bir eğitim almadım. Anne-babamın katkıları oldu biraz... Yönlendirdiler... Çocukluğumdan beri sürekli çizerim.

Adana'lı olduğunu biliyorum. Mizah anlayışına nasıl bir etkisi oldu bu toprakların?

Onaltı yaşıma dek yaşadım Adana'da. İnsanları da havası gibi sıcak bir yer. Çelişkiler fazla... Ama bana ne katıp katmadığı üzerinde pek düşünmedim. Üç yıldır İstanbul'dayım. Büyük şehirde tanıyor insan dünyayı. Burada çıkar ilişkileri çok fazla. İnsanı bunaltacak kadar. Adana öyle değil. Herkes birbirini tanıyor, biliyor. Şimdi anlıyorum ki memleket olgusu vazgeçilmez bir şey.

Leman'da çiziyorsun. Gırgır'a yetişemedin, bir fikrin vardır mutlaka...

Bildiğim kadarıyla Gırgır daha popüler ve halka daha genel yaklaşan bir dergi...

Beni çok da cezbetmedi doğrusu. Leman daha sert, daha radikal problemlerle daha çok içiçe. Oğuz Aral'ın halka bir yaklaşma tarzı var; bu yüzden satmasını becerdi. Leman farklı. Diktatorya yok. Özgür bir çalışma ortamı var. Çok sesli!..

Grafik karikatür, yazısız karikatür, kara mizah diye adlandırılabilen türü nasıl buluyorsun peki?

Kara mizahı seviyorum. Turhan Selçuk örneğin. Çok seslilik olmalı. Herkes birbirini etkilemeli. Ama benim tarzım başka. Daha mizahi olmak istemiyorum. Hayatın içinden şeyleri çiziyorum.

Hayatın içinden diyorsun ama çizgilerinde halusinatif olaylar, mistisizm ve kaotik bir yaşamın ipuçları var.

İstiklal caddesinde yitik bir gençlik var. Onların karabasanları, halusinasyonlarını gözler önüne sermek istiyorum. Onlar da büyük bir karmaşa yaşıyorlar. Çizdiklerim onların vesikasıdır. Mistsizme gelince... Çok içsel bir şey. Mevlevileri, rahipleri, imamları çizmek, o hayatlara dokunmak hoşuma gidiyor.

Ne tür tepkiler alıyorsun peki?

Türbanlı kızların benim çizdiğim köşeyi sevdiğini duyuyorum. Çok insana yaptıklarım ilginç geliyor. Tabii hoşlanmayanlar da var. Örneğin sadece görsel kaygılardan dolayı, gizemlilik olsun diye bir karikatürümde Arapça besmele yazdım diye İBDA-C'den tehdit aldım. Dini kesim bir tarafa bir de heavy metalcilerin tepkileri var. Kendilerine yüklendiğimi düşünüyorlar. Oysa benim temel eleştirim under ground yaşama. Bohem yaşamı sevmiyorum. Hayattan kaçmamak lazım. Genç insanlarız. Elimizi, kolumuzu, beynimizi son gücüne kadar kullanmalıyız.

Bir genç olarak senin sıkıntıların neler peki bu toplumda? Köşende megalomaniyle suçlanacak derecede kendini çiziyorsun?..

Bir içe dönüş bu, kendine dönüş. Kaçış da denebilir. Bir de her ne olursa olsun bir imaja sahip olmak gerektiğini düşünüyorum. '80 sonrası kuşağız. '60'lı, '70'li yıllardaki gibi yerleşik bir düşünce yok. Edilgenlik, belirsizlik, arayış var. Şu andaki gençliğin çok aşinası olduğu şeyler değil ideoloji.

Kofti anarşist diye bir tipin var...

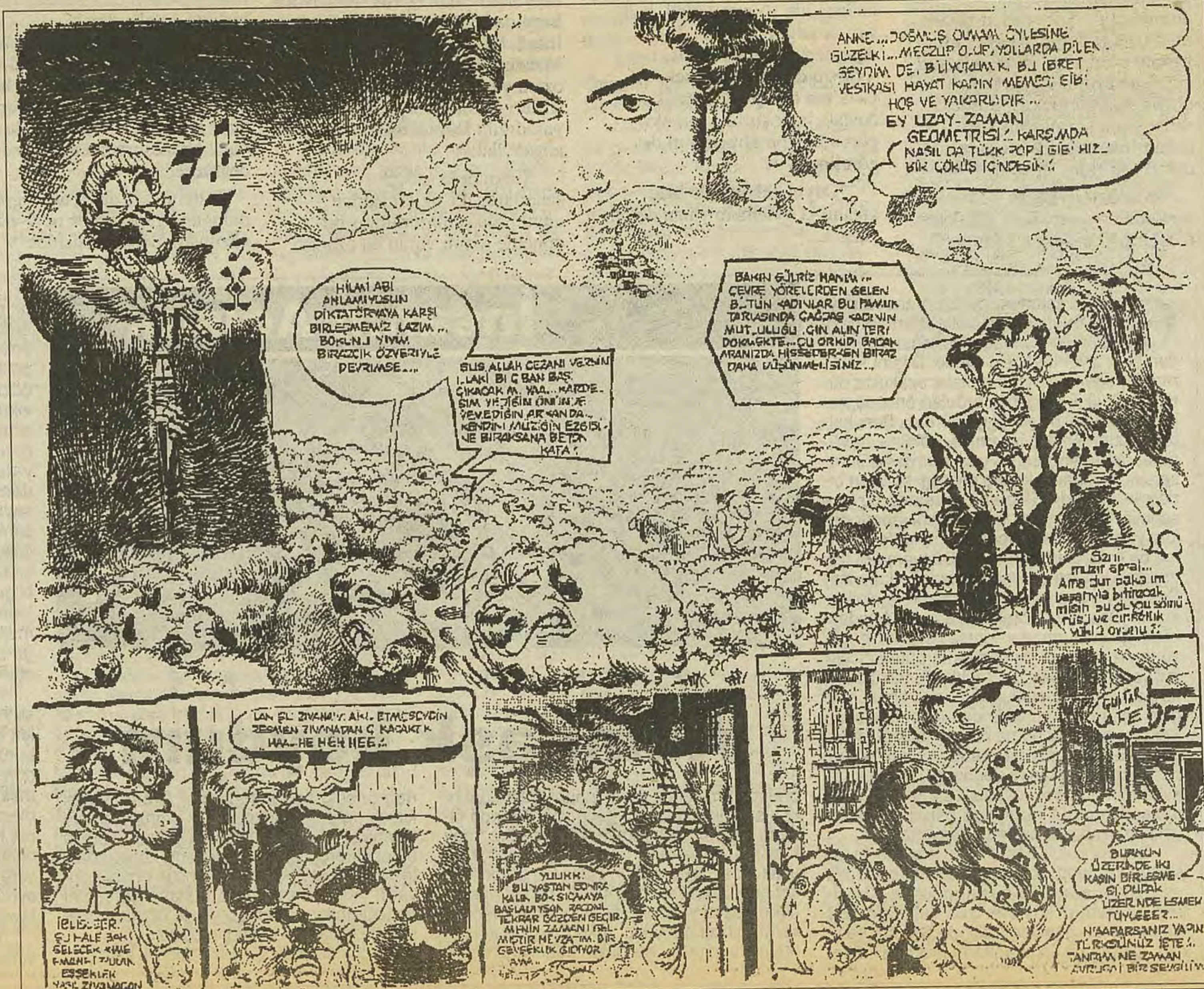
Mevcut dünya şartları altında anarşizmi çok gerekli görmediğimden çiziyorum onu. Anarşizm deyince Türkiye'de kavga gürültü geliyor akla, oysa gerçekte bir başkaldırı, isyan duygusudur anarşizm. İdeoloji de gerekmez zaten. Sanatçının görevi gözlem yapmaktır. Sağcı ya da solcu olmak işin magazin tarafıdır.

Bir de resim çalışmaların var.

Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Resim Bölümü'nde okuyorum. Bir de sergi açtım. Resim, çizgi romandan bağımsız değil. Birbirini besliyor.

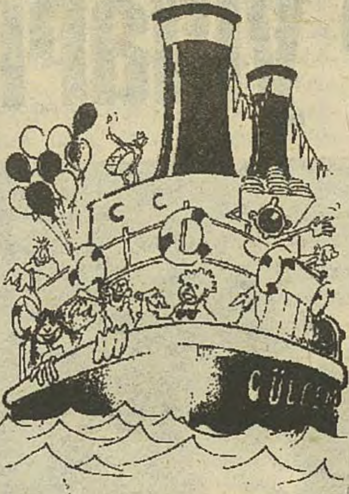
Bol espriler, daha da güzel desenler diliyorum Bahadır. Teşekkür ederim.

Sezai SARIOĞLU

Gülcemal Vapuru Aydınlık'ta...

Gülcemal Vapuru'nda reis yoktur... Yönetmek ve yönetilmek ayıptır, beraber düş yapmak serbesttir. Gülcemal Vapuru'nda okurnazar da yoktur; eski düşçe'den yeni düşçe'ye kadar her dergi/gazete sağdansola, soldansağa ve illa da soldansola okunur.

Vapur geçen hafta Kadıköy İskelesi'ne uğradı. Tayfalar Aydınlık gazetesi satan gençlerden gazete aldılar ve okumaya başladılar... Hasan Yalçın'ın "Çiviyazısı"nı tersten okudular anlamadılar, düzden okudular anlamadılar... Aydınlık konusunda tecrübeli bir tayfa "en iyisi bu makalenin resimlerine bakmak" dedi. Sonunda, sintinedeki tarih arşivleyen "fotoğraf okuma" ustasını çağırdılar. Tarihçi tayfa; "Bu benim işim değil. Size müşgülgelsin" diyerek çaresizliğini belirtti.

Tam o sırada bir güvercin, bir de martı gökaşağı kakasını etti bir yerlere...

En genç tayfa, Aydınlık'ın Başşaşar Yardımcısı'nın makalesinden bir bölümü okumaya başladı:

"Başka ne var kapakta? Leyla Zana. "O'nda Kürt kadınının Nobeli var"mış! Kürt milliyetçiliği dalkavukluğu başlarda beyin bırakmıyor. Başka? "Gülcemal Vapuru denize açılmış". BSP'nin ve SÖZ'ün gözünde işçi sınıfı Gülcemal vapuru kadar bile önem taşımıyor."

"Kürt milliyetçiliği" ve "dalkavukluk" ve "beyin" sözcükleri özellikle dikkatlerini çekti...

Hemen dalgalandılar... Gülcemal Vapuru, eşitözgür tayfaları Aydınlık GAZ'tesini ziyarete gitmeye karar verdiler. "Atatürk'ün Sevmediği Şarkıları" söyleyerek Dolmabahçe'den karaya çıktıklarında, bir ağızdan İstikrar Marşı söyleyerek Tophane'ye doğru kaz adımlarıyla yürüyen bir grup Pişti Partisi üyesine rastlamazlar mı? Zar zor, Helesa yisalarla heyemola çekerek Tophane Parkı'nda kalabalığa yetiştiler. Vapurun küpeştesinde oturan tayfa vecd ve huşu içinde slogan attıran bir nümayişçiye yaklaşıp olup bitmeyenleri sordu. Pişti Partisi görevlisi, pişti yapmış bir edayla pişkince cevap verdi: "Genel Başkanımız Batı, gelecek19 Mayıs törenler için şimdiden prova emri verdi de..."

Rastlantıya bakın ki, tam o sırada, bir grup Kürt ve dayanışmacı entersnasyonalistler, "Barış ve siyasal çözüm" için bildiri dağıtıyordu. Nümayişçiler derhal partinin bir numarası Batı'nın ve ikinci komik (H)Asan (Yal)ÇınÇın'ın makalelerini anımsadılar. "İşte bunlar... Kürt milliyetçileri... İşte bunlar, 'beyinsiz Kürt milliyetçiliği dalkavukları...' Milliyetçi Kürtleri denize dökelim ve sonra Bandırma vapuruna binerek Samsun'a çıkalım" sesleri yükseldi. Tam o sırada, Dolmabahçe Sarayı'ndan olayın şerefine nümayişçi sayısınca pare pare top atıldı. İstikrar Marşı başladı...

Korkudan bir çift güvercin havalandı. Yanık karanfil koktu deniz...

Gülcemal Vapuru'nun eşitözgür tayfaları ise sivil bir inisiyatif koyarak Entersnasyonali söylemeye başladılar...

Olaylar bir kere başlamıştı. Gülcemal, Aydınlık GAZ'tesine dümen kırdı. Zar zor apartmanın merdivenlerinden çıkıldı. Koridorda işçi maskeleri takmış birkaç kişiye rastladılar. Merkez komite suratlı birileri peşlerinden gidiyordu. Bir odadan canhıraş sesler yükseliyordu... Yeni sayının manşeti tartışılıyordu besbelli. Tam o sırada Doğuboy bir kurye kapıyı çaldı. Kapı aralandı. İçeri girdi. Ve selpak mendile yazılmış bir kağıdı uzattı: "Manşet: 1. Cumhuriyetin Faziletleri, Başyazı: Atatürk ve Ulusal Kurtuluş için on dua, on beddua." Odadakiler derhal ayağa kalktı ve tek hücreli parti tellalı derhal komut verdi: "İşçi sınıfı, işçi Partisi ve Doğu ve yeni manşetimiz şerefine üç defa, sağ ol sağ ol, sağ ol..."

Olup bitenlerden sonra Gülcemal Vapuru sakinleri dalkavukluk bilgilerini yokluyor. (H)asan (Yal)ÇınÇın'ın'ın dal–kavuk dağıtmasına bir türlü akıl sır erdiremiyorlar. Vapurun vakanüvisi, "Bu Hasan, kendini ünlü tuluatçı Kel Hasan mı zannediyor? Birinci Komik İsmail Dümbüllü ünlü kavuğu Kel Hasan'dan devralmıştı. Ölümünden önce de Münir Özkul'a devretmişti. O'da Ferhan Şensoy'a... Sakın ola, bu kavuğu çalmış olmasın."

Gülcemal GAZ'teyi terketti. Tekrar denize indi. Hep birlikte vapurun seyir defterine anonim bir not düştüler:

Leyla Zana için "O'nda Kürt kadınının Nobeli var" demek neden Kürt milliyetçiliğinin dalkavukluğu oluyor anlamadık? Çok çeşitli kavuk var: Yalkavuk... Balkavuk... Halkavuk... Malkavuk... Nalkavuk... Çalkavuk...

Tarih boyunca kuvvetliye dalkavukluk yapıldı. Önceleri padişah dalkavukluğu vardı. Ezilen ve mücadele eden bir halka sempatizan olmak dalkavukluk mudur? Biz deniz halkı biliyoruz ki, bu memlekette dalkavukluk evvel emir devlete, Atatürk'e, Cumhuriyete, ezen ulus milliyetçiliğine ve şovenizmine, Cumhuriyet gazetesine yapılır.

Kürdü sevmenin, yani öteki'ni hissetmenin cezası hapistir...

Seni gidi yaprakkavuk seni... Rüzgar çıktı bile... DoğuKavuk yakında başından düşebilir... Başına Gülcemal Vapuru kadar, Potemkin Zırhlısı kadar tarih düşsün e mi? İmza: Gülcemal Vapuru".

Gülcemal Vapuru sakinleri bir geleneği yerine getirerek geminin bayrağına o gün için tarih düştüler ve göndere çektiler:

"Hafıza–i beşer nisyan ile malüldür..."

Geçmiş zaman olur ki, hayali DOĞU değer!

Ay akşamdan ışıktır, yaylalar, yaylalar.. Özüm Kürde aşıktır, dilo dilo yaylalar. Kıta dur...

Dirsek teması aralığı al, hizaya geeel... Önce hazırol ve sonra... Doğu rahat...

Yürüyüş kararı sayılacak... Şay... Bir, ki, üç... Gerisi güç...

Ayrılık yarı dönmektir, o bir ateşten gömlektir... Bırak gitsin!

Sombahar'ın altı/üstü somşiir yılları

İki aylık şiir dergisi Sombahar 6 yaşına bastı. Şiir pratiğinin içinde bulunduğu karmaşık sorunlar, şiire dair araştırma ve incelemelerin azlığı ve metodolojik eksiklikler, özcesi şiirin varoluş serüveni içinde verili kaotik ortam düşünüldüğünde Sombahar'ın, öncelikle süreklilik sağlayarak önemli bir gelenek yarattığı söylenebilir. Şiirin varoluşuna ilişkin ortaya koyduğu tartışmalar, şairlerin ele alındığı "özel bölüm"ler ile de Sombahar, artık belli bir düzeyi temsil ediyor. Bu iki verinin şiir için somut bir kazanım olduğunun altı çizilmelidir... Sezai Sarıoğlu, Sombahar Yayın Kurulu üyeleri Necmiye Alpay, Evren Erem, Metin Celâl ve Orhan Kahyaoğlu ile şiirin ve Sombahar'ın sorunları üzerine konuştu...

Sombahar Yayın Kurulu üyeleri, şiirin kendi hayatına ilişkin inceleme ve tartışmaların gelecek yıllarda da devam etmesinde kararlılar...

Bir şiir dergisi için 6 yaş çok önemli. Sombahar hangi koşullarda oluştu. Onu ortaya çıkaran genel/özel nedenler nelerdi?

Kahyaoğlu: Seksenlerden gitmek lazım. Ben kendi payıma hiçbir derginin göbeğinde olmadım, ama mesela Üç Çiçek çıktığında onların çevresindeydim. Poetika'yı yakın arkadaşım Metin'ler ((Metin Celâl, Mehmet Müfit ve Tuğrul Tanyol) çıkarıyordu, onların içindeydim. O dergilerde, ağırlıklı olarak Poetika'da şiir içi, şiirin kendi kuramsal problemleri üzerine kapsamlı tartışmalar olmuyordu. Bunlar şiir ortamının oluşmasında en önemli kaynakçalardan, öğelerden biridir. Bu serüvenlerde böyle bir eksikliği gördüm. Üç sayı çıkan Üç Çiçek'te birtakım incelemeler çıktı. Broy'da bu boyut zaten çok fazla düşünülmemişti. İstisnalar her zaman olabilir. Sombahar'ı birlikte düşleyip çıkardığımız Ferdi Arutan'la benim kafamdaki, yeni şiir yayınlamaktan çok, şiirin kendi problemleriyle ilgilenmek, özgün şairler ve şiir üzerine özgün incelemeler yapmaktı. Enver Ercan, Celal Gözütok'la böyle başladık. Hâlâ söylerim şiir yayınlanmasın, metinler olsun diye. Şiir bir biçimiyle yayınlanıyor, sırf şiir olan o kadar çok dergi çıkıyor ki. Boşluğu doldurmada payı olsun istedim. Ayrıca, geçmiş şiir geleneği üzerine birtakım makalelerin yayınlanması, artı günümüzün şairlerinin şiirlerini biraz daha eşelemek. Eleştiri denince aklıma Berna Moran modeli eleştiri geliyordu. Uzun incelemeler, detay mantığı, altyapıyı sorgulamalar, dil–ideoloji ilişkileri üzerine bir tür eleştiri mantığı kafamda egemen. Bunun yokluğu var... Bunu Sombahar'da belki yapabiliriz dedim. Ben açıkça böyle bir boşluktan ve bu kaygılardan çıktım. Enver ve Celal de aynı şeyi düşündü diyemem. Onların da başka türlü kriterleri var, olabilir. Varlık'ta bunu görebiliyoruz. İdeal şöyle bir dergi olacak diye de girilmiyor bu işe... Sınayarak gidiyor...

Adam Sanat'ta Mehmet Yaşın, 'Bugünün Şiir Gündemleri Üstüne Son 10 Söz' adlı yazısında '.... hem sol/Toplumcu çizgiye karşı çıkmak noktasından hareketle yayına başlamış 'Sombahar'ın.....' diyor. Bununla, Sombahar'ın varoluşu arasında ne gibi ilişki var?

Kahyaoğlu: Böyle bir tanım kesinlikle olamaz. Biz "toplumcu" şiire karşıyız diye bir olay yok. Problemimiz, hareket noktamız apayrı. Bu mantıksız saptamayı tartışmam ben. Tartışırsam onunla aynı düzleme düşmüş olurum.

Celâl: Nerede böyle bir tanım yapılmış ve toplumcu gerçekçiliğe karşı çıkılmış?

Kahyaoğlu: Olay tartışılmıyor bile. Mehmet Yaşın'ın Adam Sanat'ta yaptığı tanımın hiçbir mantığı olamaz. Zaten şu an derginin oluşum sürecindeki bütün insanlar hasbelkader sol ve demokrat bir gelenekten gelen insanlar. Mehmet Yaşın, şiirin kendisi ve kendisinin izleme ve ufku genişletme mantığını karıştırıyor. Haydar Ergülen cevabında, Yaşın'a çok önemli şeyler söyledi. Mantığına ben de katılıyorum. Cemal Süreya'yı ya da solda gözüken pek çok şairi, sol diye düşünmek, başkalarını sağ diye düşünmek hatayı kendiliğinden getiriyor. Gerçekten şiirle ilgilenen herkesin ufkunda Cahit Zarifoğlu şiirinin , Sezai Karakoç şiirinin de olması gerekir. Olmuyorsa zaten şiiri izlemiyoruz demektir. Burada sağdan ve soldan olması değil, şiirin varoluşu içinde tuttuğu yer önemli. İdeolojik noktayı da ancak bu şairlerin ürünlerini, poetikalarını eşeleyerek değerlendirmeliyiz.

Alpay: Sanırım yanlış ifade ediyorsun. Belki de farklı düşünüyoruz. Gerektiğinde indirgemek lazım. Ama şairleri; şiiri değil. Sombahar'ın özelliği burada. Saldırılara uğramasının nedeni de, farklı bakıştaki insanların şiiri, devrimci, demokrat, islamcı şiir diye kategorize etmeleri. Yani şiiri politik terminoloji ile ketegorize edenler saldırıyor. Bana göre sorun tam da burada; şiiri ketegorize etmemeli, şairin politik tavrı, eylemi mutlaka vardır. Bu başka bir şey. Bir şairin politik eylemiyle ilgili çok şey söylenebilir, kendisine karşı savaş da açılabilir. Şiire böyle bir açıdan baktığımız zaman, insan denen şeyi farklı anlamış ve daraltmış oluyorsunuz.

Kahyaoğlu: Ben de şair derken şairin şiirlerinin bütününü kastediyorum, kişi olarak şairi değil.

Farklılık başka nerelerde?

Kahyaoğlu: Bizde şiir seçiminde önemli farklar var. Varlık'ta seçim yıllardır Enver Ercan, Adam Sanat'ta Memet Fuat tarafından yapılır. Birçok dergide bu böyledir. Bizde baştan itibaren bir ayrım söz konusu. Enver Ercan ve Celal Gözütok olduğunda ortak karar veriyorduk. Yayın yönetmeniyim diye seçimler benim elimden çıkmıyor. Bugün de şimdiki yayın kurulunun ortak saptamalarıyla seçiliyor şiirler.

Çoğulculuktan söz ediyorsun...

Kahyaoğlu: Evet.İstisnalar, duygusal durumlar tabii ki olabilir. Bunları abartmamak lazım. Özellikle son iki yıl içinde daha da demokratlaştık.

Necmiye, okur, yayın kurulu üyesi ve yazar olarak nasıl buluştun Sombahar'la...

Alpay: Yani "Nasıl yayın kurulu üyesi olunur"u soruyorsun. Kimi yayınlar kendini okutuyor, ama kavga etmiyor. Okuyucu olarak beni cezbeden, kavga etmesi. Şiirin hayatına dair kavga etmesi.

Evren, sen röportajın sessiz öznesi gibisin... Seni kim iyiyola düşürdü de Sombahar'a bulaştın?

Erem: Bende parçalanmışlık değil barışıklık oldu o. Bu, hem okur, hem yazar, hem de yayın kurulu üyesi olarak içiçe geçmiş bir şey. Barışıklıktan kastım içiçelik, genel havadan etkilenmediğimi söyleyemem.

Farklı kimliklerin olduğunu kabul etmiyorum, daha doğrusu, böyle bir şeyi duygu olarak hissetmiyorum. Şunu söyleyebilirim; şiir içi ölçüleri öne çıkartan şiir dergisi olma endişesini taşıması benim için çekim merkezi olmasına yetti. Estetik problemleri ön plana çıkaran bir yaklaşımın seksenden sonra ortaya çıkması önemlidir... Bu zihniyetin bir bocalamasından söz edebiliriz, çünkü işin belli bir zorluğu var. Bir kere tarihsel olarak üzerimize binen bir yük var. Türk şiirinde tarihsel olarak birbirine eklemlenmeyen, kopuk kopuk giden bir durum var. Bunun getirdiği problemleri sürekli olarak üzerimizde hissetmemiz, geçmişi ve bugünü, elimizde sağlam ölçüler olmadığı için, doğru bir şekilde okuyamamamamız söz konusu. Bir de bizim malum hafızasızlık problemimiz... Bocalamayı daha da hareketlendiren bir sürü faktör. Sonuçta işin içine okur, yazar ve yayın kurulu üyesi olarak girerken bu üç niteliğin gerekleri ayrı gözükmüyor bana. Çünkü okumak için yazıyorum ve yazmak için okuyorum.

Metin, senin serüvenin nedir?

Celâl: Kendimi hiç Sombahar'ın dışında hissetmedim. Yayın Kurulu'nda olup olmamak önemli değildi. Bence Sombahar, Üç Çiçek'le başlayan çizgiye eklemlendi. Üç Çiçek, Poetika, Şiir Atı... böyle bir çizgi vardı. Evren'in bahsettiği bir şey var, bir kere şiiri kendi içinde değerlendirmek. Yani 'şiir mi değil mi' olayı var birinci prensip olarak. İkincisi, Türk edebiyatında çok boş laf söylenmiş, ama oturup ciddi araştırmalar yapılmamış. Yani bu dergilerde bizim başından beri koyduğumuz hedef Türk şiirini kavramak, anlamak, araştırmalar yapmak, dergi çıkartırken şiiri, şiirin tarihini öğrenmek. Dergi çıkartırken öğrendik. Şairleri, konuları araştırdık dergi sayesinde. Derginin yazısal işlevi buydu. Şiirsel işlevine gelince; ortaya çıkmış yüzlerce şair vardı, önleri kapalıydı, dergilere giremiyorlardı. Gösteri'de, Sanat Olayı'nda YAZKO'da şiirleri yayınlanamıyordu. Bu hem çokluktan, hem de tavırdan kaynaklanıyordu. Dergimizi çıkaralım, kendi şiirlerimizi ve beğendiğimiz şairlerin şiirlerini yayınlayalım dedik. Üç Çiçek'in çıkışında çok geniş bir perspektif vardır. Edip Cansever'den, Hilmi Yavuz'dan şiir alındı. Zarifoğlu'ndan şiir alıp onları da sunalım dendi. Türk şiirini araştırırken kavramak olayını şiir yayınlarken gündeme getirdik. Sombahar'ın, Üç Çiçek'ten farklı bir işlevi var

ÖZEL BÖLÜMLER

Sayı 1:Ahmet Güntan-Müslüm Batuk **Sayı** 2 :Metin Altıok **Sayı** 3:Mehmet Müfit **Sayı** 4:Savaş ve Şiir-Akif Kurtuluş **Sayı** 5:Enis Batur **Sayı** 6:Beat Şiiri **Sayı** 7:Metin Celal **Sayı** 8:Gülseli İnal **Sayı** 9: Hulki Aktunç **Sayı** 10:Türk Şiirinde Modernizm Kavramı 1**Sayı** 11:Türk Şiirinde Modernizm Kavramı 2-Tuğrul Tanyol **Sayı** 12:Türk Şiirinde Modernizm Kavramı 3-Ebubekir Eroğlu **Sayı**13: Şiir ve İntihar 1-Nilgün Marmara **Sayı**14:Şiir ve İntihar 2-Sami Baydar **Sayı** 15: Şiir ve Eleştiri 1-Lale Müldür **Sayı** 16:Şiir ve Eleştiri 2 **Sayı** 17:Cinselliğin sınırlarında-Küçük İskender **Sayı** 18:Ozan Şarkıcılar **Sayı** 19:Şairin Tavrı, Bireyin Sorumluluğu-Mehmet Taner **Sayı** 20:Engin Turgut **Sayı** 21–22: Kadın Şairler Altarı (Özel Sayı) **Sayı** 23:M. Cevdet Anday **Sayı** 24:Şiir ve İktidar 1**Sayı** 25:Şiir ve İktidar 2- Şiir Dergileri **Sayı** 26:Şiir ve İktidar 3-Egemen Berköz **Sayı** 27:Tarık Günersel **Sayı** 28:Halit Asım **Sayı** 29:Salah Birsel **Sayı** 30:Orhan Alkaya **Sayı** 31:Nazım Hikmet Özel Sayısı

Orhan Kahyaoğlu

Biz "toplumcu" şiire karşıyız diye bir olay yok. Hareket noktamız apayrı. Bu mantıksız saptamayı tartışmam ben.

Necmiye Alpay

Sombahar'ın saldırılara uğramasının nedeni de, insanların şiiri, devrimci, demokrat, islamcı şiir diye kategorize etmeleri.

Evren Erem

Belki de iktidar kavramının çeperini o kadar açtık ki, sorun "varolmak iktidardır" noktasına gelip dayandı.

Metin Celâl

Bu yapısıyla ödül mekanizması kendi kendini yiyor. Jüri yapısı bir kast, her jüride aynı insanlar var.

Poetika ile başlayan bir şey. Seksenli yıllarda yazmaya başlayan şairler bu dergilerde yayınlanma olanağını buldu. Yani bunlar hem araştırıldılar, yayınlandılar ve haklarında özel bölümler, soruşturmalar yapıldı, hem de belki elli–yüz tane şiirle yeni uğraşan insan, ilk defa Sombahar'da yayınlandı. Bunların bir kısmı devam etmiştir, bir kısmı devam etmemiştir. Mesele bir ön açma olayıdır. İddiaları görünce çok gülüyorum, yok efendim iktidar var, doksanlı yıllarda yazmaya başlayanlar yayınlanmıyormuş. Alırsın dergiyi bakarsın, yirmi şair varsa bunun en az yedisi sekizi ilk defa yayınlanmış şiir. Biz bunun sıkıntısını kişisel olarak da çok yaşadık. Onun için bizden sonraki kuşağın o sıkıntıyı yaşamasını istemiyoruz. Ama bizden büyük olanlar zaten istedikleri dergide, istedikleri biçimde şiirlerini yayınlatıyor. Peşlerinden koşalım diye bir sıkıntımız olmadı. Derginin işlevi budur.

Sombahar 'Şiir ve iktidar' başlıklı bir tartışma açtı ama tartışma kesildi. Yayın Kurulu üyeleri tartışmaya katılmadılar. Ödül ideolojisi, jüriler konuşulmadı...

Kahyaoğlu: Birtakım sezgilerimiz, şiir birikimimiz, deneyimimiz, öznel saptamalarımız vardı. Bunların açımlanması ve derinleştirilmesi gerekirdi tabii... Çok yol da katedilmedi. Ben de kendi payıma, tartışmaya girdiğimde kendime özgü detaylı şeyler söylemek zorundayım.

Erem: Ben iktidarın sadece bu konuya özgü olduğuna inanmıyorum. Sombahar bir problematik ortaya attı kendince. Gerisi gelmedi. Bu önce genel bir nedenle ilişkili olabilir, Türkiye'de biliyoruz yazarak düşünenler arasında belli şeylerin peşini bırakmayan insan sayısı çok az. Böyle bir ısrar olsa, bir süreklilik sağlanabilir. Bazı şeyler ortaya attık, gerisi gelmedi. Biz neden çekildik sorusuna ise kişisel olarak şöyle yanıt verilebilir; belki de iktidar kavramının çeperini o kadar açtık ki, sorun "varolmak iktidardır" noktasına gelip dayandı.

Alpay: Bu doğru tabii. Meseleyi artık bundan sonra söz edilmesi zor bir noktaya götürdük. Ama ondan öte bir de şu var; genel eğilim olarak dergide güncelliğe doğrusu pek girmiyoruz... Bunun bir yönünü kötü yapıyoruz. Kim ödül almış, nasıl ödül almış meselesine iktidar yazılarında, sunuş yazılarında ve diğer yazılarda "bunlara karşı olduğumuzun" çıkarsanabileceği yerler var. Ama daha somutça tek tek ödüllere girmedik. Bu, güncelliğe girmeme tavrıyla ilgili.. Ama güncelliğe girmeme tavrımızda, kendi içimizde konuşup beceremediğimiz bir şey var; bizim dışımızdaki yayınlarla, dergiler ya da kitaplarla yeterince ilgilenip yansıtamıyoruz. Bu en önemli dertlerimizden bir tanesi. Öte yandan, şiir–iktidar temasını niye sürdürmedik? Beceriden ziyade Evren'in dediği neden ve bir adım daha atarsak güncelliğe istemediğimiz bir şekilde gireceğimiz endişesi...

Esastan bir itirazım var. İktidar teorik bir kavram değil, güncellik içinde kendini yeniden üreten bir şey. İktidarın şiirin hayatındaki kötü rolleri önemliydi.

Celâl: Biz iktidar meselesini çok geniş aldık. Süreç içinde ödül gibi ayrıntı kabul ettiğimiz konulara geliriz dedik, ama gelinmedi. İktidar teorik bir kavram değildir diyorsun ama, kavramda anlaşmak gerekiyor. İktidarı bazıları siyasi iktidar olarak anlıyor, bazıları da hayatın her alanında iktidar olabilir diyor. Sen dergiyi çıkardığın an iktidar oluyorsun diyenler var. Hatta şiir yayınladığın anda iktidar oluşturuyorsun. Ben kendi açımdan ödülleri o kadar önemsemiyorum... Şiiri elimden geldiğince yakından izliyorum. Neden ödül alanlardan bahsetmiyorsun diye bir eleştiri olmuştu ve geçen yıl ödülleri saydım. Benim bildiğim kırkaltı tane şiir ödülü var. Üçer kişi dereceye girmiş olsa, yüzyirminin üstünde ödül alan var. Bu yapısıyla ödül mekanizması kendi kendini yiyor. Diğer yandan jüri yapısı bir kast, her jüride aynı insanlar var. Bunların Negatif'te listeleri yayınlandı. Aynı adamlar buluşup buluşup durmadan birilerini seçiyorlar. Ne oldu sonuçta? Çok önemsediğim Necatigil ödülü bile yıprandı. Çünkü mekanizma kendi kendisini yıprattı. Eskiden kitapçılar aman kitabın üstünde ödül aldığını belirten bant olsun diye çok önemserdi. Artık inanmıyorlar çünkü ödüllü kitapların çok sattığı bir gerçek değil. Ödüller kendi iktidarlarını kendileri yediler. Bu nedenle bunun üzerinde o kadar da düşünmek gerektiğini zannetmiyorum. Yakında göreceğiz hiçbir ödül hiçbir şekilde kaale alınmayacak. Sonunda belki bir iki ödül kalır, onu o zaman sorgulamanız gerekir...

Kahyaoğlu: Halil Kocagöz ödülündeki yöntem. Böyle bir olgu söz konusuysa o bana en demokratik geliyor. Edebiyat çevresinden sayısız isimden, bu yıl sizin için önemli olan kimdir/hangi kitaptır, sizin adayınız nedir diye soruyor. Bu yolla seçiyor. En adili oymuş gibi geliyor bana.

Ödül kategorik olarak reddedilmemeli mi?

Alpay: Sen SÖZ'de bu konuda hoş şeyler yazmıştın.

Celâl: Belki sadece ödüller için özel sayı yapmak gerekir.

Ben zaten savaş hilesi yaparak işi oraya getirmek istiyordum.

Celâl: Çıkan kitapları ödüllendirmek gibi bir şey var. Bu tarzıyla bu yarıştırma benim çok hoşuma gitmiyor, enteresan değil, çünkü sonuçta okuyucu seçer. Bir de sen bir yarışma açıyorsun ve ödül koyuyorsun, hayatında hiç şiir yayınlamamış şiirini birtakım nedenlerle dergilere sokamamış insanlar oraya şiirlerini veriyorlar. Ve bir ön açılması oluyor, kendilerine dikkat çekilmiş oluyor. Bunu önemsiyorum, ama jürinin niteliği çok önemli. Adilane bir iş mi yapıldı, yoksa ahbap dost kayırma mı var? Jürinin inandırıcı olması gerekiyor. Öyle jüri kurulur onlar bir ayrıntı tartışması.

Alpay: En korkunç tarafı bir yönlendiriciliği olması. Bundan sonra o alanda iş yapan insanların nasıl yaparlarsa beğenileceklerine dair bir etki. Çocuklara da uygulanan, böyle bir pedagojik yanı var; ödül verirsin ya da cezalandırırsın. Genel ve teorik ve ilkesel olarak ödül pek yanında durulacak bir şey değil.

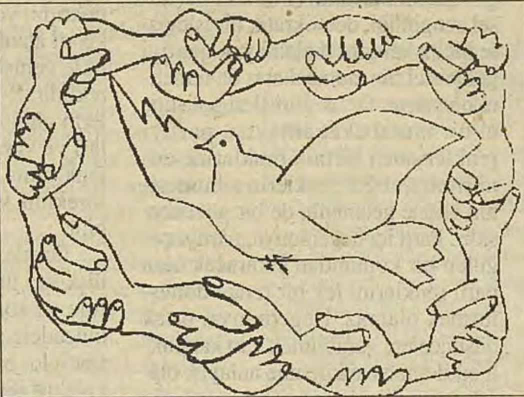
Kahyaoğlu: Biz kendimizce ödüllere istediğimiz kadar karşıyız diyelim. Politik seferberlik yaparak ödülleri kalksın diye uğraşamayacağımıza göre, kişisel bir duruş burada önemli. Herkesin kitabı yayınlanıyordur, ödüle katılıyordur ya da katılmıyordur. Şiir, üretimi ve uğraşı anlamında ne kadar öznel bir serüvense, o iş de şairin duruşuyla ilgili bir şey. Ben ödüle karşıyım demek tek başına bir anlam ifade etmiyor. Karşısın, katılmıyorsundur o senin ahlaki bir duruşundur. Katıldı diye de insanı karalamak doğru değil. Ödüle katılmış ama iyi şair, ne yapalım yani... Turgay Kantürk'ün ilk kitabını biz bastık, Turgay beklemediğim halde Necatigil ödülü aldı. Ne yalan söyleyeyim sevindim. Ben ödüle karşıyım ve hayatımda böyle bir şey yapmam, o benim gerçeğim. Turgay yaparım dedi ve girdi. Öznel bir serüveni var, dışlıyorum demek olmuyor...

Sombahar'ın edebiyat/şiir ortamında kurduğu hayat nedir?

Celâl: Sözel olarak söylenen şeyler var, bazen duyuyoruz. Benim cezaevi şiirleri ile ilgili yazdıklarım var. Onun çok okunduğunu şöyle farkettim: Cezaevlerinde şiirle uğraşmış bütün arkadaşlar benim yazımı biliyor. Olumlu, olumsuz o önemli değil. İkincisi, kitap fuarında ya da başka yerlerde okuyucularla karşılaşıyoruz onlar sana bazı şeyler söylüyorlar. Şiir seçme yöntemi hakkında kendi fikirlerini soruyorlar. Senin örnek verdiğin Mehmet Yaşın'ın yazdıkları da tepkileri göstermiyor mu? İrili ufaklı yazılanlarla ilgili şeyler oluyor. Bu edebiyat ortamı için önemli bir kıstas. Ama biz dergiyi kimlerin okuduğunu pek bilmiyoruz, şairler okuyor zannediyoruz. Okumadıkları ortaya çıkıyor..

Benim temas ettiğim birçok entelektüelve şair de okurnazar gibi!

Celâl: Tartışmalara katılan insanlar bile almıyorlar. İyi ve dikkatli okur belli oluyor, mektup yazıyor ya da karşılaştığımızda ilginç şeyler söylüyorlar. Şairlerin söylediklerini önemsemiyorum, kanıt gösteremiyorlarsa, kaynak gösteremiyorlarsa asla önemsemiyorum. Adam bizde yazıyor, şiirleri yayınlanıyor ama kalkıyor Sombahar '90'ın şiirlerine kapalı, bu dergide yayınlanmıyor diye yazıyor. Bu bir trajedi. Gerçek okurla buluşmak gerek...

Gönülden gönüle yol olsun

Onları gördüm... Yaşlı nineler, dedeler, gençler, çocuklar... Haberi işitir işitmez birer dilekçe yazıp koşmuşlardı. İnanamamışlardı duyduklarına. Birkaç saatliğine de olsa kapı açılacaktı. En azından "Ara Bölge"ye geçebilecekler; komşularını, dostlarını göreceklerdi. Binlerce kişi başvurmuştu. Yetkililer şaşkındı.

Ben de oradaydım.. Bir kolumda yaşlı bir nine vardı; torunu elimi tutmuştu. Dikenli tellerin, içi kum dolu varillerin arasından geçtik... Yürürken karşıdan gelenleri gördük. Onlarla buluştuk... Türkçe, Rumca konuşmalar birbirine karıştı... Yaşlılar, bir köşeye oturup dertleştiler; çocuklar hep birlikte oynadılar, gençler dans ettiler. Bölünmüş aileler birleşti... Orada, aynı gökyüzünün altında 21 yıl sonra yine birlikteydik. Her köşede bir kucaklaşma, gözyaşı, kahkaha vardı. Buluşmayı organize eden Birleşmiş Milletler yetkilileri şaşkındı. Yiyecekler yetişmemişti. Beklediklerinin beş katıydı katılım. Öylece bakıyorlardı. Kimin Türk, kimin Rum olduğunu çıkarmak mümkün değildi. Hani burası bir savaş ülkesiydi; hani insanlar birbirlerine güven duymuyorlardı. Politikacının biri halk adına konuşmuş ve şöyle demişti: "İçimizde tek bir Rum dahi istemiyoruz!" Hangisi Rum hangisi Türk'tü?..

Yaşlı nine komşularıyla buluşmuştu... Gözlerinde yaşlar... "Hep yukarıdakilerin suçu kızım" diyordu. "Bak gençler ne güzel dans ediyorlar. 'Barış' dediler barıştık, 'Savaş' deselerdi savaşacaklardı. Yazık değil mi?"

Orada... O dokunsalar ağlayacak sahnede, içimize düşen ateş, onca yılın burukluğunun alevi bütün nutukları yıkıp geçiyordu. Tepedeki adam "Romantik barış hayalcileri" diyordu bize. Her gün, her gece düşmanlığı söylüyor, "asla! asla" deyip duruyordu.

Orada... İnsanların birbirine yumuşacık dokunduğu o yerde, çocuklar ve gençler ilk kez "düşman"ın yüzünü gördüler; "düşman"ın elinin sıcaklığına dokundular... Komşular birbirlerine evleri sordular. "Hani o köşedeki badem ağacı... Hala orada mı?" Gençler, adres ve telefon değiştirdiler. İmkansız telefonlar ve imkansız mektuplar için... "Belki elden gönderirim... Bir geçen olursa..."

Sonra ayrılık anı geldi... Kucaklaşmalar ve gözyaşlarıyla... Yıllar sonra oğlunu görebilen bir anne: "Kendine dikkat et... Gıdanı ihmal etme... Çok sigara içme" dedi. Gözyaşlarını saklamaya çalıştı başaramadı...

Sonra herkes iki farklı yöne doğru yürüdü. Sanki birbirlerine saldırmaya hazır vahşi hayvanlar gibi tutuldukları kafeslerine doğru...

Genç kız elinde bir çiçek tutuyordu... "Düşman" delikanlının ayrılırken eline tutuşturduğu çiçeği... Çocuk, arkasına bakıp duruyor; yaşlı nine barış için dua ediyordu...

"Analar ağlamasın... Gönülden gönüle açık yol

Nasıl bir parti?

Birleşik Sosyalist Parti*

Ülkenin yaşadığı krize karşı burjuva cephesinde çeşitli siyasal güçler kendi çıkarları doğrultusunda çözüm arayışlarını sürdürürken, emekçiler ve ezilenler cephesinde tam bir dağınıklık ve örgütsüzlük yaşanmaktadır.

Sosyalist hareket, geçtiğimiz 30 yılda ülke sorunları karşısında önerdiği kapitalizmi aşan çözümleriyle önemli bir siyasal odak olmasına karşın, bugün bu özelliğini yitirmiş ve büyük oranda siyasal zeminin dışına düşmüştür.

İşçi sınıfı sermayenin yoğun saldırısı karşısında özellikle sendikal alanda çok güç kaybetmiş ve geri konumlara sürüklenmiştir. Toplusözleşme dönemlerinde gündeme gelen grevler, belirli bir genişliğe ulaşsa da geride tortu bile bırakmadan sonuçlanmaktadır. İşçi sınıfının sınıf bilinci ve sınıf dayanışması önemli ölçüde zayıflamıştır. Şüphesiz bunda sermayenin saldırısı yanında sendikaların yapısal sorunları da rol oynamaktadır.

Büyük kentlerin varoşlarında yaşayan ve oranı her geçen gün artan kent yoksullarının durumu daha da vahimdir. Her türlü sosyal güvenceden yoksun, işsizlik oranının en yüksek olduğu bu kesim adeta toplumdan dışlanmış durumdadır.

Kır yoksulları ise '60'lı yılların sonlarındaki toprak işgalleri, küçük üretici eylemleriyle toplum hayatında derin etkiler yaratmış olmasına karşın, uzun bir zamandır örgütsüz ve eylemsiz bir hayat yaşıyor.

Bir dönem toplumun gündeminde önemli bir yer tutmuş, sosyalist hareketi derinden etkilemiş olan feminist hareket, bugün geri çekilmiş bir konumdadır.

Emek cephesi örgütsüz

Gerek toplum, gerekse sosyalist hareket üzerindeki etkileri yadsınamayacak olan ekolojist hareket de sosyalist hareket gibi birikimlerini bir zeminde örgütleyebilmiş değildir.

Barış cephesinin dinamiklerinden biri olan Savaş Karşıtları da bu alandaki potansiyeli örgütleyebilecek bir güce sahip değil.

Düzenin gerici saldırılarıyla kimliği sürekli olarak baskı altında tutulan emek ve ezilenler cephesi içinde önemli bir gücü oluşturan Aleviler de arayışlarını sürdürüyorlar.

Kürt hareketi ise, bu sorun çerçevesinde bütün toplumsal süreçlere damgasını vurma özelliğine karşın bugün, sosyalist hareketin karşısında duran görevler açısından ayrı olarak değerlendirilmek durumundadır.

Bu tabloya bakıldığında, burjuva cephesinin örgütlülüğüne karşın, emek cephesinin tam bir örgütsüzlük içinde olduğu görülüyor.

Türkiye'nin yeniden yapılandığı ve sermayenin, rejimini dünyanın değişen koşullarına; yeni güç dengelerine ve global yönelimlerine göre şekillendirmeye giriştiği bu dönemde, emekçiler ve ezilenler cephesinde anti kapitalist bir dalganın yaratılması, öncelikle politik bir örgütün yaratılmasını gerektirir.

Emekçiler ve ezilenler cephesinde politik bir örgütlenme ihtiyacı tam da bu boşluktan kaynaklanmaktadır. Bu cephede var olan ya da yeni oluşturulmaya çalışılan örgütler ne yazık ki, ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Yeni projelerden çok, emekçiler ve ezilenler cephesinin tüm dinamiklerini kapsayıcı adımlara ihtiyaç vardır, bu alandaki mevcut birikimi bir zemine taşıyan adımlara.

Sosyalist solun tarihine baktığımızda, örgüt sorununun son derece

önemli bir yer tuttuğunu görürüz. Öyle ki, çoğu kez bizim devrimci olup olmadığımızın, komünist olup olmadığımızın bile kriteri haline gelmiştir. Herkese güven veren "devrimci bir örgüt modelimiz" varsa kimse bizim devrimciliğimizden kuşku duyamaz. Yok eğer "devrimci model" biraz değişikliğe uğramışsa bizim devrimciliğimiz de zorunluk olarak ona paralel bir sapmaya uğramıştır. Bölünmelerin çoğu, örgüt anlayışlarındaki farklar üzerinden yaşanmıştır. Örgüt anlayışlarımız neredeyse dünya görüşümüzün tek kriteri haline gelmiştir.

İnsanı, onun ütopyasını bu kadar geriye iten ve her şeyin önüne geçen, araç olmaktan çıkıp amaç haline gelen böylesi bir örgüt anlayışını şekillendiren de yine bizim sahip olduğumuz sosyalizm anlayışıdır.

Sosyalizmin geleceğe dair bir toplum tasarımı oluşu, onun bugüne karşılıklarının olmadığı anlamına gelmez. Bir başka deyişle; bugünden kendi aramızda, muhalefet güçleriyle ve toplumla kuracağımız ilişkiler bizi belirli bir topluma taşıyacaktır.

Özetle, geçmişten bugüne toplum tasarımımızdaki köklü değişiklikler (monolitik toplumdan çoğulcu topluma) bizim geçmişten bugüne ilişkilerimizde ve araçlarımızda da köklü değişikliklere yol açmıştır.

Örgüt anlayışına dair geçmişte sahip olduğumuz neredeyse bütün kavramların (demokrasi, hegemonya vb.) içerikleri bugün yeniden tariflenmek durumundadır.

Sosyalist hareket '70'li yıllarda denilebilir ki, sadece grupların ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bir örgüt anlayışına sahipti. '80'li yılların sonlarına doğru (geçmişin sorgulandığı ve görülebildiği kadarıyla zaaflarından uzaklaşıldığı dönemde) örgüt arayışları, grupların ihtiyaçlarından öte bir bütün olarak sosyalist hareketin ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bir noktaya geldi.

Bugün emek cephesinin ihtiyaçlarına yanıt olabilecek bir örgüt arayışı içindeyiz. Sosyalist hareketi de emek cephesi içinde değerlendirerek, bu bakışın kapsayıcı olduğunu düşünebiliriz. Ama sosyalist hareketin hem ülke içindeki nesnelliği (onun yeniden yapılanma ihtiyacı), hem de sosyalizmin dünya ölçeğinde yüz yüze olduğu sorunlar, sosyalist hareketin ihtiyaçlarını dikkate alan bir örgüt anlayışına özel bir önem kazandırıyor. Bu önemi örtük olmaktan çıkardığımız noktada örgüt; işçi ve emekçi yığınlarının ihtiyaçlarıyla sosyalist hareketin ihtiyaçlarının kesiştiği çerçevede oluşur. Bir başka deyişle; nasıl bir parti sorununu tartışırken, emek cephesinin ihtiyaçlarının yanı sıra sosyalist hareketin yeniden yapılanma ihtiyacını da dikkate almak durumundayız.

İşin bir başka yönü de, emek cephesinin ve sosyalist hareketin ihtiyaçlarıyla bizim olanaklarımızın buluştuğu bir yerden yola çıkmak durumunda oluşumuzdur. Örneğin, kapitalizme karşı mücadelede emek cephesindeki boşluğu dolduracak bir kitle partisini hedefliyoruz. Bugünden işe emek cephesinde seferber edebildiğimiz güçlerle başlamak zorundayız. Ama hedeflediğimiz kitleselliğe ulaşmak açısından bunun sınırlılığını da görmek durumundayız.

Farklılıkların meşruiyeti

Esas olarak emek cephesinin ihtiyaçları üzerinde şekillenecek bir parti, bu cephenin, burjuva cephesi karşısında kapitalizmi aşan çıkarlarla ortaklaştığını unutmaksızın, kendi içindeki çeşitliliğini de dikkate almak durumundadır. Emek cephesinin heterojenliği kaçınılmaz olarak partiye de farklı kimlikler, farklı talepler ve farklı duyarlılıklar olarak yansıyacaktır. Ortak çıkarlar için mücadelenin, parti içindeki ortak duyarlılıklarımızı ve ortak kimliğimizi geliştirirken, farklı duyarlılıkları öldürmesine izin verilmemelidir. Farklı duyarlılıkların ortadan kalkması bizi monolitik bir yere doğru sürükleyecektir.

Parti içi farklı görüşler ve duyarlılıkların meşruiyetini tanımakla yetinmemeli, her birinin nesnel temeli olan bu farklılıkların statik değil, ama dinamik bir tarzda korunmasına da özen göstermeliyiz. Bunun yolu ise, farklı görüşlerin yönetimlere yansımasından geçer. Düşünsel renkliliğimiz, karşılıklı etkilenme ve etkilemeye açık olduğu takdirde bizi geliştirici bir role sahip olacaktır.

Farklı düşünceler bu anlayışla bir arada bulunursa, her düzeyde kendini ifade edebilecek kanallar da açılmış olur. Parti içi platformlar, düşünsel zenginliğimizin zeminleri haline gelir.

Partinin dinamik bir yapıya dönüşmesini ancak demokratik bir iç hayatla sağlayabiliriz. Her düzeyde ezme ezilme ilişkisinin ve eşitsizliğin yaşandığı bir toplumda parti, kendi iç hayatında hiyerarşiyi dışlayabildiği ölçüde toplumdaki ezme ezilme ilişkilerinin ve eşitsizliğin bünyesine yansımasını da engelleyebilir. Partide bireyden kolektife, üyeden platforma, merkezden yerel örgüte, kadından erkeğe, gençten yaşlıya vb. hiyerarşik olmayan bir ilişkinin tesisi demokratik bir iç hayat için zorunludur.

Parti içi demokratik bir iç hayat aynı zamanda, kararların alınmasında açıklık ve katılımı da zorunlu kılar. Her düzeyde demokratik bir hayat buna ilişkin konumların meşruiyetini de tartışmaz.

Farklılıklarımızın bizi geliştirici olmasını sağlayacak demokratik iç hayat, ortak görüşler üzerinden eylemin hayata geçmesinin de en büyük güvencesi olacaktır. Partinin düşünsel zenginliği, demokratik bir işleyişle hiçbir rengini dışlamayan, partiyi geliştirici bir mutabakatın da temelini oluşturur. Ortak görüşleri geliştirici bir mutabakat anlayışı, partiyi renklerinden birinin renklerine dönüştürüp, diğer renklerin silinmesinin önüne geçmenin de bir güvencesidir. Parti içi hegemonya, partiyi çoğulcu bir konumdan çıkaracak olan parti renklerini tek bir renge dönüştürmek olamaz. Hegemonya, ortak düşüncelere varabilmek için karşılıklı etkileme ve etkilenme anlayışı olarak düşünülmeli ve buna uygun bir iç atmosfer yaratılmalıdır.

Ancak, böylesi hiyerarşik olmayan eşit bir ilişki içinde partinin yukarıdan mı, aşağıdan mı oluşacağı tartışması gereksizleşebilir.

Demokrasi, çoğulculuk, hegemonya gibi kavramlar sadece örgütsel karşılığı olan kavramlar olarak ele alınmaz. Bunların çalışma tarzını da kesen kavramlar olduğunu kabul etmeliyiz. Bu kavramların içeriğinin nasıl doldurulacağı önemlidir.

Parti, kitleler içindeki faaliyetinde, hedeflemiş olduğu toplum tasarımına uygun bir konum ve ilişki içinde olmak durumundadır. Emekçi yığınlar ve ezilenler içinde doğrudan demokrasinin bütün koşullarının bugünden hazırlanmasında ve olabildiğince uygulanmasında üzerine düşeni yapmak zorundadır. Çoğulculuk, ezilenlerin ve emekçilerin toplumsal çıkarlar temelinde örgütlenmesine katılmakla hayat bulur. Hegemonya, kitleleri etkilemek kadar onlardan etkilenmeyi de içerir. Ancak hiyerarşik ilişkinin dışlandığı yerde eşit bir ilişkinin kurulabileceğini unutmamalıyız. Hegemonyayı hiyerarşik bir üstünlük olarak kavrayan anlayışlar partiyi kitlelerden uzaklaştırır.

Partinin kimliği üzerine söyleyeceklerimizin ise partinin hedeflediği toplum ve yürüttüğü mücadelenin kendisiyle doğrudan ilişkisi vardır. Eşit, özgür ve emeğin egemen olduğu bir toplumu hedefleyen bir partinin sosyalist bir kimliğe sahip çıkması doğaldır. Ama sorun bundan öte bir şeydir. Sorun, emek ve ezilenler cephesi içinde yer alan güçlerle eşit bir ilişki kurup kuramayacağımız, siyasal bir odağı oluşturup oluşturamayacağımız sorunudur. Sermayeye karşı emeğin ve ezilenlerin sözcüsü olacak bir partinin asli sahibi de çok doğaldır ki, bu güçler olacaktır. Partinin sosyalist kimliği onun sosyalist kadrolarla sınırlı bir parti olduğu anlamına gelmez. Kitle partisi öngörüyorsak, zaten sermayeye karşı mücadele eden güçler içinde kitleselleşmeyi hedefliyoruzdur.

Programın kendisi partinin hangi toplumsal güçler üzerinde şekilleneceğini de tayin eder.

Sosyalizmi hedeflemek

Parti, politikaya yaklaşımında kendisine, sosyalist öndoğrulardan hareketle değil, güncel sorunlar ve onlara karşı önerdiği çözümlerden hareketle tanımlayan bir anlayışı esas almalıdır. Parti, görüşlerini kitle mücadelesi içinde test ederek oluşturmalıdır. Ancak böyle bir anlayış partiyi kitlelerle buluşturabilir, onu bir kitle partisi haline getirebilir. Partinin politikaları somut olmalıdır.

Sosyalizmi hedefleyen siyasal mücadele hattının günlük yaşama nasıl yansıyacağı ise son derece önemlidir. Politika, hemen ve şimdi istenen ve uğrunda mücadele edilebilen bir biçim ve içerikte yapılmak zorundadır. Kitleleri kendi alanlarında ve kendi örgütleri içinde toplumsal mücadeleye katan, ortak bir mecrada uyumlu bir yürüyüş içinde bir araya gelmelerine çalışan, siyasal iktidarı bu yolla kuşatan ve sınırlayan, kendi alanlarını ve işlevlerini böylelikle genişleten bir politika tarzı gereklidir. Böylelikle mücadeleyi kitlelerin günlük hayatları içinde yaptıkları ve yaşadıkları bir düzeye çıkarmak buna uygun bir örgütlülük ve süreklilik kazandırmak mümkün olabilir.

Özetle, kendi içinde ezme ezilme ilişkisini üreten bir kurumun, eşitsizliğe ve sömürüye karşı politik bir mücadele aygıtı olamayacağının bilinciyle, bireyi sınırsızca geliştiren kolektif ilişkiler bütünü olan bir parti için üzerimize düşeni yapmak zorundayız.

Geleceği birlikte kurmak için bugün atılacak adım budur.

(*) Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi ile, 21-22 Ekim 1995 tarihinde düzenlenen "Örgütlenme perspektifi ve politika yapma tarzı" konulu tartışma toplantısı için, BSP MYK'nın görevlendirdiği komisyonca hazırlanan ve Saim Koç'un sunduğu tebliği özetleyerek yayınlıyoruz.

Nasıl bir parti?

Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi*

Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en özgün kriziyle karşı karşıya. Bugüne değin devleti, rejimi ve toplumu bir arada tutan dayanaklar bir bir dağılıyor. Gerek '80'lerin sonu '90'ların başından itibaren yaşanan uluslararası politik gelişmeler, gerekse ülke içinde olup bitenler Türkiye'yi bir rejim krizine getirmiş durumda.

Ekonomik alanda kaynak sorunu, politik alanda temsil krizi, demokratikleşememe, insan hakları ihlalleri, yargısız infazlar, faili meçhuller, işkenceler, düşüncenin suç sayılması uygulamaları, askeri otorite-sivil otorite çelişkisi ve MGK'nın belirleyici etkisi, Kürt sorunu savaş ve milliyetçiliğin, faşizmin yükselmesi, şeriatçı akımların hızla güç kazanması; ideolojik alanda ise resmi söylemin anti Kürt ve devlet laikliği ayaklarının çökmesi örtüşüyor.

Şüphesiz ki, bu Türkiye'de yaşanan ilk kriz değil. Ancak bu kez ekonomik, sosyal, ideolojik ve politik alanlarda yaşanan sorunlar örtüşerek ve birbirlerini etkileyerek rejimin bütününü krize sürüklüyor.

Dünyadaki değişimlerin şemsiyesi altında ortaya çıkan kriz, farklı kesimlerin politik talepleri ve mücadelesinden etkilenerek derinleşiyor, evriliyor. Parlamento, siyasal partiler vb. sistemin klasik kurumlarının hiçbiri bu krizden çıkma güvenini veremiyor. Türkiye bir yol ayırımında, yeniden yapılanmanın eşiğinde. Bu eşik nasıl ve hangi iradelerle aşılacak, sorun bu. Bu eşiğin basit reformlarla aşılamayacağı görülüyor. Toplumun krizden etkilenen tüm kesimlerinin değişim taleplerini dile getirdiği bu ortamda çeşitli güçler, krizi kendi politik programlarına göre çözmek için atağa kalkmış durumda.

Siyasal islamdan YDH'ne, politika sahnesinde olan çok farklı siyasal akımlar topluma kendi çözümlerini sunuyor.

Ne var ki, bu çözümlerin hepsi emekçileri dışlamakta ve sermayenin çıkarları doğrultusunda önerilerde bulunmaktadır. Çünkü yerleşik düzen partilerinin hepsinin merkez sağdan merkez sola, politik İslam'dan ırkçı-faşist partilere ve yeni liberal hareketlere kadar, tüm politik oluşumların ortak noktaları, sermaye egemenliğinin sınırlarının benimsenmesi ve bu zemin üzerinde hareket edilmesidir.

Krize müdahele

Toplumdaki genel sağa kayışla tamamlanan bu tablodan çıkacak olan yeniden yapılanma, sermayenin taleplerine milliyetçi-şöven bir çizgide cevap üretmekten veya yeni dünya düzeninin bir parçası olmaktan başka sonuç vermeyecektir.

Her ikisi de krize sermaye lehine çözüm getiren bu yaklaşımlar karşısında krize emeğiyle geçinenlerin cephesinden cevap veren bir müdahalenin eksikliği ortadadır. İşçi grevleri, kamu çalışanlarının direnişleri kent varoşlarının eylemliliği vb. gibi tekil olaylar, muhalefetin varlığını ortaya koysa bile topyekün bir karşı çıkış, radikal bir karşı duruş söz konusu değildir.

Alevilik, Kürtlük gibi farklı sosyolojik kümelenmeler ve onların siyasal duruşları da bu süreçte önemli rol oynamakla beraber, topyekün bir karşı çıkış açısından belirleyici olamamaktadırlar.

Kadın hareketi, çevreci hareket gibi muhalefet biçimleri ise, sistem tarafından içselleştirilmeye, içleri boşaltılarak yeniden yapılanmanın bir parçası haline getirilmeye çalışılmaktadır.

Bu vahim bir tablodur. Toplumun yeniden yapılanmasına emekten yana bir müdahale, içinde yaşadığımız sorunlara, alternatif bir programla karşı çıkan bir müdahale zorunludur.

Bu müdahale gerçekleştirilemez, alternatif açılımlar üretilemezse, globalleşmenin her şeyi sermayeye tabi kılan sistemi içerisinde Alevi-Sünni, laik-dinci, Kürt-Türk gibi ayrışmaların daha da derinleştiği, milyonlarca işsiz ve yoksulun birbirini boğazladığı bir toplum ortaya çıkacaktır.

Bu nedenle krizin yarattığı sorunlara toplumun emeğiyle geçinmek zorunda olan kesimlerinin cephesinden cevap arayan, emek egemen bir demokrasinin koşullarını zorlayan politikaları oluşturan bir düzlem yaratmak büyük önem kazanıyor. Türkiye'nin çokkültürlü, çokdilli, çokinançlı, çokuluslu bir yapıya sahip olduğunu onaylayan bir zemin üzerinde yükselen, emek lehine çözümler öneren bir politik hareket günün acil gereğidir.

Bu politik hareket kapitalizmin bütünsel işleyişi üzerinde söz sahibi olmayan, bu işleyişin dışladığı ve toplumun büyük bir kısmını oluşturan sınıflar ve kesimler üzerinde yükselecektir.

Bu projeyi gerçekleştirecek olan da çözülmekte olan rejimi ilk eleştiren, ona en güçlü göründüğü dönemde bile karşı çıkan ve bugün siyaset arenasında görülmeyen soldur. Emekçilerin onlarca yıllık mücadelesi içerisinde ciddi bir birikime ulaşan sol radikal bir değişim arayışı içerisinde olan Türkiye'nin geleceğine damgasını vurabilecek güçtedir. Türkiye'yi değiştirebilecek tek modern siyasal akımdır.

Ne yazık ki, bu sadece potansiyel anlamda geçerlidir ve günlük siyasette tam tersi bir durum söz konusudur.

Solun bu konumu bir anlamda politik yenilgisine bağlıdır. SSCB'nin dağılması ile somutlanan bu süreç burjuvaziye "Tarihin Sonu" dedirtecek bir özgüven kazandırırken geniş emekçi yığınlarda, hatta sosyalistlerin kendilerinde, sosyalizme duyulan güveni ve inancı yıkmış, en azından sarsmıştır.

Bu durumdan kurtulmanın, kendimizi yeniden tanımlamanın yolu düşüncelerimizi ve inançlarımızı eylemlilik içinde sınamaktır. Savunduğumuz düşüncelerin ve bizzat bizlerin, kendi kafamızda ve toplum nezdinde yeniden saygınlık sağlaması, meşruiyet kazanması için yapabileceğimiz tek şey budur.

Bu yol toplumsal muhalefetin içinde olmayı, bu muhalefetin taleplerini ve onları ifade ediş biçimlerini bizzat oradan dönüştürmeyi gerektirir. Politik sorunlara ve yeniden yapılanmaya müdahale süreci ancak böyle başlatılabilir.

Bizler için önem taşıyan "Yeni bir toplum" arayışını anlamlı bir gerçeklik haline sokacak olan şey de, onun bu eylemlilik içinde yeniden tanımlanması olacaktır. (...)

Siyaset anlayışı üzerine

Bu parti, bir taraftan egemen sınıfın kriz politkalarına karşı durabilmeli, alternatifin ne olduğunu gösterebilmeli; diğer yandan kapitalizmin kriz yönetimine karşı bir örgütlenme ve toplumsal muhalefet geliştirebilecek öngörüye, güvene ve politikalara sahip olmalıdır.

Kürt sorununda silahların hemen susması politik bir çözümün koşullarının oluşturulabilmesi için milliyetçi ve şoven dalgaya karşı durabilmeli; halkların eşit koşullarda kardeşliği fikrini, yani demokratik bir çözümü savunmalıdır.

Solun geçmişte kullandığı motifleri kullanarak politika yapan, yoksullar, emekçiler ve işçiler arasında örgütlenen, destek bulan islami ve şeriatçı akımlara karşı güvenilir bir mücadele hattı içermeli; bu mücadeleyi şimdiye kadar var olan devlet laikliğini savunanların tekelinden koparmalıdır. Şeriatçılığın ve devlet laikliğinin karşısında, gerçekten anti faşist, laik bir seçenek oluşturmalıdır.

Yükselmekte olan faşist hareketin karşısında işçi ve emekçilerin mücadelesi ile çıkmaya hazırlıklı olmalıdır.

Partinin perspektifi ulusal sınırları aşmalı ve evrensel boyutlu, enternasyonalist olmalıdır. (...)

Bu parti kendisini, çeşitli muhalefet hareketlerinin ve muhalefet biçimlerinin içinde anlam kazanacağı toplumsal dinamiğin bir parçası olarak konumlandırmalıdır. Bu perspektif, toplumsal dinamiklerin, politik bir üst aidiyet içinde birleştiricisi olmayı ve diğer aidiyet biçimlerinin meşruiyetini tanımayı gerekli kılar.

Bu parti, kapitalizmin dışladığı kitlelerin taleplerini ve inisiyatiflerini geliştirerek eşitlik, özgürlük ve demokrasiyi hayatın her alanında uyguladıkları bir siyaset anlayışı doğrultusunda olgunlaşmak zorundadır.

Klasik siyasetin hizmet bekler konuma sokarak pasifleştirdiği bu kesimlerin yeni bir mücadele anlayışı ile seferber olması, esas hedeflerden birisi olmalıdır.

(...)

Bu yaklaşım bir anlamda "önce iktidar olalım sonra dönüştürürüz" düşüncesinin de reddi, iktidara endeksli düşünüş ve davranış biçimlerinin; çeşitli inisiyatiflerin kendilerine özgü dinamiklerini özgürce ortaya koyabilecekleri bir tarzda aşılması demektir. Böylesi bir tarz hayatın her alanında dönüştürücü ve pozitif bir eylemliliğin oluşmasını sağlayarak gerçekten muhalif, radikal, özgürlükçü bir yapının ortaya çıkması sonucunu doğuracaktır. (...)

Parti yapısı üzerine düşünceler

Siyaseti bu şekilde kavrayan, sol dalgayı yaratmayı, fikrî bir yenilenmeyi amaçlayan özgürlükçü bir hareketin kuruluşu da, örgüt yapısı da klasik parti modelinden farklı olmak zorundadır. Aşağıdan yukarıya kurulmalı ve yukarıda politik hat olarak ifade edilen üst aidiyet ilişkisi örgütlenme tarzı açısından da geçerli olmalıdır.

Parti, toplumsal muhalefetin örgütlenmesini temel almakla beraber, bunun örgütlenmenin tek biçimi olmadığını kabul etmelidir.

Mücadelenin farklı biçimler oluşturacağını görmeli, ama onların toplamından ibaret bir örgüt yapısını değil, bireysel katılımı ve üyeyi esas alan bir iç hukuku kabul etmelidir.

Partiler birlikte oluşturdukları program ve tüzük etrafında bir araya gelmeli, demokratik süreçlerden geçerek oluşturdukları gündelik mücadeleye ilişkin kararların savunucusu ve uygulayıcısı olmalıdırlar.

Bu hukuk parti içi demokrasiyi vazgeçilmez bir öğe olarak kabul etmelidir. (...)

Liderlik-üyelik, merkez-çevre vb. ayırımların bürokratik bir işleyişin üremesine uygun bir zemin olacağı bilinerek, bu tür ayırımların yaratacağı sorunları azaltacak bir iç yapılanma gereklidir. Eylemlilik üzerinde yükselen, karar süreçlerine, uygulamalara ve denetime tabandan katılımı temel alan bir örgüt yapısı oluşturulmalıdır.

Demokrasi çoğunluğun azınlık üzerinde tahakkümünü doğuracak bir tarzda uygulanmamalı, azınlık hakkı korunmalıdır.

Yerel ve bölgesel örgütlenmelerin, farklı inisiyatiflerin kendi özgül alanlarına ilişkin bağımsız politikalar geliştirme, uygulama hakkı kabul edilmeli, parti her konuda bağlayıcı bir merkez olmaktan çıkarılmalıdır. Parti örgütü farklı birimlerde oluşturulan politika önerilerinin birbirine uyumunu ve entegrasyonunu sağlayacak bir mekanizma olarak çalışmalıdır. (...)

Bütün parçalarının politik eylemin bütün hakkında bilgi, söz, karar ve yetki sahibi olduğu bir yapılanma, partinin olduğu kadar gelecek toplumun örgütlenmesinin de ana öğesidir.

Doğal hiyerarşilerin, katı bir bürokratizmin yerini işlevsel bir hiyerarşinin alması sol bir kitle partisinin örgütlenme tarzının pratik bir uygulamasıdır. Kaçınılması gereken, işlevsel hiyerarşinin toplumsal hiyerarşiye dönüşmesidir. Böyle bir anlayış, bürokratik hiyerarşi anlayışlarıyla olduğu kadar, hiyerarşisizlik adına savunulan keyfilikle de sınırların çizilmesi anlamına gelir. Azınlık-çoğunluk ilişkileri, eylem disiplini-özgürlük bağlantısı gibi örgütlenme problemlerinin çözümünde anahtar öneme sahip olan da bu perspektiftir.

Tüm temsili mekanizmalar doğrudan denetime ve geri çağırmaya açık olmalıdır. (...)

Çok kanallı ve çok merkezli bir yapı merkez-çevre ikilemini aşmanın, bilgi tekelini kırmanın önkoşulunu oluşturur. İş esasına göre oluşmuş "merkezler"in çokluğu klasik merkez tahakkümünü yok edecek boyuta ulaşmalıdır. Bu adem-i merkeziyetçilik değildir. Adem-i merkeziyetçilik yetkinin birçok noktaya dağılması, ancak her birinde uzmanlaşmaya dayalı hiyerarşik örgütlenmenin ve işleyişin tekrarlanması biçiminde ortaya çıkar. Bilgi ve karar merkezi ile uygulamacılar ayırımı geçerliliğini korumaya devam eder. Çok kanallı, çok merkezli olma anlayışı ise bunu aşmayı amaçlar. Yatay ve çapraz örgütlenmeler aracılığıyla, halk ve parti üyelerinin üretken şekilde katılarak, kendilerini geliştirebilecekleri bir yapı oluşturmayı hedefler.

Canlı organizmalar gibi

Bu anlayış uyarınca demokrasiyi gerçekten sağlamak için.. Örgütü yatay olarak kesen kalıcı ve/veya geçici işlevsel, politik birimler oluşturmalıdır. Canlı organizmalar gibi kurulan, dağılan, yeniden kurulan bu birimler gündelik hayatın somut ve basit sorunlarından başlayarak karmaşık ideolojik politik sorunlara kadar her konuda eğitim, politika üretme ve eylemlilik merkezleri olarak çalışmalıdırlar.

Farklı alanların bir araya gelerek oluşturacakları geçici ve/veya kalıcı komite ve çalışma grupları ile örgütlenmenin "çapraz" bölümleri oluşturulmalıdır. (Kadın ve bilim komisyonlarının eğitim amacıyla bir araya gelmesi gibi). (...)

Üçüncü ve belki de en önemli esas, yatay örgütlenmelerin karar ve icra süreçlerinin parti üyesi olmayanlara da açık olmasıdır. Sadece üyeleri ni değil, halkı örgütleyebilmek, toplumsal dinamikleri açığa çıkarabilmek, buna uygun mekanizmaları ve işleyişi gerektirir. (...)

Parti örgütlenmesi, var olan ekonomik demokratik örgütlenmelerle kendisi arasında bir ast–üst ilişkisi kurmaz; bu örgütlenmelerin faaliyetlerini partinin politikalarına indirgemeye çalışmaz. (...)

Sendikalar, dernekler, odalar vb. kuruluşlar ile partinin yatay örgütlenmeleri, birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcıları olarak ele alınmalıdır. Hepsinin çalışması toplumsal dinamiklerin özgürce gelişmesine olanak verecek bir bütünlük içinde olmalıdır. (...)

Kriz dönemleri zor, ama değişimlerin gerçekleştiği dönemlerdir.

O nedenle kriz dönemlerinde doğru politikalar ve tutumlar üretenler, bu dönemden güçlenerek ve mevzi kazanarak çıkabilirler. Türkiye solu tarihsel birikiminin tümünü bu amaçla seferber etmeli; kendisini eylemlilik içinde yenileyerek, ülkenin ve kendisinin krizini aşmalıdır. Unutmayalım ki kullanılmayan bilginin, eyleme dönüşmeyen istemin fazla yararı olmaz.

İşte şimdi bu sorumluluk ve kararlılıkla davranmak gerekiyor.

(*) BSP ile 21-22 Ekim 1995 tarihinde düzenlenen "Örgütlenme perspektifi ve politika yapma tarzı" konulu tartışma toplantısına, Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi adına **Ahmet Asena**'nın sunduğu tebliği özetleyerek yayınlıyoruz.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Halkım için ne yapsam?

Bir taş attım havaya
Düştü mapushanaya
On beş kızı kandırdım
Bir koli Kapital'e
Sezai Sarıoğlu

Akıl almaz derecede karamsar olduğum bir günde yayan yapıldak düştüm yollara. Bir yandan akide şekeri yerken, diğer taraftan da halkımı izliyorum. Çoğunun yüzü gözü buruşmuş, bedenlerinin şekli değişmiş. Zannedersiniz ki, Picasso'nun tablolarından çıkıp gelmişler. Müthiş derecede canım sıkılıyor. Bu yaştan sonra İsveç, Norveç, Danimarka halkını seçecek halim yok ya! Bu halkla birlikte yaşamak zorundayım. Bir şeyler yapmam lazım.

Bugün bütün elitistliğim üzerimde. Bakışlarımda misyoner bir hava var. Halkımı kurtarmam lazım.

Ne yapayım, ne edeyim diye düşünürken birden pat diye bir ampul yandı beynimde. Evreka! Ucuz ekmek kuyruğunda anası ağlayan, vitrinlere yutkunarak bakıp geçen bu halka bilinç gerekiyordu. Hemen en yakın kitapçıya doğru yöneldim. Bu iş tamamdı. Komünist Manifesto ve Felsefenin Temel İlkeleri kitaplarını bulup millete dağıtacaktım. Herkes gerçekleri görüp, nasıl yönetildiğimizi, azgın kapitalizmin nasıl da vahşice kıyımlar yaptığını bir haftada öğrenecekti. Bu sayede hepimiz kurtulacaktık, herkesin yüzü gülecekti. Sonra bir an aklıma bu ülkenin solcularının bile Kapital'i okumadığı, üç–beş terminoloji, sekiz–on sloganla hayatı sürdürdükleri, sanata, edebiyata -örneğin şiir, roman, mizah, sinema- pek yüz vermedikleri gerçeği geldi. Vazgeçtim. Grev diye sokaklara dökülüp de, üç–beş milyon maaş artırımı vaadi olunca evine dönüp, televizyon karşısına geçerek Kemal Sunal ile Sıcağı Sıcağına'yı seyreden bir proleter kitlesi vardı karşımda. Bu insanların hayatına komünizmi sokmanın ne anlamı olabilirdi ki! Millet "somunizmi" daha çok tutuyordu, haklı olarak. Yapamazdım. Kimseye haksızlık edemezdim. Toplumsal bir bunalım ve cinnet yaratmanın ne anlamı vardı ki şimdi!

Peki ne yapmalıydım? Biraz daha düşününce aklımdan parlak fikirler geçmeye başladı. Acaba bir gazete kurup millete fincan takımı mı dağıtsaydım; halkım bununla mutlu olmaz mıydı? Ya da Galatasaray'ın Şampiyonlar Ligi'nde oynayıp hiç değilse bir–iki galibiyet almasını mı sağlasaydım; bu konuda dilekçe mi verseydim! Ne yapsaydım!

Bir ara aklımdan bir milli piyango bileti almak geçti. Olur ya, bakarsın büyük ikramiye olan 30 milyar bana çıkardı. Ülkemin nüfusu kaç? 60 milyon! Böl 30 milyarı 60 milyona. Tüh be! Adam başına iki bin lira düşüyor ki, ancak bir kibrit alınabilir. Olmadı! Bu planım da yattı. Halkıma para dağıtma fikrim de suya düştü böylece.

Saatlerce sokakta dolaştım durdum. Olmadı! Aklıma hiçbir şey gelmedi. Halkım maalesef bir süre daha böyle yaşayacaktı. Nusret Demiral, Baki Tuğ, Esat Kıratlıoğlu ve İsmail Amasyalı bir süre daha başımızda olup, bizi koruyup kollayacaklardı. Ne yapalım, kader!

Birden çok susadığımı farkettim. Eee, kolay değil! Halk böyle moralsiz dolaşırken, insanın dili damağı kuruyor vallahi! Hemen en yakın bakkala girdim. "Bir kola" dedim, kendimden emin bir tavırla. O an aklıma birden '70 öncesi gençliğin Coca Cola boykotu geldi. Hayatımda da hiç eyleme katılmamıştım; bari şimdi yapayım dedim. Ani bir hareketle "dur bi dakka bakkal amca, açma o kolayı" diye gürledim. Ama nafile! Bakkal şişeyi çoktan açmıştı. Ne yapacağımı şaşırdım. Sonra bütün kararlılığımla o kolayı almayacağımı ve bu sayede emperyalizmin göbeğini nalladığımı anlatıp durdum bakkala. Nedense bakkal ikna olmadı ve ısrarla kolanın parasını istedi. Ona biraz da Kautsky'den bahsettim. Hiç kimsenin yolundan dönmemesi gerektiğinden dem vurdum. Bakkal benim çatlak olduğuma kanaat getirmiş olmalı ki, önce bön bön yüzüme baktı, sonra koka kola şişesini kafama geçirdi. Hemen uzaklaştım oradan. Zannımca bakkal faşistti.

Ruhum allak bullak olmuştu. Fırtına gibi gidiyordum sokaklarda. Pat diye bir eski solcu arkadaşla karşılaştım bir mağazanın önünde. Yanında beş–altı yaşlarında bir kız çocuğu da vardı. Sarılıp öpüştük. Bir reklam şirketinde metin yazarı olarak çalışıyormuş. İşleri iyiymiş. O gün de çocuğu anaokuluna kaydettirmeye gidiyormuş. Nedense espri yapasım geldi. Hemen patlattım:

– Çocuk bu anaokulundan mezun olunca anne mi olacak? Yüksek anaokuluna da gönderecek misin? Anneanne olarak mezun olunca hoşuna gitmez mi?

Arkadaşım pis pis suratıma baktı ve "Hiç değişmeyeceksin Hazım, manyak geldin manyak gideceksin, nereden bulursun böyle soğuk esprileri" dedi. Biraz bozuldum, ama belli etmedim. "Adam ne de olsa eski solcu, her şeyi bildiği gibi mizahı da çok iyi biliyordur" diye düşündüm. Sonra helalleşip ayrıldık. Giderken en son bana cep telefonunun numarasını verip, "beni ara" dedi. Nah ararım! Biz senle artık ayrı dünyaların insanıyız bir kere!..

Yoluma devam ettim. Sıraselviler'e doğru uzandım. Köşeyi tam dönmüştüm ki, birden sekiz–on bıyıklı adamla burun buruna geldim. Gülerek bana bakıyorlardı. Kel kafalı olan biri "merhaba Hazım" dedi. Bir taraftan adamın beni nereden tanıdığını düşünürken, diğer taraftan da gözüm kaldırımdaki oniki katlı pastaya takıldı.

– Allahım sen aklımı koru!

Kel adama kekeleyerek "nereden biliyorsunuz adımı, siz kimsiniz" diye sordum. Yanıtladı:

– Biz polisiz, dedi. Yani bir yerde devletin ta kendisi. Uzun zamandır seni izliyorduk, iyi bir vatandaşsın. Bütün özelliklerini ezberledik. Ayakkabı numaranı bile biliyoruz.

Şaşırıp kaldım. Neler oluyor? Heyecanla sordum:

– Tamam da ne olacak peki? Ne yapacaksınız bana?

– Bir şey yapacağımız yok. Devlet seni seviyor. Sana bir sürpriz hazırladık. Bugün senin doğum günün değil mi?

Düşündüm, doğru. Doğum günüm. Ben soğuk soğuk terlerken kel kafalı polis konuşmaya devam etti:

– Devletin şefkatli kolları seni desarmaya karar verdi. Bak pastan bile hazır.

Diğer polisler de bana bakıp sırıtıyorlardı. Devletin bana karşı olan bu davranışı gözlerimi yaşartmıştı doğrusu. Pastaya doğru hamle yaptım. Birden pastanın kapağı açıldı ve içinden tabancalı bir adam çıktı. Ödüm patlamak üzere: "Bu ne peki" diye sordum zorlanarak. Bu kez bütün polislerin kaşları çatılmıştı. Kel kafalı polis ağır ağır konuşmaya başladı:

– Eee, devlet bu! Sever de döver de! Antrenmana ihtiyacımız var. Bir çeşit faili meçhul cinayet provası yapacağız. Yani işin özü şu Hazım. Birazdan dört kolluya bineceksin.

Seni öbür tarafa muhtar tayin ettik.

Aman yarabbi! Can havliyle koşmaya başladım. Arkamdan altı el ateş ettiler. Korkudan ödüm patlayacak. Nasıl olduysa anlamadım. Girdiğim sokakta İnsan Hakları Derneği'nin binası varmış. Büyük bir telaşla girdim içeriye. Etrafta in–cin top oynuyordu. Birden gözüm karşıdaki duvara ilişti. Duvarda benim fotoğrafım vardı. Altında da şöyle bir yazı: "Hazım Ruhi, 1963–1995. Faili meçhul cinayete kurban gitti. Kaybedildi."

GÖRÜŞ

Ilıcak'ın paltosunu tutanlar işçi tulumu arkasına gizleniyor

Kirlenmenin sınırı olmadığı bir dönemi yaşıyoruz. Tüm yaşamı saran bu kirlenmenin en yoğun olduğu kurum ise basın. Kirlenmeyle birlikte dejenerasyon ve çözülme bir örümcek ağı gibi ortalığı sararken, kimlik ve etik tartışması sürekli ıskalanıyor. Basında kirlenmenin en üst sınırına çıkan Akşam gazetesinde yerlerini sağlamlaştırmak için patron Mehmet Ali Ilıcak'ın paltosunu tutanlar ve "Kürt Milletvekili Çocukları Don Çaldı" manşetlerini uyduranlar, işçi tulumu arkasına sığınarak meslek ilkeleri konusunda ahkam kesebiliyor. Evrensel'de kendilerini deşifre eden ve "Bak Kral Çıplak" diyenleri işten attıranlar, Erbil Tuşalp'i bahane ederek meslek ilkeleri dersi verebiliyor. Palto yerine kafa tutmayı tercih edenler ise bu ikiyüzlülük ve basiretsizlik karşısında susuyor. Ama susmak yerine artık sesi yükseltmenin zamanı geldi.

"Kol kırılır, yen içinde kalır" mantığı ile hareket edilmesi basında bir başka çözülmenin, kokuşmanın ve dejenerasyonun ortaya dökülmesini engelledi. Basında yozlaşmayı eleştirirken, kendi içimizdeki kokuşmayı ve çözülmeyi sürekli ıskaladık. Artık etik ve kimlik sorunu üzerinde düşünme, tartışma zamanı geldi. "Muhalif" gibi görünüp, mevcut her türlü pisliğe bulaşanlar ile; direnen, ilkeli insanların ayrımının -hem de kalın bir çizgiyle- yapılması gerekiyor.

"Sağcıyla sağcı, solcuyla solcu. Çevir kazı yanmasın. Devir bu devir" dizelerinde olduğu gibi davrananlarla, ilkeli onurlu bir yaşamı tercih edenler aynı söylemi kullanır oldu. Emin Çölaşan'la aynı çatı altında olmaktan utanç duyduklarını açıklayanlar, Akşam gazetesinde Çölaşan'la aynı yöntemi kullanıp, sığındıkları şaibeli Evrensel çatısında kendilerini aklayabileceklerini sanıyorlar. Bu zamana kadar meydanı boş bularak kendilerinde var olmayan değerleri kullanan ve sömürenlerin, maskelerinin düşürülmesinin vakti geldi de geçiyor.

Kendi yüzleri yerine, başkalarının yüzünü maske edinenlerle, kendi değerlerinin kullanılmasına sessiz kalanların karşılaşması yakınlaşıyor. Kimlik ve etik gerçek yerini bulmaya doğru yola çıkıyor. Her yere aynalar yerleştiriliyor. Kimileri yüzünü göremiyor, kimileri ise yüzünü okşuyor.

Mustafa HOŞ

Siyah beyaz sinemaskop renkli tartışma!

Doğan DEMİR

Ankara merkezli olarak yayınlanan ve "referans" gazetesi iddiası taşıyan 2 bin tirajlı Siyah Beyaz'da gazeteci Erbil Tuşalp'in 19 Ekim tarihli yazısının sakıncalı bulunarak basılmaması üzerine başlayan "sansür" tartışması büyüyor...

Erbil Tuşalp'in Günce adlı köşesinde yayınlanan "Veda etmek gerekiyor" başlıklı yazısında geçen, "ihbar", "dedikodu", "sinsilik", "ihanet" ve "işbirliği" gibi sözcükler, gazetenin Aydınlıkçı olarak bilinen yöneticileri tarafından, "küfür ve seviyesizlik" olarak değerlendirilmiş ve yazı basılmamıştı. Ancak Tuşalp'ın sakıncalı bulunan yazısının büyük bir bölümünün Cumhuriyet gazetesinde, Hikmet Çetinkaya'nın sütununda yer alması tartışmayı başlatan faktör oldu. Çetinkaya sütununda Tuşalp'in "Demokrat bir yayın çizgisi izlediği açıklanan Siyah Beyaz gazetesinde, sayfadan yazı çıkararak yaşatılan, objektif iyi niyet kurallarıyla uyuşmayan bu vahşi uygulamayı protesto ediyorum" sözlerine de yer verdi. Ardından Yeni Yüzyıl gazetesinde Can Dündar'ın Siyah Beyaz'ı sansürcülükle suçlayan yazısı yayınlandı.

Bu iki yazının yayınlanmasından sonra, Siyah Beyaz gazetesi sessizliğini bozdu ve "yazı ele ulaşmadı" açıklamasını terkederek sözkonusu yazıyı, Dündar ve Çetinkaya'nın yazıları ile birlikte gazetenin 22 Ekim tarihli sayısında bastı. Siyah Beyaz'dan yapılan açıklamada, "sansürcülük" suçlaması reddediliyor ve "küfre, hakarete ve seviyesizliğe" gazete sayfalarında yer olmadığı için yazının yayınlanmadığı ileri sürülüyordu.

Evrensel gazetesi, Veli Özdemir imzasıyla yayınlanan ve Siyah Beyaz'ı sansürcülükle suçlayan bir yazı ile tartışmaya katıldı. Siyah Beyaz'da ise bu yazıya cevap niteliğindeki imzasız yazıda, yazarın "aykırı bir fikri savunmasından" değil, muhatabını belirtmek cesaretini dahi gösteremeden küfür etmesinden" dolayı yazının çıkarıldığı savunuluyordu. Siyah Beyaz, Veli Özdemir'e, sansüre karşı tavır önerisini Evrensel'den yazılarına müdahale edildiği için ayrılan Ertuğrul Kürkçü'ye iletmesini ve Erbil Tuşalp'in Evrensel'e transfer edilmesini önerdi...

Ayrıca Yılmaz Odabaşı imzalı yazıda, Veli Özdemir "THA ve Akşam" gibi piyasa yayınlarına üç beş kuruş farkla" satılmış olmakla suçlandı. Can Dündar'a da "iyi niyeti sabote edilmekle" birlikte teessüf eden Odabaşı, 2000'e Doğru, Aydınlık ve Siyah Beyaz dergi ve gazetelerini, çalıştığı süreli yayınlar içinde "kendini en özgür hissettiği" yerler olarak değerlendirdi. Odabaşı aynı yazıda "dalkavukluğu" sevmediğini de belirtti.

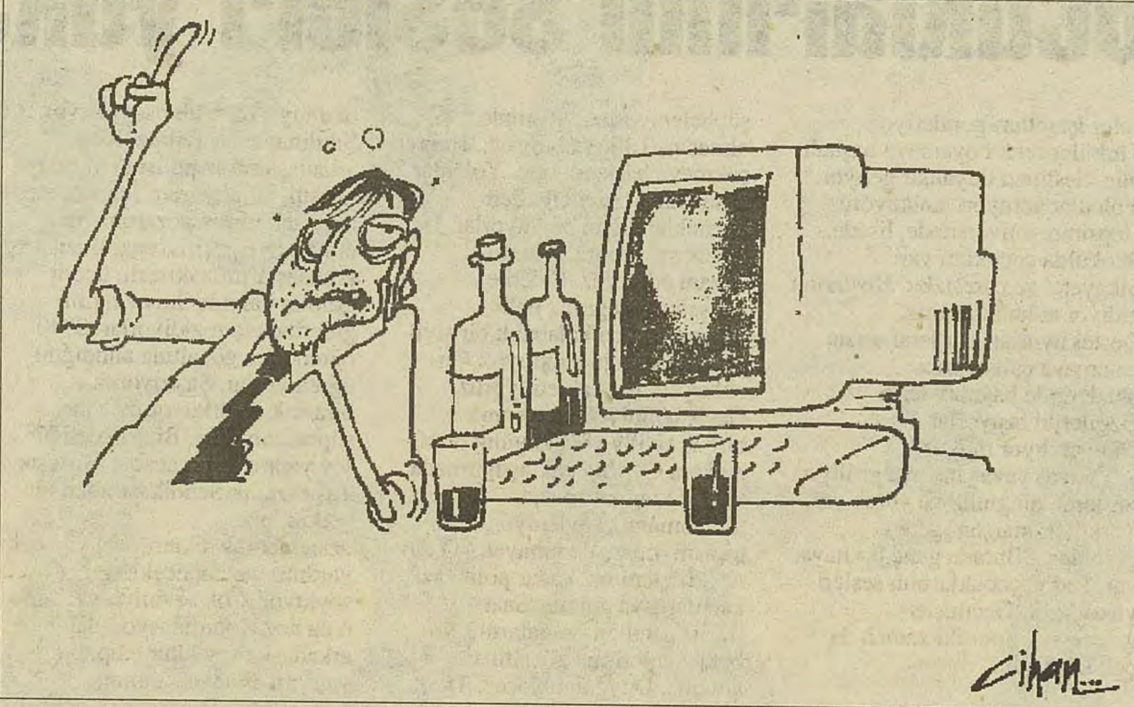
Veli Özdemir, yazıya bir gün sonra verdiği yanıtta ise sansür iddialarını tekrarladı. Kürkçü'ye ilişkin öneriyi "Ertuğrul Kürkçü'nün yazılarına müdahale edilmediğini" savunarak cevapladı.

Olayın taraflarının hatırlamadığı bir başka nokta; Siyah Beyaz gazetesinde mart ayında yaklaşık 50 gazetecinin, "Yayın politikasında meslek ilkeleri ile bağdaşmayan değişiklik" nedeniyle istifa etmiş olması. Olayın taraflarından Veli Özdemir'in Evrensel gazetesine birlikte geldiği ekibin benzer nedenlerle istifa etmesine ve Evrensel'in Ankara bürosunda altı kişinin işten çıkarılmasına "tepki göstermediği" halde, tartışmaya bu boyutta katılması basın çevrelerinde eleştiri konusu oldu. Evrensel ile Siyah Beyaz arasındaki gerilim, Evrensel'den ayrılan kimi gazetecilerin Siyah Beyaz'a geçmesinden de kaynaklanıyor. Evrensel'in kuruluşuna katkıda bulunan, ancak gazetenin tanıtım kampanyasında ismine yer verilmediği için ayrılan "ünlü gazeteci" Hasan Uysal da bu "flaş" transferlerden biri. Uysal, Evrensel'de çalışırken Siyah Beyaz gazetesini "Sarp Kuray'ın çıkardığı" yolundaki iddiaları ile de tanınıyor...

Siyah Beyaz'ın bir başka flaş transferi de Evrensel'in eski Ankara Temsilcisi Doğan Yurdakul. Yurdakul, 12 Eylül'den iki ay sonra Aydınlıkçılar tarafından çıkarılan ve Gülay Göktürk'ün sahibi olduğu Ufuklar dergisinde "paşanın çok haklı olarak belirttiği gibi..." türünden cuntayı eleştiren "sert" yazılarıyla tanınıyor...

Sansür olayının en ilginç motiflerinden biri, tartışmaya katılan tarafların hemen hepsinin "ilkeleri yüzünden ayrılan" gazetecilerin selefleri olması... Örneğin Can Dündar, Ercan Arıklı'nın 1987 yılında çıkarttığı Söz gazetesinde, gazetenin çıkışından hemen önce ekibi ile birlikte istifa eden Umur Talu'dan sonra "kalan" ekipten. Mağdur Erbil Tuşalp de Evrensel'deki ayrılık sırasında "kalarak", Doğan Yurdakul ve Veli Özdemir ile birlikte İstanbul'a gidip, yeni yönetime bağlılıklarını bildirmiş ve gazetenin aksamaması için "cansiperane" çalışmıştı.

Yeniyüzyıl gazetesi bir yana, demokrat, sosyalist iddialı gazetelerde Siyah-Beyaz'daki sansürle birlikte başlayan, ancak düzeyi düşen yukarıda kısaca sıralanan gelişmeler, "yoksa bize de burjuva basının alışkanlıkları mı sirayet ediyor" sorusunu ister istemez akla getiriyor. Tartışma eğer karşılıklı suçlama ve kirli çamaşırların ortaya dökülmesine dönüşmeseydi, "sol medyada sarsür" gibi çok önemli bir konunun tartışılması için iyi bir imkan sağlayacaktı.

'Temiz toplum'

F. Cengiz Erdinç

Hadiseyi kıçından anlayan sabun şirketinin "temiz toplum" adı altında düzenlediği kampanya ile okullara dağıttığı tonlarca sabun bir yana bırakılırsa, meseleyi "Türk basınına bizzat ithal eden" Milliyet gazetesi "kendi rüzgarında ikinci, hatta üçüncü defa üşütmek üzere...

Çünkü "Temiz Toplum" kampanyası kamuoyunda pek bilinmese de, (şimdi basın özgürlüğü üzerine top gibi gürleyen gazetecilerin bildikleri ve görmek istemedikleri kesin) ilk kez 1993 yılının nisan ayında Milliyet Grubu'nun elinde patlamıştı. Milliyet, dünya basınında "ilk"lerden birine daha imza atarak, kendi çıkardığı dergiyi parasını bastırarak piyasadan toplamıştı...

Henüz bunamayanlar hatırlayacaktır, hatırlamak istemeyenlere de bir kez daha anlatmakta yarar var. Olay (ya da rezillik) Milliyet Grubu tarafından yayınlanan EP Ekonomi-Politika dergisinin 28 Mart 1993 tarihli sayısında "Uzan Ailesi Nereden Koşuyor?" başlıklı kapak haberinin yayınlanmasıyla başlamıştı. Uzanlar'la ilgili kamuoyunda pek de bilinmeyen kimi skandalların yazılması aileyi rahatsız etmiş ve bilinen yöntemleri ile, Milliyet'in patronu Aydın Doğan'ı dergiyi toplatmaya ve haberi yazan muhabir ile derginin iki yöneticisinin işten atılmasına "ikna" etmişlerdi. Aydın Doğan da, muhabir Hakan Güldağ, Haber Müdürü Fehmi Köfteoğlu ve Yayın Yönetmeni Aydın Demirer'i işten çıkarmış ve bunu İnterstar haberlerinin başlamasına "yarım saat kala" tebliğ etmişti. İnterstar'ın editörlerinin o gün yayınlanacak olan bültende hangi haberleri "uygun bulmadıklarını" bilmiyoruz, ama Doğan'ın haber bültenini "tedirgin olmadan" izlediğini tahmin etmek zor değil...

Üç çalışanın işten atılması üzerine, derginin diğer çalışanları da Basın Yasası'nın (212) 11. maddesine dayanarak istifa ettiler. İşte Milliyet gazetesi için asıl rezillik de bu noktada başladı. Çünkü "dergide meydana gelen değişikliğin şeref ve şöhretlerine" aykırı olduğunu belirterek istifa eden gazetecilere, bu durumu kabul eden "Milliyet Grubu" tazminat ödedi. Uzanlar sözkonusu yazı için açtıkları davaları kaybettiler, yazıda geçen iddiaların doğrulukları "mahkemeler tarafından" da belgelendi. İşten çıkarılan üç gazetecinin Milliyet'e karşı açtıkları dava da sonuçlanmak üzere...

Milliyet Grubu'nun "temiz toplum" kampanyasını ithal ettiği için pişman olup olmadığını henüz bilmiyoruz, ama "ithalatçı" olmanın bile gerektirdiği birtakım standartlara uyulması gerektiğini hala öğrenmedikleri bir gerçek. "Yağmasan bile gürle" prensibine uygun hareket ederek, Meclis Soruşturma Komisyonu kurulmasını istiyorlar. Ya sahiden istedikleri ciddiye alınır da komisyonlar kurulursa... Düşünmek bile ürkütücü, ama birinci ve ikinci ansiklopedi savaşlarından, ikinci züccaciye savaşından, çarşaf muharebelerinden hepsinden çok daha fazla eğleneceğimiz kesin... Hatta komisyon toplantılarına bilet kesilebilir, naklen yayın hakları satılabilir, tişörtler bastırılabilir (Tansu Sizinle Gurur Duyuyor) ya da Aydın Doğan deterjan reklamlarına çıkabilir. (Nasıl becerdin? Mintaks'la canım...) Ne de olsa serbest piyasa mekanizması var ve mümtaz Türk basını burada hak ettiği yeri alacaktır.

İlgilenenler için 212 sayılı yasanın 11. maddesi:

Bir mevkutenin (yayının) veçhe ve karakterinde gazeteci için şeref veya şöhretini veya umumiyetle manevi menfaatlerini ihlal edici bir vaziyet ihdas edecek şekilde bariz bir değişiklik vukuu halinde, gazeteci ihbar müddetini beklemeden akti feshedebilir.

İş akdini birinci fıkranın verdiği hakka dayanarak fesheden gazeteci, işverenin kusuru neticesinde iş akdini feshetmiş olsa idi ne miktar tazminat alacak idiyse, o miktar tazminat isteyebilir...

Darbe çocuklarının sesleri yükseliyor

Setenay DOĞAY

19 Ekim Perşembe. Öğrencilerde hareketlilik var. Ankara için biletler ayırtıldı, saat 24.00'te yolculuk başlayacak. 22.00'de Haydarpaşa Garı'nda basın açıklaması yapılacak. 21.00'de öğrenciler toplanmıştı.. Ne olacağı bilinmiyor. Belki gidilemeyecek ve herkes evine geri dönecek. Polisin olması, ama müdahale etmemesi iyiye işaret! Yolcu edecekler arasında Moğollar, Orhan Alkaya, Metin Üstündağ, Macit Koper, Şanar Yurdatapan'ın isimleri geçiyor. Ama sanatçılardan sadece Moğollar'dan Engin Yörükoğlu, şair ve tiyatro sanatçısı Orhan Alkaya var. Bunların dışında Eğitim-Sen Üniversiteler Şubesi, BSP avukatları, Bank-Sen'in bir şubesinden bazı yetkililer ve İP Genel Başkan Yardımcısı var. Yolculara neden toplandığımızı anlattığımızda hak veriyorlar. Seviniyoruz.. Ancak...

Bazıları "Duymaları lazım ama yukarıdakiler pişkin" deyip umutsuzluklarını belirtiyorlar. "İnsan hayal ettiği müddetçe yaşar" derler ya... Yine de umutluyuz.

Medya hazır ve nazır bir şekilde olayı görüntülüyor...

"Doğu Ekspresi"ne binmeye başlıyoruz. Herkes bulduğu yere oturuyor. Müzik kliplerinde izlediğimiz gibi bize de birileri el sallıyor, biz de onlara. Farklı yerlere gidiyoruz. Yönümüzü biliyoruz, ama bizi neyin beklediğini ve sonucu bilemiyoruz. Yolculuk on saat sürecek. Ama.... Tren hareket ediyor. Öğrenciler koridora taşındı bile. Kimi başını dışarı uzatmış bakınarak, sağa sola zafer işaretleri gönderiyor. Türküler renk boyamaya başladı bile. Sesimizi duyanlar geliyor. Yolcular soruyor, anlatıyoruz. Hepsinin, üniversitede, lisede, ilkokulda çocukları var. Şikayetçi ve çaresizler. Hoşlarına gidiyor anlattıklarımız. Destekliyorlar. Bir taraftan da anlamaya çalışıyoruz. Yüzlerinde hayatın derin çizgilerini taşıyorlar. Okuyabiliyor muyuz?

Yavaş yavaş havaya giriliyor. Seslerde dinginlik ve yürek var. Türküler, marşlar, gelen geçenler... Burada genç bir hayat var. Darbe çocuklarının sesleri yükseliyor. Geçmişten geleceğe... Şimdiki zaman da çok kıymetli...

Bir gecelik komün

Saatin farkında bile değiliz. Trende de, bizde de, dur-durak yok. Uyku yok, yalnızlık yok. Bu gece herkes bir ağızda, bir türküde buluştu. Bazı arkadaşlar boyuna çizgili geleneksel pijamalarla bir o yana bir bu yana dolanıp duruyorlar ve arka arkaya sıralanıyorlar. Çevreden garip garip bakılıyor. Belki de deli olduğumuz düşünülüyor. Yiyecekleri aramızda paylaşıyoruz. Bir gece de olsa komün hayatı yaşanıyor. Şamatalardan sonra insanlar yavaş yavaş uyuyor. Eskişehir'i biraz geçtikten sonra "ekspres"imiz durdu. Yarı sersem bir şekilde bakınıyoruz, anlamaya çalışıyoruz. Saat sabahın altısı ve hava soğuk. Uykumuzu açmak için dışarıya çıkıyoruz. Makinist elektriğin kesildiğini söylüyor. Önümüzdeki trenden çay alanlar var. Trenin durmasından şüpheleniyoruz... Komplo olmasın; Türkiye burası?.. Halay çekmeye başlandı bile. Yolcular aksamanın öğrencilerden kaynaklandığını söylüyorlar. Üç buçuk saat sonra yolumuza devam ediyoruz. Eyleme yetişemeyeceğimiz belli. Sincan'da bizi kalabalık bir sivil polis topluluğu karşılıyor. On-onbeş dakika bekletiliyoruz. Geçiş iznini aldıktan sonra birkaç siville yola koyuluyoruz. Ankara Garı'na yaklaştığımızda tek bir kompartımana toplanmamız söyleniyor, toplanıyoruz. Ve nihayet... O da ne? İki katımız kadar polis bizi karşılamaya gelmiş. Saat 07.30'dan beri oradalarmış ve bekleyenlerimiz gözaltına alınmış. Duygulanıyoruz. Tren durduğunda çevremiz sarılıyor. Önce temsilciler iniyor. Biz hayretler içindeyiz. Bu kadar polisin geleceği kimsenin aklına gelmiyor. Bazı arkadaşlar orada bulunan Emniyet Müdür Yardımcısı'nı Necdet Menzir'e benzetip şaşakalıyorlar. İnmeye başlıyoruz. Elele tutuşuyoruz. Polisin oluşturduğu çemberde oturuyoruz. Temsilciler, aralarında Emniyet Müdür Yardımcısı'nın da bulunduğu polislerle görüşüyor. Kızılay'daki eylemin dağıtıldığını söylüyor arkadaşlar. Basından bilgi alamıyoruz. Üç arkadaş imzaları ulaştırmak için TBMM'ye gidiyor.

Arkadaşlarımıza karşılık rehin tutuluyoruz. İhtiyaçlarımız var. Polis yardım edeceğini söylüyor, ani bir karar değişikliğiyle suyu almıyoruz. Önce ıslıkla türkülerimizi söylüyoruz. İlk defa bu kadar ıslığı bir arada duyuyoruz. Belki polisler de. Zaman ilerliyor. Şiirler okunuyor, türküler söyleniyor. Sıkılmaya başlıyoruz. Kimi arkadaşlarımız polisi kızdırmaya çalışıp, laf atıyorlar. İçimizden, temsilcilerimiz gözaltına mı alındı diye geçiriyoruz. Bazı arkadaşlarımız ikişerli, üçerli gruplar halinde ihtiyaçlarını gidermek için gidiyorlar. 2940 öğrencinin gözaltına alındığını öğreniyorlar. Şaşırıyoruz, birazcık da ürküyoruz. Yine şüpheleniyoruz. Bize neden bir şey yapmıyorlar acaba? Birleşik Taşımacılık Sendikası'ndan bir yetkili, bizi desteklediklerini ve yiyecek yardımı yapabileceklerini söylüyor. Çok seviniyoruz. Ama o da ne? Koordinasyon'dan bazı arkadaşlar teşekkür edip, bu yardımı almayacağımızı söylüyorlar. Şaşırıyoruz, açlık bu, ferman dinlemiyor... Düşündükten sonra hak veriyoruz. Biz artık açlık grevindeyiz... Gelişmeleri anlamayan/duymayan bazı arkadaşlar polislerin de simit aldığı çocuğu çağırıyor. İzin verilmiyor. Arkadaşımız yanlışlığı anlayıp mahçup ve şaşkın halde yerine oturuyor.

Biz kazanıyoruz

Yaklaşık dört saat sonra, giden arkadaşlar geliyor. İmzaları Kamer Genç'e ulaştırdıklarını, takip sözü verdiğini ve 1 milyon lira yardım ettiğini söylüyorlar. O anda bir gülme krizi başlıyor. Acaba biz bu 1 milyonu nasıl harcasak!

Sorun bundan sonra ne yapacağımızda. Arkadaşlarımız polislerle görüşüyor. Polisler daha sonra vermek üzere kimliklerimizi istiyor. Karşı çıkıyoruz. Neden diye soruyoruz. Şüphelendiğimiz kişilerden kimlik isteyebiliriz, diyorlar. Hep bir ağızdan gülüyoruz. Geldiğimizden itibaren ilk defa bu kadar ürküyoruz, olacakları merak ediyoruz. Sonuçta biz kazanıyoruz. İhtiyaçlarımızı gidermek için garın büfesine gitmeye hazırlanıyoruz. Hala polis çemberinin içindeyiz ve kolkola giriyoruz. Polisler kendi deyimleriyle "hassas duruş" diziliyor. Coplarını yerlere vurarak, "bu kez elimizden ucuz kurtuldunuz" dercesine bize gözdağı veriyorlar. Artık bir anlamda serbestiz. Garın dışına çıkma yasağımızı bazı arkadaşlar bozuyor. Altı saat daha buradayız. Tren saat 22.00'de. Yemek kuyruğuna girilmiş bile. Yemek dediğin ekmek arası. Çay, en çok çay istiyoruz. Yorgun ve uykusuzuz. Moralimiz bizi ayakta tutuyor. TV haberlerinde geride kalan bir güne bakıyoruz. Kendimizi alkışlıyoruz. Zaman artık geldi. Bu kez Anadolu Ekspresi'yle gideceğiz...

Şimdi ne basın var, ne de yolcu edecek birileri. Üzerimize bir hüzün çöküyor... Sanki gurbet trenindeyiz...

Trendeyiz. Koltuklarımız rahat. Kimi uyumak istiyor, kimileriyse eğlenmek. Uyku baskın çıkıyor... Uyuyoruz. Yolculuğumuz dokuz saat sürecek. Acaba İstanbul'da bizi bekleyenlerimiz var mı?..

Saat yedide Haydarpaşa'dayız. Kimsecikler yok. Ne polis, ne arkadaşlarımız... Garip bir duygu.

Herkes evine...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Büro: Mustafa ERDOĞAN, Aylan UNCU, Tarık DEMİR
● Ankara Tel: (0312) 418 41 98 Fax: (0312) 418 22 63

Avrupa Temsilcilikleri

● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 244 30 67 - 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: BBD